

Viimsi valla arengustrateegia aastani 2045

Sisukord

1	Sissejuhatus	3
2	Visioon ja strateegilised sihid	6
2.1	Terved ja hoitud inimesed ning tugevad ja turvalised kogukonnad	8
2.2	Looduse ja ehitatud keskkonna kooskõla	12
2.3	Jätkusuutlik elukorraldus	15
2.4	Mitmekülgset õppimis- ja arenguvõimalused	18
2.5	Tarkuse, loovuse ja innovatsioonikeskus	20
3.	Strateegiliste sihtide elluviimise eest vastutavad valdkonnad ja seosed riigi pikaajalise arengustrateegiaga „Eesti 2035“ ning „Harju maakonna arengustrateegiaga 2040+“	23
	Strateegiliste sihtide elluviimise eest vastutavad valdkonnad.	23
	Seosed „Eesti 2035“ sihtide ja ÜRO säästva arengu eesmärkidega ning „Harjumaa arengustrateegia 2040“ strateegiliste eesmärkidega	24
4.	Globaalsete trendide mõju Viimsi vallale	25
5.	Tegevusvaldkondade ülevaade	27
o	Haridus- ja noortevaldkond	27
o	Kultuur ja sport	28
o	Sotsiaahoolekanne ja tervishoid	30
o	Keskkond ja maakasutus	31
o	Kommunaalmajandus ja liikuvus	33
o	Ettevõtlus	36
o	Juhtimine	37
6.	Strateegia koostamine ja elluviimine	40
7.	Seire ja elluviimine	41
8.	Lisa: Viimsi valla arengustrateegia 2045 taustandmed	412

1 Sissejuhatus

Käesolev arengustrateegia on valminud 2023. aastal eesmärgiga planeerida Viimsi valla pikaajalist arengut aastani 2045. Tegemist on Viimsi valla arengukava osaga, mis seab valdkondade ülesed eesmärgid tavapärase eelarvestatud nelja-aastase keskmise planeerimistsükliga võrreldes oluliselt pikema perioodi peale. Arengustrateegiat täiendavad valla arengukava osana igal aastal uuendatav ja vähemalt neli aastat ette vaatav tegevuskava ning samuti vähemalt neljaks aastaks rahalisi vajadusi planeeriv eelarvestrateegia.

Viimsi arengustrateegia seab vallale pikaajalise arenguvisioni, mille saavutamiseks on sõnastatud strateegilised sihid, mis aitavad suunata valla arengut visioni saavutamiseks.

Viimsi valla visioon: Ainulaadse asukohaga Viimsi vald, kus mets ja meri põimuvad kaasaegse elu- ja ettevõtluskeskkonnaga, on elamiseks parim paik.

Visiooni elluviimisel näeme, et Viimsis elavad nii teineteisest kui ka loodusest hoolivad terved ja õnnelikud inimesed, kes moodustavad uuendusmeelse ja ühtehoidva kogukonna ning hindavad kodulähedast mitmekesisist haridus-, kultuuri- ja spordielu.

Viimsi valla visioni saavutamiseks on seatud viis võrdse tähtsusega strateegilist sihti:

- Terved ja hoitud inimesed ning tugevad ja turvalised kogukonnad
- Looduse ja ehitatud keskkonna kooskõla
- Jätkusuutlik elukorraldus
- Mitmekülgset õppimis- ja arenguvõimalused
- Tarkuse-, loovuse- ja innovatsioonikeskus

Viimsi strateegilised sihid lähtuvad Eesti pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ seatud strateegilistest sihtidest¹ ja Harju maakonna arengustrateegias 2040+ seatud eesmärkidest²

¹ Riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ on järgmised sihid:

- Eestis elavad arukad, terved ja tervist hoidvad inimesed
- Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud
- Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik
- Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond
- Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik

² Harju maakonna arengustrateegia 2040+ sõnastab Harjumaale järgmised strateegilised eesmärgid:

SE1: Harju maakond on rahvusvaheliselt hinnatud uue majanduse ja innovatsiooni keskus, mille suurim väärtus on siinsed inimesed ja kogukonnad.

ning aitavad kaasa nende saavutamisele Viimsi vallas. Viimsi strateegiliste sihtideni jõudmiseks on iga sihi juurde sõnastatud strateegilised eesmärgid, millega on seotud arengut regulaarselt peegeldavad mõjumõõdikud. Arengustrateegias on sõnastatud strateegiliste eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevussuunad. Arengustrateegia elluviimise planeerimiseks ja jälgimiseks koondatakse igal aastal vähemalt järgmise nelja aasta vajalikud tegevused koos vastutaja ja tähtajaga tegevuskavasse.

Viimsi valla missioon on olla viimsilasele avatud ja usaldusväärne partner, kes seisab parima elukeskkonna eest, hoides Viimsi loodust ja kasutades tulevikku vaatavaid lahendusi. Valla missiooni täidavad Viimsi vallavolikogu ja vallavalitsuse koos kogukonnaga.

Arengustrateegias on esitatud valdkondade hetkeolukorra väljakutsete ja võimaluste analüüs. Põhjalikum hetkeolukorra analüüs ja andmestik on kättesaadav arengustrateegia lisas „taustaandmed“.

Prioriteetsed märksõnad järgmistel kümnenditel on avaliku ruumi läbimõeldud planeerimine, looduskeskkonna ja rohealade hoidmine ning kaitsealade laiendamine, kvaliteetsete teenuste kohapeal kättesaadavus, kriisivalmidus, loodusressursside jätkusuutlik kasutamine ja energiasüsteemide paindlikkus. **Valla visiooni, sihtide ja eesmärkide seadmisel on arvestatud järgmise kahekümne aasta jooksul kuni 30 000 Viimsi elanikuga.**

Viimsil on eesmärk kujuneda paigaks, mida tuntakse oma tulevikku vaatava, uuendusmeelse ja loova lähenemise järgi. 2045. aastal on Viimsis mitmekesised elukohad, töökeskkonnad ja võimalused vaba aja veetmiseks. Viimsi on Eesti avaliku sektori innovatsiooni ja uute taristu arendamise tehnoloogiate eestvedaja. Siin on mitmekesised kultuuri ja vaba aja veetmise võimalused, siin on puhas elukeskkond ja hinnatud paigad looduses viibimiseks.

Viimsil vald pakub kaasaegset keskust koos hubase ja turvalise elamupiirkonnaga aedlinnalistes külates. Suur potentsiaal peitub ehitatud ja loodusliku keskkonna sidusas lõimimises ning seejuures on kriitilise tähtsusega elurikkuse säilitamine. Looduspärandiga kooskõlas olev elukeskkond ja asukoht Tallinna lähedal võimaldavad kujundada Viimsi armastatud elukeskkonnaks, kus on tasakaalus elu- ja ärikeskkond ning suurepärased võimalused saada osa loodusest ja merelistest tegevustest.

SE2: Harju maakonnas on Läänemere regiooni parim elukeskkond - turvaline, roheline, kestlik ning kaasaegsete töökohtade ja teenustega.

SE3: Harju maakonnas on jätkusuutlik ja tasakaalustatud maakasutus, kestlik taristu ning kiired ja keskkonnasäästlikud ühendused nii maakonna siseselt, ülejäänud Eestiga kui ka välisriikidega.

Viimsi Artium on lühikese aja jooksul kogunud kultuurisektori tähelepanu üle Eesti ning see loob võimaluse ka teiste Viimsis pakutavate teenuste arendamiseks. Viimsi Artium on mitmekülgne kultuuri- ja hariduskeskus, mille püsivam identiteet on alles kujundamisel ja keskusel on potentsiaali olla veelgi olulisem osa Viimsi kultuuri- ja elukeskkonnast.

Aastaks 2045 suureneb eakate osakaal ning see loob vajaduse investeeringuteks sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi. Samuti muutub veelgi olulisemaks ligipääsetavust parandavate lahenduste kasutamine valla taristu rajamisel ja uuendamisel.

Viie järgmise aasta olulisemad projektid saavad olema tammede pargi, vabaõhumuuseumi külastuskeskuse, äripiirkondade ning spordihoone rajamine jalgpalli ja kergejõustiku harrastamiseks. Sama olulised on lasteaiakohtade loomine (sh Pärnamäe lasteaia ehitus), peatänava edasiarendus, erivajadustega isikute keskus, kogukonnapõhiste toetatud eluasemete rajamine, Nargen Nord muuseum ning uute supluskohtade, kaikohtade, mängu- ja spordiväljakute avamine. Ettevalmistused tuleb teha Haabneeme rannapromenaadi arenduseks, uute parkide, külasid ühendava terviseradade võrgustiku rajamiseks ning uute kaitsealade loomiseks.

Järgmiste aastakümnete horisondil on kaasaegse vallamaja, raamatukogu ja noortekeskuse kontseptsiooni loomine ja elluviimine. Toetada tuleb valla keskusel kaasaegsete ja mitmekesiste teenuste tekkimist, spordi- ja rekreatsioonipargi rajamist, alternatiivsete transpordiühenduste loomist, meretranspordi võimaluste ja -taristu arendamist ning mereturismi edendamist. Otsida tuleb võimalusi kutsekooli või kolledži rajamiseks ning avalike hoonete ja teenuste kaasajastamiseks. Ühtlasi on plaanides ringmajanduse võrgustiku loomine, loodus- ja ressursisõbralike tehnoloogiate rakendamine (sh mere- ja sademeveest tarbevee tootmine) ja parkvalla³ kontseptsiooni elluviimine.

Jätkub pidev tegevus avaliku taristu arendamiseks, kergteede ehitus, ühistranspordi arendamine, hariduskvaliteedi tõstmine, kooli ja lasteaiahoonete kaasajastamine, vajaduspõhiste sotsiaalteenuste arendamine, igapäevaste avalike teenuste kvaliteedi tõstmine ja e-teenuste arendus.

³ Parkvald on uus mõiste, mis koosneb kahest terminist „park“ ja „vald“. Parkvald on roheline asumimustriga omavalitsus, kus asustatud alad põimuvad metsade, kaitsealade ja parkidega, mis moodustavad enamiku omavalitsuse pindalast.

2 Visioon ja strateegilised sihid

Visioon:

Ainulaadse asukohaga Viimsi vald, kus mets ja meri põimuvad kaasaegse elu- ja ettevõtluskeskkonnaga, on elamiseks parim paik.

Koondesmärk: Viimsilased on oma kodukohaga rahul

Koondtulemus: Viimsilaste rahulolu oma eluga Viimsis suureneb

Möödik: Vastus küsimusele: "Olen oma eluga Viimsi vallas üldiselt rahul" (Allikas: Viimsi valla rahulolu-uuring)

Algtase 2022: 75 %

Sihttase 2045: 90 %

Viimsi valla visioon kirjeldab tulevikku, mida koos elanike ja kogukondadega luua. Viimsi visioon peegeldab Viimsi eripärast geograafilist ja demograafilist olukorda, kus ühel poolsaarel ja väikesaartel paiknevas vallas⁴ on kõik õnnelik olemiseks vajalik kodu lähedal olemas. Seejuures on tagatud tasakaal looduskkeskkonnaga nii, et inimesed saavad meeldivalt vaba aega veeta looduslikes metsades, kujundatud parkides, avalikes mererandades ja tegeleda mereliste tegevustega. 2045. aastal on Viimsi töökohaks paljudele viimsilastele. See aitab muuhulgas vähendada ühesuunalise pendelrände mahtu ning sellega kaasnevat keskkonna jalajälge ja elanike ajakulu. Viimsi inimesed osalevad aktiivselt oma kodukoha elutingimuste kujundamises ja moodustavad üksteist toetavad ja hoolivad kogukonnad. Igas eas inimesed leiavad vallas endale piisavalt huvitegevusi ja kultuurisündmusi ning on rahul eneseteostuse ja -arengu võimalustega.

⁴ Viimsi on Eesti kõige kõrgema elanikkonnatihedusega vald – 306 in/km²

VISION: Ainulaadse asukohaga Viimsi vald, kus mets ja meri
põimuvad kaasaegse elu- ja ettevõtluskeskkonnaga,
on elamiseks parim paik

Viimsilased on oma
kodukohaga rahul

Viimsilaste rahulolu oma
eluga Viimsis üldiselt
suureneb aasta- aastalt ja
on 2045. aastaks 90 %

STRATEEGILINE SIHT

1.

TERVED JA HOITUD INIMESED NING TUGEVD JA TURVALISED KOGUKONNAD

- 1.1 Viimsi elukeskkond on tervist toetav ja viimsilaste elustiil tervislik
- 1.2 Iga inimene saab kogu elukaare jooksul temale arenguks ja toimetulekuks vajalikku tuge ja hoolt
- 1.3 Viimsis on aktiivne kogukonnaelu
- 1.4 Viimsilased tunnevad ennast kõikjal Viimsis turvaliselt

2.

LOODUSE JA EHITATUD KESKKONNA KOOSKÖLA

- 2.1 Viimsi loodukeskkond on hoitud ja looduspärand väärtustatud
- 2.2 Viimsi avalik ruum on elav ja kutsuv – viimsilased veedavad sageli koos aega vabas õhus ja avalikes hoonetes
- 2.3 Viimsi on merele avatud

3.

JÄTKUSUUTLIK ELUKORRALDUS

- 3.1 Viimsi on kliimaneutraalne
- 3.2 Elu- ja töökohtade ning vaba aja taristu vahel on tasakaal ning head ühendused

4.

MITMEKÜLGSED ÕPPIMIS- JA ARENGUVÕIMALUSED

- 4.1 Viimsilased saavad end harida ja arendada terve elukaare vältel
- 4.2 Kultuuri- ja vaba aja sündmuste valik rahuldab kõiki sihtgrupe

5.

TARKUSE, LOOVUSE JA INNOVATSIOONIKESKUS

- 5.1 Viimsi vald on uuenduste eestvedaja ja tippspetsialistide tõmbekeskus
- 5.2 Viimsist võrsub üle Eesti tuntud ja lisandväärtust loov kultuur
- 5.3 Ettevõtluspiirkonnad on välja arendatud

Strateegiline siht

Terved ja hoitud inimesed ning tugevad ja turvalised kogukonnad

Viimsilane oskab hoida enda ja oma lähedaste tervist ning Viimsis on kõigil võimalus olla aktiivne kogu elu jooksul. Viimsilane hoolib iseendast, kodust ja kogukonnast, märkab abivajajat ning oskab ja julgeb aidata, toetada ja innustada. Viimsis on iga inimese heaolu oluline ning igaüks tunneb end turvaliselt ja väärikalt. Viimsilased hoolivad ja räägivad aktiivselt kaasa oma koduvalda puudutavates küsimustes ning teavad, et nende panust hinnatakse.

1.1. Strateegiline eesmärk » Viimsi elukeskkond on tervist toetav ja viimsilaste elustiil tervislik (võtmevaldkonnad: sotsiaal- ja tervishoid, kultuur ja sport)
Võtmetulemus: Viimsilased on tervena elatud aastate poolest Eestis esikohal (metoodika väljatöötamisel)

1.1.1. Tegevussuund: Viimsi vald parandab kodulähedaste sportimisvõimaluste kättesaadavust. Viimsi vallas on avalik sporditaristu, sidus kergliiklusteede võrgustik ja hooldatud spordirajad nii talviseks kui ka suviseks kasutuseks. Arendatakse kaasaegset spordilinnakute võrgustikku üle kogu valla territooriumi ja tegutsetakse selle nimel, et viimsilastel oleks võimalus tegeleda kõigi populaarsemate spordialadega koduvallas.

1.1.2. Tegevussuund: Viimsi vald toetab tervist hoidvat elustiili. Viimsi vallas on levinud tervislik toitumine ja aktiivsed eluviisid kogu elukaare vältel. Valla haridusasutustes saavad lapsed tervislikku koolitoitu ning noored saavad koolist kaasa enda ja teiste tervist ning keskkonda hoidvat harjumused. Seejuures tuleb rõhku panna oskustele hoolitseda nii vaimse kui ka füüsilise tervise eest. Rakendada tuleb maailma parimaid teaduspõhiseid mudeleid alkoholi ja narkootikumide tarvitamise vähendamiseks ja selleks ollakse partneriks Tervise Arengu Instituudile ennetustegevuste arendamisel ja uute lahenduste piloteerimisel.

Noortekeskuste tegevuses ja huvihariduses tuleb senisest enam tähelepanu pöörata 20-ndates aastates noortele aktiivsusele.

1.2. Strateegiline eesmärk » Iga inimene saab kogu elukaare jooksul temale arenguks ja toimetulekuks vajalikku tuge ja hoolet (sotsiaal- ja tervishoid)

Võtmetulemus: Rahulolu sotsiaalvaldkonnaga tõuseb vähemalt 75%-ni (Viimsi valla rahulolu-uuring A2022: 59%; S: 75%)

1.2.1. Tegevussuund: Viimsi vald toetab inimeste iseseisvat hakkamasaamist. Sotsiaaltoetuste ja teenuste süsteemi ülesehitus on ennetusele suunatud, vajaduspõhine ja toetab analüüsi põhiselt abivajaja iseseisvat toimetulekut. Inimeste eesmärgipäraseks toetamiseks tuleb panustada juhtumipõhise võrgustikutöö süsteemsemaks kasutamiseks sotsiaalvaldkonnas. Arendada tuleb kogukondlikke lahendusi ja nutikate lahenduste kasutamist inimeste toimetuleku toetamisel.

1.2.2. Tegevussuund: Viimsi vald kasvatab kohapeal pakutavate sotsiaalteenuste kättesaadavust. Inimesed saavad toetavaid sotsiaalteenuseid lähtudes lähimuse põhimõttest ehk teenuseid osutatakse abivajajate kodule võimalikult lähedal. Inimeste toetamiseks tuleb laiendada KOV-i poolt pakutavate kohustuslike sotsiaalteenuste mahtu ja piirkondlikku kättesaadavust ning senisest enam tuleb rõhku panna ennetusele.

1.3. Strateegiline eesmärk » Viimsis on aktiivne kogukonnaelu (juhtimine ja tugi-teenused, haridus, kultuur)

Võtmetulemus: Elanike rahulolu ja panustamise aktiivsus kasvab (minuomavalitsus.ee elanike rahulolu ja aktiivsus A2022: 2; S: 5)

1.3.1. Tegevussuund: Viimsi vald küsib, kuulab ja arvestab elanike huvidega kodukoha arengu juhtimisel. Viimsilased teevad ettepanekuid ja osalevad poliitikakujundamises ning tunnevad, et nende arvamus loeb Elanike soovide jõudmist valla plaanidesse toetavad regulaarsed rahulolu-uuringud ja rakendatakse kaasava eelarve protsessi. Elanike huvidele paremini vastamiseks tuleb üleüldisemalt rakendada kasutajakeskset teenusdisaini ja avatud valitsemise põhimõtteid. Viimsilaste osalemise suurendamiseks võetakse kasutusele kaasaegsed tehnoloogilised lahendused.

1.3.2. Tegevussuund: Viimsi vald toetab kohalikke ühisüritusi. Vald võimestab asulavanemaid ja -seltse ning toetab kohalike kogukonnakeskuste kujunemist. Kõigi valla külade ja alevike seltside omaalgatusvõimet ning nende vanemate kujunemist kogukonna aktiivseks esindajaks tuleb toetada ja tunnustada.

1.3.3. Tegevussuund: Viimsi vald toetab kogukonna avatust ja sidusust ning eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste lõimumist. Erineva taustaga inimesed osalevad aktiivselt ühiskonnaelus, jagavad demokraatlikke väärtusi ning ühist kultuuri-, info- ja suhtlusruumi, tunnevad ühtekuuluvust ning kannavad Eesti identiteeti. Selle jaoks luuakse ühiseid, arusaadavaid ja usaldusväärseid kommunikatsiooni- ja inforuume ning ühtekuuluvustunnet toetavaid sotsiaalseid kontakte (sündmused, huviharidus, vaba aja veetmise võimalused).

1.4. Strateegiline eesmärk » Viimsilased tunnevad ennast kõikjal Viimsis turvaliselt (ehitus- ja kommunaal, planeeringud)

Võtmetulemus: Viimsilaste turvatunne kasvab (Viimsi valla rahulolu-uuring A2022: 72%; S: 82%)

1.4.1. Tegevussuund: Viimsi vald parandab ruumi ohutust ja turvalisust. Vallas on kasutusel nutikad (n. targad ülekäigurajad) ning õnnetusi ja süütegusid ennetavad lahendused. Viimsi vald parandab avaliku ruumi (nt

teed, pargid, mänguväljakud) valgustust, soodustab kogukondlikku turvalisust parandavate lahenduste (nt naabrivalve) kasutuselevõttu ja arvestab avaliku ruumi planeerimisel turvalisust suurendavate kvaliteetse ruumi põhimõtetega⁵.

⁵ Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtted leiab: <https://www.fin.ee/media/448/download>

Strateegiline siht

Looduse ja ehitatud keskkonna kooskõla

Viimsi looduspärand, mets ja meri, on oma erilisuses kaitstud, hoitud ja väärtustatud. Loodus ja looduspõhised lahendused põimuvad sidusalt mitmekesise ehitatud keskkonnaga, moodustades ühtse rohevõrgustiku ja luues seeläbi Eesti esimese parkvalla. Viimsi avalik ruum on mitmekesine ja elav ning ruumi ja hoonete loomisel on läbivalt esindatud kaasava disaini ja kvaliteetse ruumi aluspõhimõtted. Vallal on kutsuv süda Haabneeme keskuses ja igas külas on oma kooskäimispaik. Viimsi on merevald, kus inimesed pääsevad mugavalt merele ja mere äärde, et seal harjumuspäraselt aega veeta. Viimsis on välja kujunenud toimivad ja ümbritsevasse keskkonda sobituvad ettevõtluspiirkonnad.

2.1. Strateegiline eesmärk » Viimsi looduskeskkond on hoitud ja looduspärand väärtustatud (keskkond ja planeeringud, ehitus- ja kommunaal)

Võtmetulemus: Heas seisundis maismaaökosüsteemide osakaal valla kogupindalast (A2022: 27%; S: >27)

Tulemusmõõdik: Rohealade pindala Viimsi valla mandriosast (A 2023: 53%; S: 60%)

2.1.1. Tegevussuund: Viimsi vald kaitseb rohevõrgustike sidusust ja liigirikkust ning ökosüsteemide toimimist. Tagatud on rohealade säilimine ja soodsatel aladel võimendatakse olemasolevaid loodusväärtusi. Samuti tuleb jälgida kogu valla territooriumilt Läänemerre suubuva vee kvaliteeti. Tegeleda tuleb kliimamuutustega leevendamise ja nendega kohanemisega, tagada liigirikkuse säilimine ja võidelda invasiivsete võõrliikide sissetungiga.

2.1.2. Tegevussuund: Viimsi vald kaitseb põhjavett ja tagab olmevee kättesaadavuse. Viimsis jagub põhja- ja pinnaveest saadavat olmevett tavapäraseks kasutamiseks igal aastaajal ning elanikud on rahul joogivee kvaliteediga. Suvised veepuuduse ohu maandamiseks tuleb suurendada pinnavee kasutust tarbeveena ja kaaluda tuleb joogivee tootmist kaasaegsete puhastustehnikate abil. Väikesaartel tuleb arendada lokaalseid olmevee lahendusi kvaliteedi tõstmiseks. Ühtlasi tuleb parandada inimeste teadlikkust vastutustundlikust vee tarbimisest.

2.2. Strateegiline eesmärk » Viimsi avalik ruum on elav ja kutsuv – viimsilased veedavad sageli koos aega vabas õhus ja avalikes hoonetes (ehitus- ja kommunaal; keskkond; planeeringud)

Võtmetulemus: Viimsi elanike rahulolu avaliku ruumiga kasvab 2045. aastaks vähemalt 70 %-ni (Viimsi valla rahulolu-uuring A2022: 48%; S: 70%)

2.2.1. Tegevussuund: Viimsi vald soodustab aktiivseid liikumisviise avalikus ruumis. Selleks ühendatakse kergliiklusteedega kõik asulad, naaberomavalitsused ning rekreatsioonialad. Arendada tuleb jalgsi liikuma kutsuvat avalikku ruumi, eri liiklusvahendeid kombineerivaid (multimodaalseid) liikumisvõimalusi ja aastaringselt kasutatavat jalgrattataristut. Oluline on suurendada koostööd erasektoriga transpordi ja logistiliste teenuste osutamisel.

2.2.2. Tegevussuund: Viimsi vald kujundab atraktiivset avalikku ruumi. Arendatakse välja valla keskuseala koos „peatänavaga“ ja kõigi külade kooskäimiskohad. Avaliku ruumi planeerimisel lähtutakse ligipääsetavuse põhimõttest. Elanike vaba aja sisustamiseks tuleb luua aktiivsele kasutamisele kutsuvate rohealade võrgustik. Soodustada tuleb ka avalikus ruumis aset leidvate ürituste mitmekesisust.

2.3. Strateegiline eesmärk » Viimsi on merele avatud (kommunaal; keskkond ja planeeringud)

Võtmetulemus: Elanikud on rahul mereranda ligipääsetavusega (Viimsi valla rahulolu-uuring A2022: 71%; S: 85%)

Tulemusmõõdik: Avalike rannaalade pikkus kilomeetrites (A2023: 0,75km; S: 3km)

2.3.1. Tegevussuund: Viimsi vald soodustab rannaäärseid tegevusi ning kujundab ja hooldab avalikus kasutuses olevaid rannaalasid. Viimsi rannad on puhtad, kutsuvad ja turvalised. Suurendatakse ametlike supluskohtade arvu muuhulgas ka suurematel asustatud saartel. Välja tuleb ehitada loodusega arvestav Haabneeme rannapromenaad, mille saab kujundada atraktiivseks vaba aja veetmise kohaks. Ühtlasi tuleb tagada ligiääs mereranda ja kallasraja läbitavus kogu valla merepiiri ulatuses.

2.3.2. Tegevussuund: Viimsi vald parandab mereliste tegevustega tegelemise võimalusi ja ühendusi saartega. Kohalikud ja külastajad hindavad ja kasutavad aktiivselt Viimsi sadamaid ja sealset taristut ning kohalik merekultuur on kõrge tasemel. Toetatakse vallas paiknevate väikesadamate kaikohtade arvu ja veesõidukite teenindamisvõimekuse (sh lautrikohad) kasvu. Viimsi lapsed kasvavad üles heade teadmistega rannarahva kultuurist ning huvi ja võimega merel toime tulla. Tagada tuleb aastaringne mandriosa ning Naissaare ja Prangli vaheline liikumisvõimalus.

Strateegiline siht

Jätkusuutlik elukorraldus

Elu Viimsis on korraldatud jätkusuutlikult. Kasutusel on ressursisäästlikud lahendused, keskuses on tagatud elu- ja töökohtade ning vaba aja veetmiseks mõeldud taristu tasakaal, mis vähendab vajadust igapäevaseks pendelrändeks Viimsist Tallinna. Inimeste igapäevane liikumine on mugavalt lahendatud ja eelistatud on säästvad liikumisviisid. Viimsi valla elanikkonna kasv on stabiliseerunud ning vastab keskkonna ja tehnoloogia tasakaalus kujunenud kasvu piiridele. Avaliku-, era- ja kolmanda sektori teenused toimivad koostöös ja vastavad elanike vajadustele.

3.1. Strateegiline eesmärk » Viimsi on kliimaneutraalne (ehitus ja kommunaal; keskkond)

Võtmetulemus: Viimsi vallas seotakse või kogutakse sama palju CO₂, kui inimtegevusaega vabastatakse (A: selgitatakse uuringuga)

3.1.1. Tegevussuund: Viimsi vald kujundab jätkusuutlikud ja targad transpordi-, ja energiasüsteemid. Viimsi vallas vabanev CO₂ hulk seotakse või kogutakse vallas. Hoonete ehitamisel ja renoveerimisel eelistatakse energiatõhusaid lahendusi ning vallal tuleb näidata eeskuju kasutatavate munitsipaalhoonetega. Ühistransport on kliimaneutraalne ja laia kasutust leidev liikumisviis. Viimsi valla avalikud hooned peavad selleks eeskuju näitama ning kasutama kaasaegseid säästlikke lahendusi.

3.1.2. Tegevussuund: Viimsi vald soosib ringsete lahenduste teket. Avaliku sektori hangete puhul arvestatakse jäätmehierarhia põhimõtteid, üle valla luuakse terviklik jäätmepunktide võrgustik. Jäätmejaamast kujundatakse ringmajanduskeskus ning valda on rajatud korduskasutusruumid ja -töökojad. Maksimaliselt korduskasutatakse kohapealseid ressursse ja soodustatakse ringmajandavate ärimudelite

arengut. Ladestamisele minevate olmejäätmete hulk tuleb viia järk-järgult nullini koos jäätmete ringlussevõtu osakaalu suurenemisega.

3.2. Strateegiline eesmärk » Elu- ja töökohtade ning vaba aja taristu vahel on tasakaal ning head ühendused (ehitus ja kommunaal; ettevõtlus; keskkond ja planeeringud)

Võtmetulemus: Väheneb pendelrändajate osakaal rahvastikust nii Viimsist teistesse omavalitsustesse kui ka Viimsisse (liikuvusuuring A: teadmata; S väheneb)

3.2.1. Tegevussuund: Viimsi vald korraldab ühistransporti elanike ootusele vastavalt. Ühendused Tallinnaga ja valla siseliinid on puhtad, mugavad ja toetavad inimeste igapäevaseid liikumisi. Parandada tuleb ühistranspordi kättesaadavust ja ligipääsetavust, sh erivajadustega inimestele. Ühtlasi tuleb analüüsida inimeste liikumist, et teadlikult kasvatada valla siseliinide mahtu ja kasutatavust. Koostöös riigi ja naaberomavalitsustega tuleb kaaluda uute ühistranspordiliikide (n. tramm, rong) kasutusele võtmist.

3.2.2. Tegevussuund: Viimsi vald kujundab mitmekesist liikuvuskeskkonda. Viimsis pääseb mugavalt kohale ka isikliku sõiduautota. Parandatakse multimodaalseid liikumisviise, mille tulemusel väheneb isikliku auto kasutamise osakaal nii vallasisel kui ka naaberomavalitsustesse liikumisel.

3.2.3. Tegevussuund: Viimsi vald soodustab planeeringutega mitmekülgse elukeskkonna tekkimist. Viimsi valla üldplaneeringuga kujundatakse läbimõeldud ja tasakaalus arengut võimaldav vallaelu korraldav raamistik. Uute töökohtade loomiseks ja teenuste kättesaadavuse parandamiseks tuleb toetada huvi rajada teenindus- ja ettevõtluspiirkondi.

Taristu arendamisel kaalutakse ja arvestatakse senisest enam ettevõtlust soosiva keskkonna vajadustega.

EELNÕU

Strateegiline siht:

Mitmekülgsed õppimis- ja arenguvõimalused

Viimsis on elanike jaoks tagatud nii vaimset kui ka füüsilist arengut toetav elukeskkond – rikkalik haridus-, kultuuri- ja sporditaristu ning võimalused end igakülgsest harida. Igas vanuses viimsilased tegelevad aktiivselt enda tervise hoidmise ja intellektuaalse arendamisega. Koolihariduses märgatakse õpilase tugevusi ja õpitee on individuaalne. Õppetöö läbiviimisel rakendatakse uuenduslike meetodeid. Inimesed on töövõimelised, teotahtelised ja algatusvõimelised ning leiavad võimaluse tegeleda oma meelistegevustega.

4.1. Strateegiline eesmärk » Viimsilased saavad end harida ja arendada terve elukaare vältel (haridus)

Võtmetulemus: Rahulolu haridusega Viimsi vallas üldiselt on kõrge (minuomavalitsus.ee hinnang haridusele Viimsi vallas üldiselt A 2022:6; S:8)

4.1.1. Tegevussuund: Viimsi vald loob eeldused igaühe isiklikuks arenguks mitmekülgses õpikeskkonnas. Viimsi haridusasutustes on loodud õppimiseks turvaline ja positiivne vaimne ja füüsiline õppekeskkond ning rakendatud nüüdisaegset õpikäsitust. Õpetajad arvestavad õpilaste eripäradega arendades tugevusi ja kujundades täisväärtuslikke kodanikke. Formaalharidus tuleb lõimida mitteformaalse õppega. Seejuures tuleb suurendada praktilise õppe osakaalu ning üld- ja tulevikupädevuste arendamist.

4.1.2. Tegevussuund: Viimsi vald soodustab haridustöötajate igakülgset enesearengut ning innovaatiliste õppemeetodite katsetamist ja rakendamist. Viimsis töötavad oma valdkonna tugevaimad kvalifitseeritud

haridustöötajad. Koostöös Eesti parimate haridusteadlastega arendatakse välja 21. sajandile vastavad õpimeetodid, mis arvestavad õpilaste individuaalsusega. Viimsi õppeasutustes on kaasatud kõrge kvaliteediga välisõpetajad ja soodustatakse õpilaste lühiajalist õpirännet.

4.1.3. Tegevussuund: Viimsi vald aitab luua täiendavaid õppevõimalusi pärast põhihariduse omandamist (kutse-, huvi-, kesk- ja kõrgharidus).

Noortel ja täiskasvanutel on rohkem võimalusi tegeleda huvihariduse ja -tegevusega. Koostöös riigi, kutsekooligeda, kõrgkoolide ja ettevõtjatega otsitakse võimalusi rakendada Viimsis piirkondlike hariduskeskuste kontseptsiooni ning rajada siia kaasaegseid erialasid õpetava kutsekooli ja/või kolledži. Toetada tuleb õpiteede pikemat kestvust ja parandada elukestva õppe võimalusi kõigile.

4.2. Strateegiline eesmärk » Kultuuri- ja vaba aja sündmuste valik rahuldab kõiki sihtgrupe (kultuur ja sport)

Võtmetulemus: Kultuur, sport ja vaba aeg (minuomavalitsus.ee kultuur, sport ja vaba aeg hinnang A 2022: 5; S: >5)

4.2.1. Tegevussuund: Viimsi vald loob võimalused kõigi aktiivseks osalemiseks kultuurielus. Elanikele on loodud mitmekülgsed võimalused osaleda erinevate rahva- ja popkultuuri rühmades. Erinevad kultuursed vaba aja veetmise võimalused on hõlpsalt leitavad ja kättesaadavad kõigile. Viimsi esindusvõistkonnad ja sportlased on heal tasemel ja osalevad Eesti meistriliigades ning Viimsis toimuvatel võistlustel. Valla noortele luuakse head eeldused rahvusvahelisel areenil tippspordiga jätkamiseks.

Strateegiline siht

Tarkuse, loovuse ja innovatsioonikeskus

Viimsi on positiivset muutust loovate, ettevõtlike ja uuendusmeelsete inimeste kohtumispaik. Ettevõtliku hoiaku kujunemine algab juba eelkoolieas ning kestab väärika eani (hõbemajandus). Viimsis toimub ettevõtjate, kogukonna ja vallavõimu koostöös sotsiaalne innovatsioon. Viimsi ettevõtted on uuenduslikud ja teadusmahukad ning viivad koostöös kutse- ja ülikoolidega läbi tipptasemel teadus- ja arendustegevust. Kohalikud ettevõtjad tunnevad, et nende panust kogukonda väärtustatakse. Viimsi on salliv ja avatud talentidele kogu maailmast ning siin elab tark ja tegus rahvas.

5.1. Strateegiline eesmärk » Viimsi vald on uuenduste eestvedaja ja tippspetsialistide tõmbekeskus (juhtimine ja tugiteenused, ettevõtlus, kommunaal)

Võtmetulemus: Kõrge lisandväärtusega töökohtade arv Viimsis (vähemalt 1,25 kordset Harjumaa keskmist brutopalka teenivad töötajad. Statistikaamet. A2022: 1049; S: 3000)

5.1.1. Tegevussuund: Viimsi vald osaleb partnerina teadus- ja arendustegevuses ning rakendab kaasaegseid valitsemismudeleid. Koostöös ülikoolidega viiakse ellu innovaatilisi katse- ja pilootprojekte ning rakendatakse sotsiaalset innovatsiooni. Toimub parimate teadmiste ja kogemuste jagamine teiste Eesti ja Euroopa piirkondadega. Valla otsused on langetatud andmepõhiselt ja arvestades parimat valdkonna teadmist.

5.1.2. Tegevussuund: Viimsi vald märkab, tunnustab ja toetab ettevõtluse arengut. Selleks parandatakse koostööd ettevõtjatega neid puudutavate otsuste ettevalmistamisel, tunnustatakse regulaarselt olulisemaid ettevõtjaid ja toetatakse ettevõtjate omavahelist võrgustamist.

5.2. **Strateegiline eesmärk » Viimsist võrsub üle Eesti tuntud ja lisandväärtust loov kultuur (kultuur, haridus)**

Võtmetulemus: Loomemajanduse sektoris loodud lisandväärtus töötaja kohta (Statistikaamet A2022: 20 098, S: tõuseb)

5.2.1. Tegevussuund: Viimsi vald aitab Artiumil kujuneda üle-riigiliselt tuntud kultuuri ja loomemajandusega tegelevaks keskuseks. Viimsi Artiumis soovivad nii kohalikule kui üle-eestilisele publikule esineda hinnatud artistid ning sündmuseid korraldada kogu Eesti üritus- ja kultuurikorraldajad. Artiumis sündiv kultuur ja teadmised on võimelised looma loovmõtlemise ja loovisikute intellektuaalse omandi kaudu heaolu ning töökohti. Artiumi toel kujuneb Viimsi Eesti üheks edukamaks loomemajandusega tegutsevaks piirkonnaks.

5.2.2. Tegevussuund: Viimsi vald toetab rannaelu kultuuripärandi elamist ja uut hingamist. Militaarajalugu avav Projekt Nargen Nord ning Viimsi vabaõhumuuseumi kaluriküla oma uue külastushoonega ning randluse kultuuripärandit tutvustav rannarahva muuseum koguvad nii Eestis kui rahvusvaheliselt tuntuks. Vabaõhumuuseumist saab rannakultuuri tuletorn, mida kasutatakse rannarahva ajaloo ja eluolu mõistmiseks üleriigilistes haridusprogrammides. Viimsi kultuuripärandi objektide külastustega kaasnevad muud toetavad teenused parandavad siinse majanduselu arengut. Viimsi rahvakultuur on mitmekesine ja silmapaistev ning siin korraldatakse pärandit väärtustavaid sündmuseid.

5.3. **Strateegiline eesmärk » Ettevõtluspiirkonnad on välja arendatud (ettevõtlus; planeeringud)**

Võtmetulemus: 40% viimsilastest töötab 2045. aastal koduvallas (EMTA A 2023: 21%; S: 40%)

5.3.1. Tegevussuund: Viimsi vald soodustab viimsilaste elu- ja ettevõtluskeskkonda rikastavat ettevõtlust. Viimsis on välja kujunenud ettevõtluspiirkonnad (n. Miiduranna, Aiandi, Püünsi, Haabneeme, Muuga) ja loomelinnak (n. endise kalatööstuse alal). Selleks tuleb vallal teha koostööd ettevõtjatega, kelle eesmärgid ja visioonid ühtivad elanike huvidega ning vald saab toetada kaasaegsete äripiirkondade arenemiseks vajaliku taristu rajamist.

5.3.2. Tegevussuund: Viimsi vald toetab ettevõtliku hoiaku kujunemist juba eelkoolieas ja selle püsimist terve elukaare vältel. Viimsi haridusasutustes antav haridus annab lastele ettevõtluspädevuse. Vald aitab toetada õpilaste ettevõtluskogemust koolides (n. õpilasfirmade loomist) ja positiivsete tööharjumuste kujunemist. Koostöös kohalike ettevõtjatega tuleb luua noorte ettevõtlikkust toetav võrgustik.

3. Strateegiliste sihtide elluviimise eest vastutavad valdkonnad ja seosed riigi pikaajalise arengustrateegiaga „Eesti 2035“ ning „Harju maakonna arengustrateegiaga 2040+“

Strateegiliste sihtide elluviimise eest vastutavad valdkonnad.

Tabel 1. Strateegiliste sihtide elluviimise eest põhiliselt vastutavad valdkonnad

Valdkond	Strateegiline siht				
	TERVED JA HOITUD INIMESED NING TUGEVD JA TURVALISED KOGUKONNAD	LOODUSE JA EHITATUD KESKKONNA KOOSKÕLA	JÄTKUSUUTLIK ELUKORRALDUS	MITMEKÜLGSED ÕPPIMIS- JA ARENGUVÕIMALUSED	TARKUSE, LOOVUSE JA INNOVATSIOONIKESKUS
Haridus- ja noorsootöö					
Kultuur ja sport					
Sotsiaaltoetused ja tervishoid					
Keskkond ja maakasutus					
Planeeringud					
Kommunaalmajandus ja liikuvus					
Ettevõtlus					
Juhtimine ja tugiteenused*					
Legend:					
võtmevaldkond					
seotud valdkond					

* Valdkond mõjutab kõiki sihte läbi selle, et on vastutav arengustrateegia elluviimise õnnestumise eest. Kaks sihti on märgitud võtmevaldkonnadena, sest ühes on kesksel kohal elanike kaasamine ja usaldussuhte saavutamine ja teises innovatsioonika haldus- protsessides.

Seosed "Eesti 2035" sihtide ja ÜRO säästva arengu eesmärkidega ning "Harjumaa arengustrateegia 2040" strateegiliste eesmärkidega.

Tabel 2. Strateegiliste sihtide elluviimise eest põhiliselt vastutavad valdkonnad

"Eesti 2035"	"Harjumaa arengustrateegia 2040"	"Viimsi 2045" strateegiline siht				
siht	strateegiline eesmärk	TERVED JA HOITUD INIMESED NING TUGEVA JA TURVALISED KOGUKONNAD	LOODUSE JA EHITATUD KESKKONNA KOOSKÕLA	JÄTKUSUUTLIK ELU-KORRALDUS	MITMEKÜLGSED ÕPPIMIS- JA ARENGU-VÕIMALUSED	TARKUSE, LOOVUSE JA INNOVATSIOONI-KESKUS
Aluspõhimõtted	SE2					
Inimene 	SE1; SE2					
Ühiskond 	SE1					
Majandus 	SE1; SE2					
Elukeskkond 	SE2; SE3					
Riigivalitsemine 	SE3					

4. Globaalsete trendide mõju Viimsi vallale

Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ koostamise raames loodud globaalsete trendide kirjelduse⁶, Arenguseire Keskuse stsenaariumite, raportite ja uuringute⁷ ning Euroopa Liidu strateegilise arenguseire raportite⁸ põhjal on koostatud Viimsi valda enim mõjutavate globaalsete trendide kaardistus.

Tehnoloogia muutub järjest kiiremini – Oleme viimastel aastatel olnud tunnistajaks tehnoloogiliste muutuste intervalli kiirenemisele. See tähendab, et tänased perspektiivikad tootmis- ja erialad ei pruugi 2045. aastaks enam asjakohased olla. See võib kaasa tuua muutunud ootused valitsemiskultuurile, aga ka haridusele ning elukestvale õppele. Senisest rohkem tuleb rõhku panna inimeste võimele ümber õppida, kohaneda ja toime tulla. Teisalt pakub tehnoloogia muutumine ka hulgaliselt võimalusi, mis omakorda eeldab valla valmisolekut innovatsiooni ulatuslikult rakendada ja kasutusele võtta rohkem suurandmetel põhinevaid lahendusi.

Kliimamuutused jätkuvad ning keskkond halveneb – Hoolimata Euroopa Liidu veetavast pingutusest kasvuhoonegaaside emissiooni kontrolli alla saada, jätkub lähikümnetel kliimamuutustest põhjustatud mõjude üha rängem ilmnenemine. See toob kaasa ekstreemsete ilmastikuolude (nt tormid, põuad jms) sagenemise, mis esitab väljakutseid vallas paiknevale taristule (nt elekter, joogivesi, teede ligipääsetavus), aga ühtlasi seab surve alla valla looduskeskkonna jätkusuutlikkuse. Kasvavad vee- ja õhu kvaliteedi muutustest põhjustatud tervise riskid.

Loodusvarasid napib järjest enam – Kriitiliste loodusvarade piiratus mõjutab Viimsit juba praegu suvistel põuaperioodidel tarbevee piiratusel näol. Vald peab näitama eeskuju loodusvarade kokkuhoidliku kasutamise eestvedajana ja ringmajandust soodustava keskkonna loomisel. Olulisel kohal on valla roll jäätmekäitluse reformimine, mis võimaldab minimeerida ladestatava prügi teket.

Maailma rahvastik vananeb – Kuigi Viimsi vald on olnud aastaid üks kiiremini kasvavaid omavalitsusi ja Eesti võrdluses selgelt noorema elanikkonnaga omavalitsuste hulgas, siis valla elanike arvu kasvu pidurdumisega kaasneb ka elanikkonna vananemine. See tähendab valla

⁶ Leitav: <https://valitsus.ee/media/61/download>

⁷ Leitav: <https://arenguseire.ee/raportid/>

⁸ Leitav: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2023-strategic-foresight-report_en

jaoks suuremat vajadust sotsiaal- ja tervishoiu teenuste järgi, aga esitab muuhulgas ka uusi väljakutseid avaliku ruumi kujundamisel ligipääsetavuse paremaks tagamiseks.

Poliitilised süsteemid ja valitsemine muutub – valitsemises on viimastel aastakümnetel üha enam hoogu kogunud koostöövõrgustike ulatuslikum kaasamine otsuste tegemisse. Koosmõjus andmepõhise valitsemisega aitab see langetada paremaid ja mõjusamaid lahendusi ja otsuseid. Samuti on näha avalike teenuste tagamisel erasektori ja vabatahtlike panuse kasvu, mis koos inimesekeskse teenusdisainiga toetab sotsiaalset innovatsiooni ja suurendab teenuste tõhusust ja kättesaadavust.

Rahvusvaheliste konfliktide sagenemine ja julgeolekuohtude olemus muutub – 2022. aastal puhkenud täiemahuline sõda Ukrainas ilmestab rahvusvaheliste konfliktide piirideülest mõju. Olenemata Ukraina sõja tulemustest, jääb meie piirkond rahvusvahelise ebastabiilsuse keskmesse. Lisaks avatud sõjategevusele varitsevad vastastikkuses sõltuvuses Lääne ühiskondi varjatud rünnakud rahvusvahelise taristu pihta. Vald peab jätkuvalt tagama, et Muuga sadamaga seonduvad julgeolekualased riskid oleksid maandatud ja vallas tegutseva ettevõtlusega ei kaasneks ulatusliku reostuse ega terrorismiohtu.

Ränne ja linnastumine kasvab – Ukraina sõjaga seotud põgenikelaine on olnud ulatusliku mõjuga ning kuigi sellega on edukalt toime tulnud, siis edasised arengud piirkonnas ja kliimamuutuste globaalne mõju rände ei anna põhjust rahuloluks. Põgenike edukas lõimimine ühiskonda on väljakutse, milles õnnestumine on aluseks turvalisuse tagamisel ja radikaliseerumisohtu vähendamisel. 2050. aastaks hinnatakse, et kliimamuutuste tõttu on oma kodudest sunnitud lahkuma kuni 1 miljard inimest. Teisalt peab Viimsi vald tegutsema selle nimel, et olla nii Eesti kui ka rahvusvahelist päritolu talentidele atraktiivne sihtkoht elamiseks ja töötamiseks.

Ärimudelid ja töö olemus muutub – Murranguline tehnoloogiline innovatsioon ja uued, madalama sisenemisbarjääriga ärimudelid (nt jagamismajandus) loovad võimaluse kõrgete nõudmistega lääneriikide tarbijate vajaduste (nt personaalsed lahendused, keskkonnasäästlikud ja kohalikud tooted) täitmiseks. See seab traditsioonilised ärimudelid löögi alla ning koos suureneva automatiseerimisega muutub tööturg paindlikumaks, kuid ka elanike jaoks ebastabiilsemaks. Valla jaoks võivad need trendid tähendada suurenevat vajadust sotsiaalteenuste järgi ja valmisolekut toetada inimeste elukestvat õpet ning ettevõtlikkust.

5. Tegevusvaldkondade ülevaade

○ Haridus- ja noortevaldkond

Kohaliku omavalitsuse üks olulisemaid ja ressursimahukamaid ülesandeid on tagada oma elanikele võimalused kvaliteetse alus-, üld- ja huvihariduse omandamiseks. Kvaliteetse hariduse tagamise märksõnadeks Viimsis on lisaks õppekohtade tagamisele ka individuaalsus, koostöö ja uuendusmeelsus.

Väljakutse seisneb eelkõige rahvastiku arvu suurenemises ja sellega seonduvalt vajaduses täiendavate õppekohtade järele järgmise kümne aasta jooksul. Lokaalset ja täpset teenusvajaduse prognoosi on keeruline visandada rohkem kui kuus aastat ette. Eelkooliealiste laste prognoos näeb ette, et pikemas tulevikus ei ole lasteaiaaialiste laste arv kasvamas. Samas on täiendavaid munitsipaallasteaia kohti oluliselt juurde vaja, kuna ligi pool vajalikest lasteaia ja lapsehoiu kohtadest on sisse ostetud erateenuse pakkujatelt. Teenuse ühtlase kvaliteedi tagamiseks on vaja tegeleda munitsipaallasteaedade juurde ehitusega, sest lasteaia järjekord munitsipaallasteaedadesse ulatub sadade lasteni. Lasteaiaaialisi lapsi on kõige rohkem keskuse piirkonnas, samuti on paljude lapsevanemate soov leida lapsele koht keskkuses seoses igapäevase Tallinnasse tööle liikumisega.

Teiseks väljakutseks on olnud piisava arvu õppekohtade tagamine vallas pärast põhihariduse omandamist. Kui vaadata Harjumaad tervikuna, siis Viimsis põhihariduse omandamise järgselt on võimalik valida gümnaasium kas Viimsi vallas või ka väljaspool koduvalda. Mõningast leevendust gümnaasiumikohtade puudusele pakub see, et 2023. aastal on planeeritud avada Harjumaal neli uut riigigümnaasiumi. Neist kolm riigigümnaasiumi alustab Tallinnas (Tallinna Mustamäe Riigigümnaasium, Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasium, Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium) ja lisaks avatakse Rae Gümnaasium Jüri alevikus. Seega on lähiaastatel Viimsi Gümnaasiumisse oodata vähem naaberomavalitsuste põhikoolide lõpetajaid ja ka Viimsi lastele lisandub täiendavaid õppekohtade ja õppesuundade valikuid.

Huvihariduses on Viimsi valla ja Eesti tasandil eestvedajateks kolm valla huvikooli, mis asuvad alates 2022. a sügisest väga uuenduslikus funktsionaalses õpikeskkonnas Artiumis. Huviharidus Viimsi vallas ületab valdkondlikke piire, Artiumi füüsiline ja vaimne keskkond toetab õppija erinevate annete arengut ja pakub võimalusi uuteks väljakutseteks. Lähiaastate eesmärgiks on uute võimaluste veelgi parem kasutuselevõtt ning kujunemine huvihariduse eestvedajaks Eestis tehes koostööd ka teiste maade noortega.

Noorsootöö potentsiaal seisneb noorte omaalgatuslike projektide toetamises ja ettevõtlikkuse kasvatamises. Viimsi paistab silma mitmete edukate õpilasfirmade alguskohana ja noorte toetamine ettevõtlusega jätkamisel on oluline arvestades ka ärimudelite ja töö olemuse muutumise trendiga. Noorsootöö väärib olulist kohta erinevate noori arendavate võimaluste seas, muuhulgas ka töötajatele esitatavate ülesannete ja töötasu parandamise osas.

Vajadus on alustada avaliku aruteluga kas, kuidas ja milliste erialadega võiks Viimsis olla võimalik osaleda kutsehariduses peale põhikooli lõpetamist. Viimsis on heal tasemel kunsti- muusika- ja teaduskool ja tulevikus on võimaluseks Viimsis visuaalse- ja teiste kunsti valdkondade õppimise laialdasem esiletõstmine. Erasektori toel on võimalik arendada IT-valdkonna kutseharidusvõimalusi koduvallas.

Prangli saare püsielanikkonna elujõulisuse kindlustamiseks on vajalik ka Prangli kooli jätkuv toetamine. Koolil on potentsiaal pakkuda noortele laagreid ja õppekava toetavaid tegevusi. Haridusasutuste juhtidel on arengute juhtimises võtmeroll, seega on oluline panustada juhtide enesearengu toetamisse. Ühtlasi tuleb tõhustada haridusorganisatsioonide- ja asutuste koostööd.

Väljakutseks on erinevate haridusvaldkondade, eriti üld- ja huvihariduse, omavaheline lõimimine koostöö õppekorralduses ja õppekavade planeerimises. Lähiaastate väljakutseks on erinevate haridusvaldkondade tasakaalustatud süsteemne areng. Nii alus- kui ka üldhariduses võib erasektor suurendada alternatiivpedagoogiliste võimaluste pakkumist. Üleüldiseks väljakutseks on noortega seotud valdkondade pidev muutumine, sest noorte vajadused kujunevad ümber koos ühiskonna ja tehnoloogia arenguga. Oluline on kujundada õpilasekeskne lähenemisviis – igal Viimsi lapsel peab olema sobiv õpitee.

○ Kultuur ja sport

Viimsi kultuurilugu on seni kirjeldatud põhiliselt läbi rannarahva ning kalurikolhoosi loo. Ühest küljest on see võimalus ja vundament, mille ümber kultuuriline identiteet kujundada, teisest küljest on tegemist väljakutsega, sest uued Viimsi elanikud ei pruugi selle narratiiviga suhestuda.

Vajadus on üleüldise kultuurielu rikastamise järele, milles saaks iga viimsilane ennast teostada. See on oluline element selleks, et elukeskkond oleks rikkalik ja kõigi vajadustele vastav, mis omakorda pärsib nõ magala tekkimist. Vajadus on kultuuri- kui spordivaldkonda tulevikku kujundades mõelda ligipääsetavusele kõigi elanike perspektiivist ning et taristu ei

kujuneks vaid suuremate keskuste ümbrusesse. Üheks võimalikuks lahenduseks on kohapeal puuduvaid kultuurivaldkonna teenuseid doteerida.

2022. aastal avatud Viimsi Artium on lühikese aja jooksul kogunud kultuurisektori tähelepanu üle Eesti ning see loob võimaluse seda tähelepanu juhtida ka teiste asutuste suunale – raamatukogud, kirikud, noortekeskused, muuseumid, huvikeskus, rahvamaja.

Lisaks Viimsi Artiumile on oluline huvikeskuse funktsiooni mõtestamine ja tegevusele selge suuna leidmine. Viimsi huvikeskuse hoone vajab renoveerimist ja kaasajastamist, mis loob vaba aja ning huvitegevuse ja -hariduse mitmekesistamiseks olulise eelduse.

Viimsi raamatukogu ja noortekeskus tegutsevad täna eraomaniku kinnistul. Pikemas plaanis on vaja otsustada püsivad lahendused, mis tagavad teenuste kättesaadavuse elanikele mugavalt ning kulutõhusalt.

Kultuuri teadlik ja valdkondade ülene juhtimine koos tõhusa kommunikatsiooniga aitab toimuvat paremini inimesteni viia. Kultuuriturism toob kaasa väljakutseid ja nende ennetamiseks on vaja eelkõige silmas pidada, et Viimsisse koonduv tähelepanu teeniks eelkõige viimsilaste huve ning taristu vastaks kohalike elanike vajadustele (käsitatud ettevõtluse ja turismi valdkonnas põhjalikumalt). Vajadus on tõhusa koostöö järele ettevõtluse- ja turismisektoriga.

Viimsis on tugev kunstikool, mille kaudu on potentsiaal kujundada Viimsi kultuuriline identiteet rohkem ka visuaalse kunsti ümber. Püstitada saab küsimuse, kas kultuurivaldkonda koonduva tähelepanu abil võiks tekkida ka uus Viimsi identiteet – „Viimsi on rahva- ja kõrgkultuuri keskus“.

Võimalus on läbi kultuuri kogukonnatunnet suurendada – kogukondlikke väärtusi ühendavad traditsioonilised, aasta-aastalt toimuvad kooskäimise sündmused võiksid anda edasi ka Viimsi kultuurilugu noorematele põlvedele.

Spordivaldkonnas näib kasutamata potentsiaal veega seotud sporditegevuste arendamine, mis sobitaks merele avatuse eesmärgiga. Sporditaristu arendamisel on vajalik kultuuri- ning planeerimise- ja kommunaalosakonna koostöö, et viimsilastele üle kogu poolsaare oleks tagatud head võimalused vabas õhus sportimiseks.

Üleüldine väljakutse riigis on see, et väga paljudel inimestel ei ole aega ja vaimset ressursi muu elu kõrvalt kultuuri nautida. Kohapealse kultuurimaastiku rikastamine leevendab seda probleemi, sest kultuuri tarbimiseks kulutatav aeg väheneb transpordiks kulutatu võrra.

Naissaarel on oluline lähiaastatel toetada Nargen Nord projekti elluviimist. Kuigi tegemist on Meremuuseumi projektiga, siis on valla võimalus toetada ettevõtmist sujuva asjaajamise tagamisega ning vajadusel teadmiste ja oskustega aitamisega.

Toetada tuleb Prangli saare kultuurielu arengut ja pärandi hoidmist. Kolm peamist eesmärki on vaba aja keskuse rajamine, Prangli rahvamaja hoone pidev heakorrastamine ja tegevuste arendamine ning Prangli Püha Laurensiuse kabeli renoveerimine. Uus vaba aja keskus ühendaks endas kvaliteetseid ja uuenduslike lahendustega Viimsi raamatukogu Prangli harukogu ruume, kui ka kogukonnakeskust - käsitööruumi, kaugtöö ja arvutiruumi ning multifunktsionaalse kohtumiste ruumiga. Kõigi kolme tegevuse eesmärk on tagada väikesaare elanikele ning külastajatele, ligipääsetavaid ja mitmekülgseid vaba aja veetmise võimalusi ning vajalike teenuste kättesaamist.

Et liikumis- ja spordiharrastusega oleks võimalik tegeleda paljudel, soovib Viimsi vald tagada mitmekülgsete vaba õhu spordirajatiste rajamise. Edasi saab arendada terviseradade võrgustikku, mis ühendavad omavahel kogu Viimsi poolsaare. Noortele ja ekstreemspordihuvilistele mõeldes on valla soov rajada erinevaid elamusspordirajatisi (nt pump-trackid, BMX ratta rajad, rulapargid) nii sise- kui välitingimustesse.

Kõike eelnevat arendades tuleb arvestada ka aina suurema lõimumise vajadusega ühiskonnas. Rahvaste ränne võib veelgi intensiivistuda ja seega tuleb viimsilastel integreerida teise keele- ja kultuuritaustaga inimesi läbi kultuuritöö Viimsi kogukonda. Erineva taustaga inimesi aidatakse osalema aktiivselt ühiskonnaelus, jagama demokraatlikke väärtusi ja ühist kultuuri-, info- ja suhtlusruumi, tundma ühtekuuluvust ning kandma Eesti identiteeti.

○ Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Sotsiaalvaldkonna arendamine lähtub kogu valla arengust ja kavandatakse koostöös teiste valdkondadega, eesmärgiga võimestada elanike iseseisvat toimetulekut. Seda kõike toetab elukeskkond, mis on planeeritud tagamaks elanike heaolu. Sotsiaalvaldkond on läbivalt integreeritud kõikide teiste valdkondadega, kuna osutatavad avalikud teenused hõlmavad kogu inimese elukaart.

Tulenevalt rahvastiku vananemise trendist, on oluline vajadus tulevikus hool kõigile abivajajatele.

Väljakutseks on valdkondlike spetsialistide suur koormus ja vajadus on sotsiaalvaldkonna töötajate suuremaks väärtustamiseks. Ühtlasi on väljakutseks erinevate

valdkonnaspetsialistide leidmine Viimsisse. Parandada tuleb perearstiteenuse kättesaadavust, samuti on puudu puuetega inimeste hoolekandeks vajalikke teenused ja inimesed ootavad ka eriarstiteenuseid Viimsisse. Siin sõltuvad valdkonna plaanid riiklikest arengutest (nt Tallinna Haigla tuleviku osas), kuid kindlasti saab parandada koostööd Viimsis paiknevate tervishoiuasutustega. Vajadus on senisest enam pöörata tähelepanu inimeste vaimse tervise toetamisele, kuid ka selles valdkonnas on raske leida spetsialiste.

Samuti on oluline üldiste tervislike eluviiside juurutamine, vajadus on senisest enam keskenduda ennetustööle ning suunata elanike mõttemaailm elutervema mõttelaadi suunas - seda toetab muuhulgas mitmekesine elukeskkond, mis loob eeldused, et inimesed liiguksid rohkem.

Vajalik on arendada sotsiaalvaldkonda inimesekesksete teenustest lähtuvalt, mitte toetuste keskselt. Rakendada tuleb näiteks „üheuksepoliitikat“ ehk teenused ühest kohast. Selleks tuleb teha koostööd riigi tasandiga, sest kasutaja jaoks ei peaks olema vahet riigi ja valla teenustel. Võimalusi pakuvad veel teenuste automatiseerimine ning sellega haakuv sündmusteenuste arendamine aga ka sotsiaaltranspordi tagamisel uudsete lahenduste kasutuselevõtt.

Suur potentsiaal seisneb eakate ja noorte ühistegevustes. See aitab kaasa põlvkondade vahelisele lõimumisele ning leevendab paljude eakate üksinduse probleemi, aga võimaldab ka noortel õppida ja areneda koos vanema generatsiooni tarkusega. Eakate aktiivsuse hoidmiseks on oluline pakkuda neile sobilikke tegevusi ja tagada ligipääsetavus kogu avalikule taristule.

○ Keskkond ja maakasutus

Oluliseks väljakutseks valla jaoks on olemasolevate haljastute säilitamise ja uute rajamisega parandada rohekoridoride sidusust. Viimsi vald peab oluliseks säilitada kõik rohevõrgustiku sidususe funktsiooni juba kandvad (või sellist potentsiaali kandvad) rohelised alad nii suures ulatuses kui see on täna veel võimalik. Edasiste valla planeeringute ja projektide koostamisel on vajalik jälgida rohealade sidusust. Eramaad elavate rohealade sidusust saab planeeringutes mõjutada eelkõige piisavalt suurte kinnistute ja nende vaheliste väiksemate piirkondlike haljasalade kavandamise kaudu ning vältides liiga tihedat hoonestust.

Viimsi looduskeskkonna kaitsmine ja rohevõrgustiku sidususe tagamine nii valla sees kui naaberomavalitsustega on üks olulisemaid väljakutseid pikaajalise arengu kujundamisel. Vajalik on seega üle vaadata seni realiseerimata planeeringud, kaaludes nende uuendamise

või kehtetuks tunnistamise otstarbekust. Tasakaalustamise võimalus peitub ka avaliku ruumi rikkalikumas haljastamises, eriti kõrghaljastuse rajamises, mis aitab muuhulgas kohaneda kliimamuutustega. Sellega loome ehitatud ja loodusliku keskkonna kooskõla.

Olulise võimalusena on Viimsi valla ruumilooime kandvaks jõuks ja eripärast tulenevaks tugevuseks parkvalla loomine. See on elukeskkond, mis soodustab tervislikumat, aktiivsemat ja keskkonnasäästlikumat eluviisi ning säilitab rohelist. Kasutusest väljalangenud alad võetakse taas kasutusele ja integreeritakse rohealadega, kuid see ei ole looduskaitse ala vaid elusa ja mitmekesise valla üks osa luues looduses viibimiseks paremaid võimalusi ja keskkondi. Rohealad on omavahel ühendatud kergliiklusteede ja matkaradadega, mis loob paremad võimalused nii vaba aja veetmiseks kui ka vähendab transpordikoormust ja loob lisavõimalusi vallasisesteks liikumisteks.

Valla jätkusuutliku arengu tagamiseks on oluline tagada jäätmete liigiti kogumine, mis võimaldab vähendada ladestataivate jäätmete hulka ja hoida enamik kasutuses olevast materjalist ringluses. Vald saab siin olla eeskujuks, tagada kestlike lahenduste juurutamine ja silmapaistvus juba haridussüsteemis, aga ka läbi regulatiivsete vahendite kehtestades ning jõustades kohustusi elanikele. Seni on hästi toiminud pakendijäätmete kogumispunktid ja eraettevõtete koostöös korraldatud pakendite kogumine, kuid kahetusväärselt jõuab suur hulk kasulikku materjali tee olmeprügisse. Jätkuvalt on väljakutseks elanike teadlikkuse tõstmine ja käitumisharjumuste muutmine.

Valla ruumilooime põhimõtted on valla ruumilise planeerimise alustaladeks. 2022. aastal alguse saanud üldplaneeringu koostamise protsess paneb aluse järgmiste kümnendite ruumilooimele Viimsi vallas, lähtudes järgmistest põhimõtetest, mis panustavad kõikidesse strateegilisse sihtidesse:

- kvantiteedi asemel kvaliteeti - järgmise kahekümne aasta jooksul on vallas eluruume kuni 30 000 elanikule;
- kaasava disaini kontseptsioonile tuginevate elukaarepõhise ligipääsetavuse lahenduste rakendamine;
- avatud ühisaladega, roheline ja turvaline avalik ruum;
- kodulähedased töökohad ja teenused, kultuuri-, haridus- ja vabaajaasutused, tihe ja sidus kergliiklusvõrgustik ning kiire ja sujuv ühistransport;
- valla metsad, rannaalad ja väärtuslikud maastikud on kaitstud, samas kõigile juurdepääsetavad ning ühendatud sidusaks rohevõrgustikuks. Kohalikud

looduskaitsealad vahelduvad kultuurmaastikega, mis hoonestatud aladel omakorda asenduvad parkide ja roheliste tänavatega;

- innovaatilised lahendused, et säästa puhast joogivett, soodustada sademevee taaskasutamist ning eelistada kohalike taastuenergia lahenduste rakendamist.

Senise ruumilise arengu väljakutse Viimsi jaoks on oht muutuda vananevaks magalaks. Selle vältimiseks tuleb tagada, et Viimsis on tagatud olulisemad teenused keskuses (Haabneeme-Viimsi) ning seda toetavad piirkondlikud keskused (Püünsi ja Randvere) oma poodide, kohvikute ja äripindadega. Samuti eristuvad teenustega olulisemate sadamata piirkonnad (Leppneeme, Kelnase ja Naissaare).

Viimsi keskuse ala on ruumiliselt alakasutatud ja süstemaatiliselt arendamata ning selle loomine ja väljaehitamine on pikaajalise arengu kavandamise üheks eesmärgiks. Keskus peab olema multifunktsionaalne, kus elu- ja ärikinnisvara ning kaubandus-, teenindus- ja vaba aja teenused on omavahel tihedalt põimunud. Mitmekesisus ongi peamine märksõna. Keskusalal on olemas piisavalt suur potentsiaal lisaks ärifunktsioonile pakkuda ka ajaveetmise, kultuuri- ja loometegevust. Valla keskuse arendamises peab lähtuma terviklikkusest, kasutajasõbralikust visioonist ja kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest ning seejuures on tähtis maaomanike kaasamine, et lahendada lagunevate hoonete ja kasutusest välja langenud alade jõude seismine.

Viimase kümnekonna aastaga on tõsiseks väljakutseks kujunenud pendelränne ja transport Tallinnasse tööle. Kuigi Covid-19 järgne kaugtöö tegemise trend on vähendanud tipptundide koormust Pirita teel, vajab Viimsi lisaks ühistranspordi arengule pikaajalise lahendusena paremat tasakaalu elukondliku ja ärikinnisvara vahel. Selle leidmine saab olema koostamisel oleva üldplaneeringu ülesandeks.

○ [Kommunaalmajandus ja liikuvus](#)

Valla tulevikupotentsiaal lasub säästlike ja innovaatiliste lahenduste edasiarendamises, muuhulgas andes oma panus ka sellealasesse teadus- ja arendustegevusse (koostöö ülikoolidega) ning olles säästvate lahenduste projekteerimise kõneisikuks ja heaks eeskujuks teistele omavalitsustele nii Eestis kui välisriikides.

Vajadus on pöörata kõrgendatud tähelepanu joogiveevarule ja sademeveele. Võimalused peituvad vihmavee tõhusama kasutuse erinevate lahenduste kasutuselevõtus - uute arenduste puhul tuleb kohustada arendajaid ehitama hallveelahendusi, koduaedades tuleb

toetada sademevee kogumist vajaliku inventari abil. Vee säästva kasutamise suhtes teadlikkuse tõstmise vajadus muutub aja jooksul aina olulisemaks.

Lisaks tänavavalgustussüsteemi LED-süsteemile üleminekul on oluline ka see, et kõik külad oleksid valgustatud.

Viimsi on kolmest küljest ümbritsetud merega – see loob võimalusi taastuva elektrienergia tootmiseks. Ühtlasi võiks positiivne väljavaade olla kohalike energiaühistute loomisele ning kohaliku kasu instrumentide kasutuselevõtt võimaldamaks ulatuslikumalt kasutusele võtta taastuvad energiaallikad.

Viimsi valla väljakutseks on ulatuslik isikliku sõiduauto kasutamine liikumiseks, mis muutub üha kriitilisemaks rahvaarvu või turistide arvu suurenedes. Kogu liikumisruumi edu algab planeerimisest. Vajadus on võtta selgeks sihiks, et soovitakse parandada säästvate liikumisviiside osakaalu ning tagada nende turvaline, ohutu ja atraktiivne avalik ruum kõigi liikumisvajadusega elanike jaoks. 2017. aasta andmetel sõidab ainult 11,8 % Viimsi elanikke ühistranspordiga. Võimaluseks on seega väga heade ühistranspordiühenduste tagamine nii Viimsis sees kui naaberomavalitsustega, haakuvateks olulisteks märksõnadeks on ligipääsetavus ja intuitiivsem liikumine. Probleemi süvendab pidevate transpordisektoriga seotud kulude tõus ning jätkuv alarahastus süsteemide arendamisel. Valdkonna planeerimisel lähiaastatel on oluline roll liikuvusuuringutel, mis näitavad, millised muutused on modaaljaotuses võrreldes 2017. aastaga toimunud ning kuidas on seda muutnud elektriliste tõukerataste lisandumine ja kaugtöö.

Teiste liikumisviiside lõikes on võimaluseks jalgsi- ja jalgrattaga liikumise võimaluste parandamine väga heale tasemele, mis toimib koos avaliku ruumi atraktiivsemaks muutmise, et inimesed sooviksid oma liikumisi teha vabas õhus. Muuhulgas tuleb arvestada, et kergliikurid (elektrilised tõukerattad) on suurendanud vajadust eraldatud liikumisruumi järele jalgratastele ning kergliikuritele *versus* jalakäijatele. Väljakutse seejuures on selleks vajamineva ruumi võtmine sõiduteedelt. Madalat liikluskultuuri aitaks parandada pidev teavitustöö ja jagatud ruumi kontseptsiooni tutvustamine elanikele. Üheks pikaajalise mõjuga ambitsioonikaks tegevuseks võiks olla haridusasutuste ümber jalgsitsooni loomine, millega vähendatakse tiptunnil sinna kontsentreeruvate sõiduautode hulka ning ühtlasi parandatakse laste liikumisaktiivsust.

Viimsi jaoks on olulise rõhuga ühenduste loomisel, ühendused Tallinna ja lähivaldadega. Üldplaneering peab leidma lahenduse täiendavate ühenduste loomiseks. Selle koostamise käigus selgub, milline on vajadus rajada kolmas ühendus vallast välja lisaks kahele peamisele väljapääsuteele (hetkel Pirita kaudu, Pärnamäe tee kaudu). Olemas on

kolm ühenduskohta (Merivälja, Mähe ehk Ecolandi ja Muuga). Vastuseid vajavad küsimuse, millist neist edasi arendada ning määratleb, millist transpordiliiki kasutada (kas rööbasteed või sõiduteed). Täiendavaid tasuvusanalüüse ja uuringuid vajavad ühendused:

- Trammittee (Kadrioru trammittee pikendus Viimsisse)
- Ringraudtee Miiduranna sadamast Ülemisteni. Potentsiaal arendada reisijate vedu rongiga Viimsist Ülemiste keskusesse.⁹ Tallinna ringraudtee riiklikus eriplaneeringus on kaalumisel Maardu linna ja Viimsi valla kaasamist, kuid käesoleva strateegia kinnitamise hetkeks ei ole antud arenduse raudtee maa asukoha osas otsust veel langetatud.

Tegemist on arendustega, mis nõuavad koostööd Harjumaa üleselt ning riiklikke ja/või EL struktuurifondide fintantsvahendeid. Harju maakonna arengustrateegia 2040+ kaardistab samuti potentsiaalsed kergrööbastranspordi arendused, sh Jüri, Maardu, Harku ja Viimsi suunal.

Arvestades Viimsi geograafilist asukohta ja geoloogiat, nõuab pidevat tähelepanu põhjaveevaru ning see, et Viimsi vald on lisatud kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu.

Vajalik on leida lahendus joogiveepuuduse ohule. Seda saab esialgu leevendada teadlikkuse kasvatamisega, aga ka Tallinna veevõrku liitumiste suurendamisega, kuis sellest aspektist on esmatähtis siiski elamuarenduse piiramine. Pikas perspektiivis võivad lahendust pakkuda tehnoloogilised uuendused, sest joogivee kättesaadavuse piiratus on globaalse ulatusega kitsaskoht.

Oma võimalused avab Viimsi jaoks ka RailBaltic projekt. Poolsaare lõunaosas suureneb sellega seoses võimalus ja väljavaade arendada tootmisüksuseid, mille saadusi on otstarbekas eksportida rööbastranspordiga. Ühtlasi avaldab RailBaltic olulist mõju Muuga sadama tegevuste iseloomule ja mahule.

Pikemas perspektiivis võib realiseeruda ka senini üldiste kontseptsioonide tasemel olnud Tallinn-Helsinki tunneli projekt. Selles osas tuleb jälgida, et seonduv ehitus- ja liikluskoormus ei muutuks valla taristule ega loodusele liigseks koormaks.

⁹ Harju maakonna kohalike omavalitsuste huvi on seotud eelkõige Tallinna ringtee äärse rongiliikluse arendamisega, mis soodustaks Tallinna-suunalise ja maakonna sisemise ühistranspordi kasutamist. 2022. a juunis tegid maakonna omavalitsused ja ettevõtjad valitsusele ettepaneku ringraudtee eriplaneeringu algatamiseks. Ringraudtee eesmärk on kaubavedude väljaviimine Tallinna kesklinnast ja ühistranspordivõimaluste suurendamine ümberkaudsete omavalitsustega.

o Ettevõtlus

Ettevõtluskeskkonna arendamise potentsiaal tõuseb juba ainuüksi seetõttu, et rahvastikuproгноosi algusel tööelise elanikkonna arv Viimsis kasvab ning hakkab langema 2030-ndate aastate lõpus, jõudes 2045. aastaks ligikaudu samale tasemele kui praegu.

Viimsi ettevõtluskeskkonnale tekitab väljakutset Tallinnas paiknev rikkalik ärikeskkond. Viimsilased ootavad Viimsisse kaupluseid, meelelahutust, toitlustusasutusi ja meditsiiniteenuseid. Viimsisse on oodatud ennekõike targad töökohad, elanikele lisandväärtust loov (vaba aja veetmine), keskkonnasõbralik, innovaatiline ettevõtlus.

Teadlikult on sihiks võetud ettevõtluse ja vaba aja veetmise võimaluste arendamine, et pärssida nn. magala tekkimist. Viimase juures on aga väljakutseks see, et Viimsis on puudu eelkõige töökohtadest noortele ja kõrgharitutele, kelle ambitsioonid ei pruugi langeda kokku teenuste iseloomuga, mida viimsilased eelkõige ootavad. Seega on vajadus luua Viimsisse ka selline ärikeskkond, mis toetab muuhulgas *start-up* mõtteviisiga ettevõtlust ja loob võimalusi kohalikule elanikule töökohtade, paremate teenuste ja kvaliteetsema avaliku ruumi näol (äri- ja loomelinnaku loomine). Vajadus on ka tehnopargi ja laopindade järele, kuid otsused peavad tuginema põhimõttel, et Viimsis on keskkonnasõbralik ja tervist hoidev ettevõtlus.

Väga tugevalt mõjutab ettevõtluse tulevikku Helsingi-Tallinna tunneli rajamine, mille sünergias luuakse mastaapselt uued võimalused, töökohtade, majandusarengu ja elukeskkonna muutuseks. Käesoleva arengustrateegia koostamise ajaks ei ole tunneli täpne asukoht või valmimisaeg teada. Üheks tunnelisuu võimaluseks on Viimsi poolsaar. Tunnelühendus Helsingiga avaks uusi võimalusi ettevõtluseks, aga ka teenuste ja kultuuri tarbimiseks. Siiski tuleb meeles pidada, et selle visiooni realiseerumine on arengustrateegia perioodil pigem ebatõenäoline.

Kasutamata võimalus on Viimsis elavate ettevõtjate tihedam võrgustumine. Võimalus on Viimsisse kokku tuua võrgustik, mille sees tekivad uuenduslikud ideed (mh teadus- ja arendustegevus). See aitaks tuua esile ka ettevõtmised, mis on Viimsis juba olemas, kuid ei ole tähelepanu saanud („Tarbi Viimsis, tööta Viimsis, et tugevdada Viimsi ettevõtluse võrgustikku“, „Ettevõtlusaken“, „Isemajandav Viimsi – IMV“). Sellega kaasnevalt on hea võimalus kaasata ettevõtlustarkuse arendamisesse ka noori (haridusvaldkonna ja ettevõtjate koostöö).

Vajadus ja võimalus lasub ka ettevõtjate ja valla vahelise suhtluse süsteemsemaks muutmises – ettevõtjad ootavad vähem bürokraatiat, rohkem vastutulelikkust ja kiiremat menetlemist.

Tulemuslikumaks suhtluseks peab vald olema proaktiivne suhtleja ja ettevõtjatele võrdväärne partner.

Ettevõtluskeskkonna arendamise vajaduste hulgas on paremate transpordiühenduste tagamine eelkõige Tallinnaga, Peterburi teega ja Muuga sadamaga (arvestades ka Rail Balticu plaane).

Samuti on olulised sadamate ja sadamaalade edasiarendamine, mis aitab kaasa mandri- ja saarte turismi paremale lõimimisele, mis võiks olla tulevikuperspektiiv ning vajab süsteemsemat lähenemist. Valla sadamate arendamine ja uute kaikohtade loomine võimaldab avada seni pigem alarakendatud mereturismi. Viimsi, kui välismaiste jahtide sihtkoht, aga ka siseturistidele merele aega veetma pääsemise koht tähendab suurt potentsiaali arendada ka sadamates pakutavaid teenuseid.

Turismi edendamine Viimsis on tihedalt seotud kultuurivaldkonnaga, sest Viimsi kultuurielu pakub huvi ka väliskülalistele. Väljakutse on selles, et sisserändavad turistid kasutavad taristut, mis ei ole ehitatud arvestades suuremat hulka inimesi (näiteks parkimiskohad). Viimsit külastavad inimesed tarbiks ka muid teenuseid, mis Viimsis on ja see loob omakorda võimaluse kohapealsete töökohtade arvu suurenemiseks. Vajadus on väga hästi toimiva ühistranspordi järele, millega Viimsit külastama tulla, et vältida autodevoo suurenemist.

Vald peab üldplaneeringu koostamise raames looma alused tarkade töökohtade tekkeks sobilike piirkondade arendamiseks. Eesmärk on läbi üldplaneeringu säilitada ja edasi arendada olemasolevat teenindussektorit ja vaba aja veetmise võimalusi, kuid sellele peavad lisanduma ka töökohad. Teadusparkide, tööstuspiirkondade, äri- ja loomelinnakute potentsiaali hindamine saab olema üldplaneeringu üheks ülesandeks. Kindlasti ei saa olema vallas kohta rasketööstusel, ressursimahukatel tööstusparkidel ja arendatav ettevõtlus peab olema loodust, elukeskkonda ja inimese tervist hoidev.

○ Juhtimine

Viimsi rahulolu-uuringud näitavad, et vallaelanike ei tunne end piisava mõjukana. Eredalt tuuakse välja looduskeskkonda vähenemise probleem – aja jooksul tehtud planeerimisotsused on tekitanud usaldamatust. Samuti kordub mõte, et strateegilistes dokumentides on kirjas head ideed ja narratiivid, kuid küsimuse alla seatakse nende realiseerumine. Selle kitsaskoha lahenduseks on võimalik tegevuste, mõõdikute ja vastutajate määramise kaudu arengut selgemalt juhtida, täidesaatmist jälgida ning pidevat ülevaadet anda.

Vallal ei ole lihtsalt taasesitatavat ülevaadet arengudokumentide ja olulisemate uuringute seoste ja perioodilisuse kohta. Samuti vajab täpsustamist, kuidas on koordineeritud külade arengukavade koostamine ja nende kooskõla valla arengukavaga. Tulevikupotentsiaal lasub juhtimissüsteemide ja töö kiiremaks ning tõhusamaks muutmises ehk digitaliseeritud juhtimises. Valla juhtimine peab muutuma agiilsemaks ja üldises keskkonnas järjest sagenevate muutustega paremini kohanevaks. See eeldab hästi toimivaid võrgustikke kodanikuühiskonna ja ettevõtjatega. Valla jaoks on võimalus luua ja rakendada avatud valitsemise tegevuskava, mille abil suurendada läbipaistvat, koosloomelist ja ausat valitsemist.

Väljakutse on ühise identiteedi kujundamine või ühtsustunde tagamine olukorras, kus Viimsisse on viimastel aastatel kolinud palju uusi elanikke, kes ei pruugi suhestuda rannarahva identiteediga. Teenuste paremaks disainimisel on võimalus rakendada erinevaid tööriistu, nt „persoonade“ loomist Viimsis elavate inimeste kirjeldamiseks ning võtta identiteediküsimus ja ühtsustunde tagamine eraldi fookusesse. Viimases võib peituda ka lahendus, et rohkem inimesi oma arvamust avaldaksid, näiteks heaolu-uuringu, kaasava eelarve või avatud osalusprotsesside kaudu. Identiteet võib peituda ka külade erinevates kogukondades.

Suuremat kogukonnatunnet ja ühtlasi ka kogukondade huvide esindatust võimaldab aleviku- ja külaseltside toimimine ning aleviku- ja külavanemate statuut. Asulavanemad võimaldavad suurendada kohaliku tasandi huvide kandepinda, tagada omaalgatuslike ettevõtmiste õnnestumist ja parandada valla teadlikkust asulas esile kerkivatest muredest. Vald omalt poolt saab toetada asulavanemaid ja -seltse läbi tegevustoetuste, aga ka kuulates ja arvestades nende ettepanekutega. Väljakutseks on asulavanemate ühtlane motiveerimine ja nende demokraatliku esindatuse parandamine.

Üheks võimaluseks valitsemises, mida tehnoloogia areng endaga kaasa toob, on andmete ulatuslikum kasutamine valikute ettevalmistamisel. Eesti on võtnud andmepõhise otsustamise omale selgeks eesmärgiks ja Viimsi vald saab siinkohal olla selgelt eesrindlike omavalitsuste hulgas, kus kogutud andmete hulk on keskmisest suurem ja andmed ise kvaliteetsemad.

Vald on läbivalt võtnud hoiaku avatuse suurendamisele nii informeerimise kui ka otsustamises osalemise osas. Olukorras, kus erinevad infokanalid võistlevad tähelepanu pärast, on väljakutseks läbimõeldud kommunikatsiooniga kõigis olulistes küsimustes elanikeni jõudmine. Kindlasti vajab parandamist planeerimis- ja finantsotsuste kommunikatsioon ja elanike võimalused neis küsimustes kaasa rääkida. Seejuures on oluline tagada kõigi otsuste läbipaistvus.

Viimsi on olnud üks sotsiaalset innovatsiooni eest vedavaid omavalitsusi. See on avanud võimalusi katsetada esimesi inimkeskse teenusdisaini elemente näiteks valla teedel liikluse rahustamiseks ja sotsiaalteenuste kujundamisel. Suur arenguvõimalus peitub kasutajakeskse proaktiivse e-teenuste portfelli loomises ja arendamises.

EELNÕU

6. Strateegia koostamine ja elluviimine

„Viimsi valla arengustrateegia 2045“ eelnõu ettevalmistamine toimus ajavahemikus juuni 2022 kuni juuni 2023 ning seda täiendati vastavalt avaliku väljapaneku ja külades tutvustamise käigus laekunud ettepanekutele perioodil august – september 2023. Viimsi Vallavalitsust toetas arengustrateegia eelnõu koostamisel konsultatsiooniettevõtte Milton New Nordics. Töö teostamiseks moodustas vallavalitsus ametnikest ja olulisematest sidusrühmadest koosnevad töörühmad, kellega koostöös toimus dokumendi koostamine.

Arengukava koostamise peamiseks aluseks oli andmekorje käigus kogutud informatsioon (leitav dokumendi lisas „taustaandmed“, mis oli aluseks valla arenguvisioni koostamisel. . Andmekorje viidi läbi dokumendianalüüsi, Viimsi valla rahulolu-uuringu 2022, intervjuude, valdkondlike töötubade (fookusgruppide) ja töörühmade kohtumiste käigus. Nende tulemusel kaardistati ülevaade tänastest peamistest kitsaskohtadest ja koguti ettepanekud nende lahendamisevõimalustega. Täiendavate valdkondlike uuringute läbiviimist ei peetud arengustrateegia protsessis vajalikuks, vaid lähtuti eeskätt olemasolevatest andmetest ja valdkonna arengukavades kogutud teadmistest. Lisaks korraldas Viimsi Vallavalitsus 1. aprillil 2023 visioonipäeva, kus koguti elanikelt arvamusi Viimsi eesmärkide seadmiseks ja eelistatud sihttasemeteks. Ühtlasi küsiti visioonipäeval ettepanekuid olemasolevate kitsaskohtade lahenduseks, mis peegelduvad strateegias sõnastatud tegevussuundades ning leiavad oma koha ka arengukava tegevuskavas. 2023. aasta juulis viidi arengustrateegia täpsustamiseks ja tegevuskava koostamiseks läbi piirkondlikud seminarid, kus arutati vajalikke tegevusi arengustrateegias seatud eesmärkide saavutamiseks alevike ja külade kogukondadega.

Arengukava juhtgrupp tänab kõiki, kes panustasid oma aega ja esitasid ettepanekuid Viimsi valla järgmise viie aasta arengu planeerimiseks. Viimsi valla arengukava tehakse kättesaadavaks Viimsi valla kodulehel, Viimsi Vallavalitsuses ja Viimsi valla raamatukogudes.

7. Seire ja elluviimine

Arengustrateegias seatud sihtide ja eesmärkide saavutamiseks koostab Viimsi vald tegevuskava, mis koos arengustrateegiaga moodustavad valla arengukava. Tegevuskavas kavandatakse pikaajaliste eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused koos vastutajaga (vallavalitsuse struktuurüksuse või allasutuse täpsusega) ja tähtajaga. Tagamaks kavandatud tegevuste elluviimise realistlikust, koostatakse tegevuskava koos eelarvestrateegiaga.

Vallavalitsus viib igal aastal läbi arengustrateegia ja tegevuskava (valla arengukava) seiret, et tagada arengustrateegias seatud eesmärkide saavutamine. Arengukava ja eelarvestrateegia elluviimise tulemuslikkust seiratakse igal aastal ning esitatakse koos lõppenud aasta majandusaasta aruandega. Vallavalitsus annab regulaarselt volikogule ülevaate arengustrateegia sihtide ja eesmärkide saavutamisest ning avaldab ülevaate valla kodulehel.

Arengustrateegia täitmise ülevaade esitatakse ka regulaarselt toimuval visioonipäeval, kus koos valla elanikega arutatakse selle ajakohasust, eesmärkide ambitsiooni taset ning kogutakse ettepanekuid tegevuskava uuendamiseks.

Seiretegevuste käigus kogutud andmete, valla struktuurüksuste, komisjonide, partnerite ja elanike tagasiside põhjal valmistab vallavalitsus igal aastal ette järgneva vähemalt 4 aasta tegevuskava ja eelarvestrateegia, mis kinnitatakse volikogus vastavalt kohaliku omavalituse korralduse seaduses toodud tähtajaks (hiljemalt 15. oktoobriks).

LISA:VIIMSI VALLA ARENGUSTRATEEGIA 2045 TAUSTANDMED

Sisukord

Sisukord	43
Jooniste ja tabelite loend.....	45
1 Üldandmed ja rahvastik.....	46
1.1 Üldandmed	46
1.2 Rahvastiku arv.....	47
1.2.1 Kogurahvastik Rahvastikuregistri andmetel	47
1.2.2 Tegelik kogurahvastik	47
1.3 Rahvastiku jaotumine	48
1.3.1 Viimsi rahvastikupüramiid ja võrdlus Eesti keskmisega	48
1.3.2 Rahvastiku jaotumine vanuserühmiti	49
1.3.3 Tööealine elanikkond (15-64).....	49
1.4 Rahvastiku juurdekasv	50
1.4.1 Loomulik iive.....	50
1.4.2 Rändeiive	51
1.5 Rahvastikuprognosis aastani 2045	52
1.5.1 Stsenaariumid	52
1.5.2 Elanike ootused ja ehitusõiguse rakendamise uuring	53
1.5.3 Rändestsenaariumi vastavus ehitusõiguse rakendamise uuringu tulemustele	54
1.5.4 Vanuseline jaotus	54
1.5.5 Kokkuvõte ja järeldused	57
1.6 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid	59
2 Töökohad, ettevõtlus ja tulumaksu laekumine	61
2.1 Töökohad ja töötasu.....	61
2.2 Tulumaksu laekumine	62
2.3 Ettevõtlus.....	62
2.4 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid	63
3 Keskkond ja maakasutus	64
3.1 Looduskeskkond	64
3.2 Keskkonnahäiringud.....	69
3.2.1 Välisõhu müra	69
3.2.2 Saasteained õhus ja sademetes	69
3.2.3 Radoonioht.....	70
3.2.4 Muuga sadam	70
3.3 Kliimamuutused.....	71
3.4 Avalik ruum, heakord ja haljastus	72
3.5 Elamuehitus.....	74
3.6 Uuringud ja arengudokumendid	75
4 Haridus ja noorsootöö	77
4.1 Alusharidus ja lastehoiud	77
4.2 Üldharidus	78
4.3 Elukestev õpe.....	80
4.4 Huviharidus ja huvitegevus	80
4.5 Noorsootöö.....	81
4.6 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid	81

5	Transport ja liikuvuskorraldus	82
5.1	Liikumisviisid ja transpordiühendused	82
5.2	Teehooldus.....	83
5.3	Liiklusõnnetused	84
5.4	Uuringud ja arengukavad	85
6	Kommunaalteenused	86
6.1	Tänavavalgustus	86
6.2	Ühisveevärk ja kanalisatsioon.....	86
6.2.1	Joogivesi	87
6.3	Sademevesi.....	87
6.4	Soojamajandus ja energia.....	88
6.5	Jäätmed.....	89
6.6	Uuringud ja arengukavad	90
7	Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid.....	91
7.1	Sotsiaalhoolekanne	91
7.2	Tervishoid	92
7.3	Korrakaitse	93
7.4	Uuringud ja arengudokumendid	93
8	Turism, merendus ja sadamad.....	94
8.1	Turism	94
8.2	Merendus, ligipääs merele ja sadamad	94
8.3	Uuringud ja arengudokumendid	95
9	Kultuur ja sporditegevus.....	96
9.1	Kultuuriasutused ja sündmused	96
9.2	Sporditegevus	98
10	Juhtimine	99
10.1	Vallavalitsuse ja volikogu töökorraldus	99
10.2	Strateegiline juhtimine ja kriisijuhtimine	100
10.3	Maine, rahulolu ja kuuluvustunne	101
10.4	Uuringud ja arengudokumendid	101
11	Viimsi valla ajalugu.....	102

Jooniste ja tabelite loend

Joonis 1. Inimeste arv asustusüksuste kaupa. Allikas: Viimsi vald, 2022.....	46
Joonis 2. Viimsi valla elanike arv ja selle kasv (2014–2022). Allikas: Viimsi Vallavalitsus, 2022.....	47
Joonis 3 Viimsi rahvastikupüramiidi võrdlus Eesti rahvastikupüramiidiga. Allikas: Statistikaamet, 2022	48
Joonis 4. Suurimate asustusüksuste rahvastiku jaotumine vanuserühmiti. Allikas: Viimsi Vallavalitsus, 2022	49
Joonis 5. Tööeas rahvastiku (15–64) jaotumine vanuserühmiti (2015–2022). Statistikaamet, 2022.....	50
Joonis 6. Viimsi valla loomulik iive ja selle kõikumine (2015–2022). Allikas: Statistikaamet, 2022	51
Joonis 7. Rändeiibe ja loomuliku iibe võrdlus (2015–2021). Allikas: Statistikaamet, 2022	51
Joonis 8. HNAK baasstsenaarium ja rändestsenaarium. Allikas: HNAK, 2021, Statistikaamet, 2022	52
Joonis 9. Rändestsenaariumi lähivaade. HNAK, 2021	53
Joonis 10. Sündide prognoos aastani 2045, HNAK 2021–2030	55
Joonis 11. Tööealise elanikkonna (16–64) osakaal aastani 2045. Allikas: HNAK, 2021	56
Joonis 12. Tööealise elanikkonna (16–64) arvu prognoos aastani 2045. Allikas: HNAK, 2021.....	56
Joonis 13 Tööealise elanikkonna (18–64) osakaal rahvastikust. HNAK, 2021.....	57
Joonis 14. Eakate osakaal elanikkonnast (HNAK 2021–2030).....	57
Joonis 15. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2045. aastal Viimsis. HNAK, 2021.....	58
Joonis 16. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2023–2045 (1). HNAK, 2021	59
Joonis 17. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2023–2045 (2). HNAK, 2021	59
Joonis 18. Viimsi valla keskmise ja Eesti keskmise brutokuupalga võrdlus. Allikas: Statistikaamet, 2022; Viimsi vald, 2022	61
Joonis 19. Aastane tulumaksu laekumine Viimsi valda (2014–2021). Allikas: Viimsi vald, 2022	62
Joonis 20. Viimsi valda registreeritud ettevõtted (mai 2021 seisuga). Viimsi vald, 2022	63
Joonis 21. Viimsi valla mandriosa riikliku ja kohaliku omavalitsuse kaitseala kaart. Allikas: Maa-amet, 2022.	65
Joonis 22. Kogu Viimsi valla riikliku ja kohaliku omavalitsuse kaitseala kaart. Allikas: Maa-amet, 2022	65
Joonis 23. Viimsi valla kaitsealade kaart visualiseerimaks potentsiaalset kaitsealade pindala kasvu. Allikas: Maa-amet, 2022.	66
Joonis 24. Puukatte tihedus (0–100%) 10x10m rastris, Viimsi valla mandriosa 2018. aastal. Allikas: Copernicuse kaugseire portaali, 2018.	67
Joonis 25. Metsamuutuste kaart (2018–2022). Allikas: Maa-amet, 2022.....	68
Joonis 26 Eesti pinnase radooniriski kaart. Allikas: Eesti Geoloogiateenistus, 2020.....	70
Joonis 27 A-kategooria suurõnnetuste käitiste ohuala ulatus Viimsi vallas. Allikas: Päästeamet, 2022.	71
Joonis 28. Mänguväljakute paiknemine Viimsis. Allikas: Viimsi vald, 2022.....	73
Joonis 29. Ehitustegevuse korraldamine Viimsi vallas. Allikas: Viimsi vald, ja Ehitisregister, 2022	74
Joonis 30. Viimsi vallas paiknevad lasteaiad ja lastehoiud. Allikas: Viimsi vald, 2022	78
Joonis 31. Üldharidust omandavate õpilaste arv valla haridusasutustes kooliastmete lõikes. Allikas: Haridusandmete portaali, 2022	79
Joonis 32. Liiklusõnnetuste arv Viimsis (2016–2021). Allikas: Transpordiamet, 2022.....	84
Joonis 33. Liiklusõnnetuste toimumiskoht (2021–2018). Allikas: Transpordiamet, 2022.....	84
Joonis 34. Liiklusõnnetustes osalejad liikumisviisi alusel 2021. aastal. Allikas: Transpordiamet, 2022	85
Joonis 35. Õnnetustes osalejad liikumisviisi.....	85
Joonis 36. Puuetega inimeste arv kategooriates. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet, 2022	91
Joonis 37. Eakate vanuseline jaotus. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet, 2022	92
Joonis 38. Kultuuriasutuste paiknemine Viimsis. Allikas: Viimsi vald, 2022	97
Joonis 39. Viimsi valla kergliiklusteede kaart. Allikas: Viimsi vald, 2019	98
Joonis 40. Viimsi valla arengukavad ajateljel. Allikas: Viimsi vald, 2022.....	100
 Tabel 1. Tööeas elanikkonna osakaal kogurahvastikust. Statistikaamet 2022, Viimsi vald, 2022	50
Tabel 2 Kogutud pakendijäätmed liigiti. Allikas: Keskkonnaagentuur, 2022.....	89
Tabel 3 Registreeritud kuriteod Viimsi vallas. Allikas: Viimsi vald, 2022	93
Tabel 4. Kultuuriasutuste, muuseumide ja kirikute aadressid. Allikas: Viimsi vald, 2022.....	96

2.6 Üldandmed

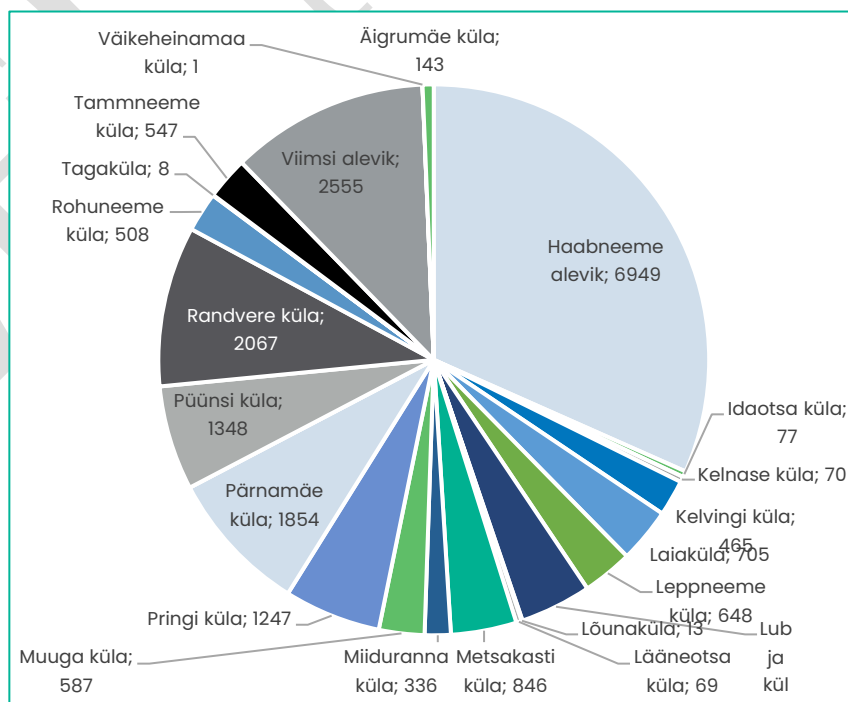
Olulisemad tähelepanekud:

Kõrgest rändeibest tingitud rahvastiku juurdekasvu senise trendi jätkumise pidurdamine on keskne teema Viimsi arengut kujundades ning vajalik selleks, et tagada elutähtsate teenuste toimepidavus ja ootuspärane elu- ja looduskeskkond neile, kes elavad Viimsis praegu.

Loodav üldplaneering on kõige olulisem mehhanism rahvastiku juurdekasvu pidurdamiseks.

Tulevikus on vajadus uute gümnaasiumikohtade järele ning vananev rahvastik põhjustab väljakutseid sotsiaalsüsteemile. Tööealine elanikkond kõigub 60 % sees nagu see on olnud ka seni.

Viimsi valla pindala on 73 km². Suurem osa Viimsi vallast jääb Viimsi poolsaarele, piirnedes lõunaosas Tallinna ja Maardu linnaga ning ligi ühe kilomeetri ulatuses Jõelähtme vallaga. Valla haldusterritooriumil on kokku 22 asustusüksust – kaks alevikku (Haabneeme ja Viimsi) ning 20 küla (Idaotsa, Kelnase, Kelvingi, Laiaküla, Leppneeme, Lubja, Lõunaküla/Storbyn, Lääneotsa, Metsakasti, Miiduranna, Muuga, Pringi, Pärnamäe, Püünsi, Randvere, Rohuneeme, Tagaküla/Bakbyn, Tammneeme, Väikeheinamaa/Lillängin, Äigrumäe).

Joonis 1. Inimeste arv asustusüksuste kaupa. Allikas: Viimsi vald, 2022

Kõige rohkem inimesi elab Haabeneeme alevikus (32%) ja Viimsi alevikus (12%) (Joonis 1). Lisaks maismaa osale (kokku 47 km²) on Viimsi valla koosseisus 15 saart (kokku 26 km²)- Naissaar, Prangli ning väikesaared Kumbli, Aksi, Kräsuli, Keri, Seinakari, Tiirlood, Pandju, Vullikrunn, Sillikrunn, Sepakari, Hanekari, Lookari ja Lahesaar.

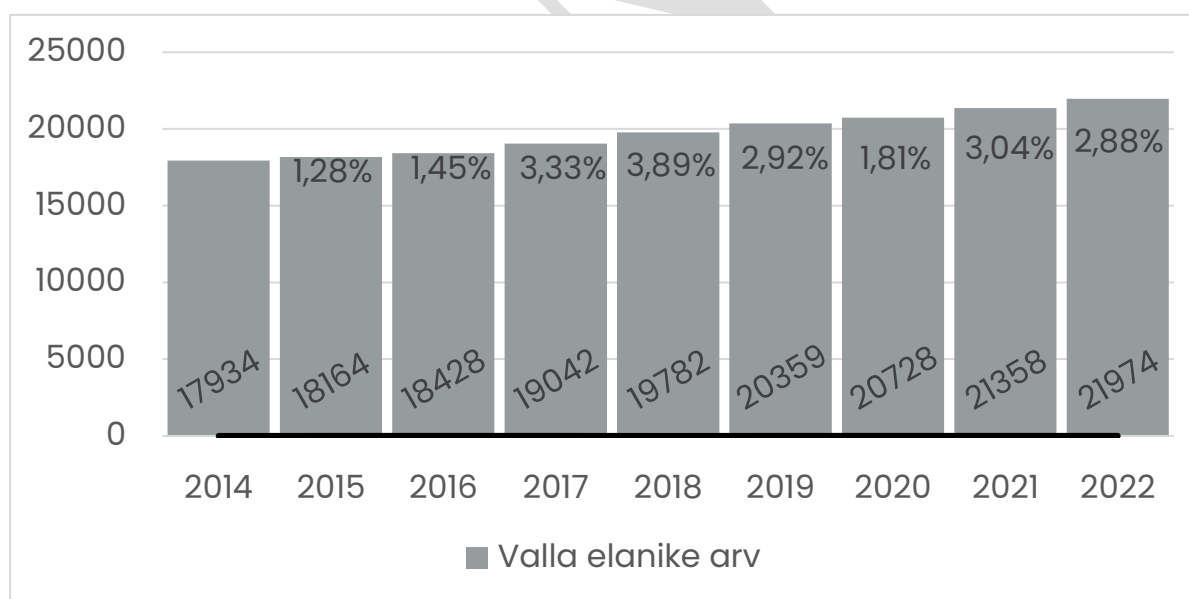
Viimsi valla rahvastikutihedus on 2022. aastal 298,6 in/km² ning on viimase 5 aasta jooksul kasvanud ~3% iga möödunud aasta kohta.

2.7 Rahvastiku arv

2.7.1 Kogurahvastik Rahvastikuregistri andmetel

Viimsi vallas elab 01.01.2022 seisuga 21 974 inimest ning rahvastiku kasv viimase viie aasta jooksul (01.01.2018-01.01.2022) on püsinud läbi aastate jätkutrendis, olles kumulatiivselt +11,08% ning keskmiselt 2,91% aastas (Joonis 2).

Rahvastiku juurdekasvu pidurdamise vajadus on 2022. aasta rahulolu-uuringu tulemustes märgitud elanike selge ootusena.

Joonis 2. Viimsi valla elanike arv ja selle kasv (2014–2022). Allikas: Viimsi Vallavalitsus, 2022

2.7.2 Tegelik kogurahvastik

2017. aasta Viimsi liikuvusuuring (2015. andmete põhjal) näitas, et Viimsi valla elanike arv on võrreldes ametliku statistikaga mitme tuhande inimese võrra suurem. Põhjuseks on see, et

paljud püsielanikud pole ennast Rahvastikuregistri järgi Viimsi valla elanikuks registreerinud. Tõenäoline põhjus seisneb soovis kasutada Tallinna kooli- või lasteaiasüsteemi või saada osa pealinna tasuta ühistranspordist ja erinevatest toetustest.

2.8 Rahvastiku jaotumine

2.8.1 Viimsi rahvastikupüramiid ja võrdlus Eesti keskmisega

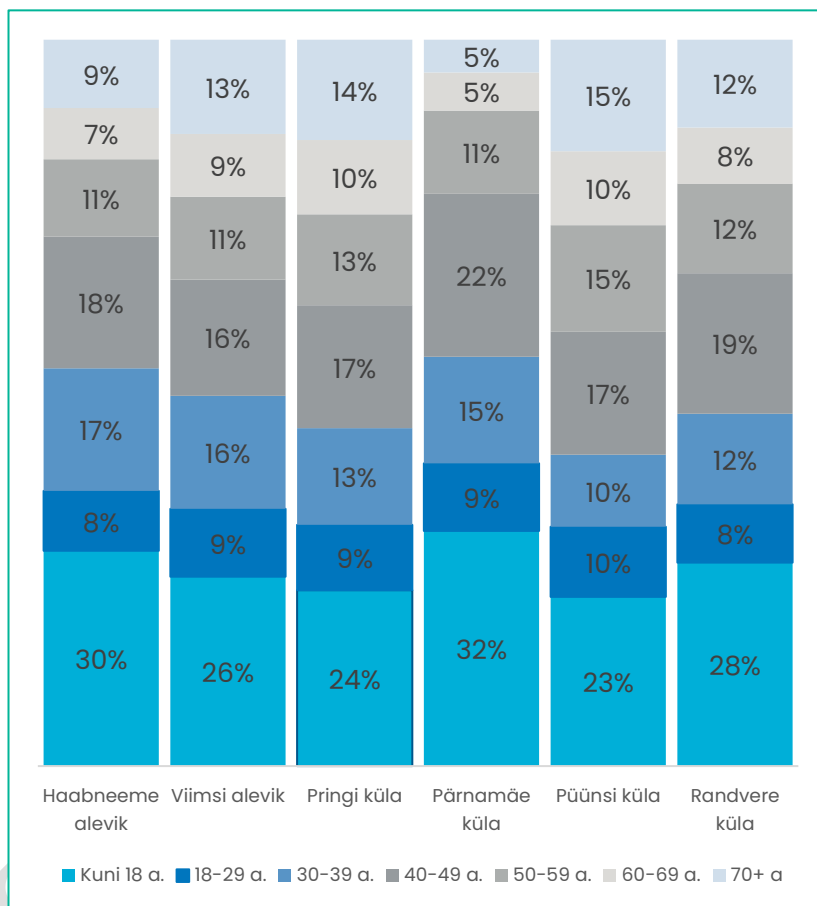
Võrreldes Viimsi rahvastikupüramiidi Eesti rahvastikupüramiidiga (Joonis 3), on Viimsis rohkem tööeas elanikke ja lapsi ning vähem eakaid. **Küll aga on võrreldes Eesti keskmisega vähemuses noorte täiskasvanute hulk.**

Joonis 3 Viimsi rahvastikupüramiidi võrdlus Eesti rahvastikupüramiidiga. Allikas: Statistikaamet, 2022

2.8.2 Rahvastiku jaotumine vanuserühmiti

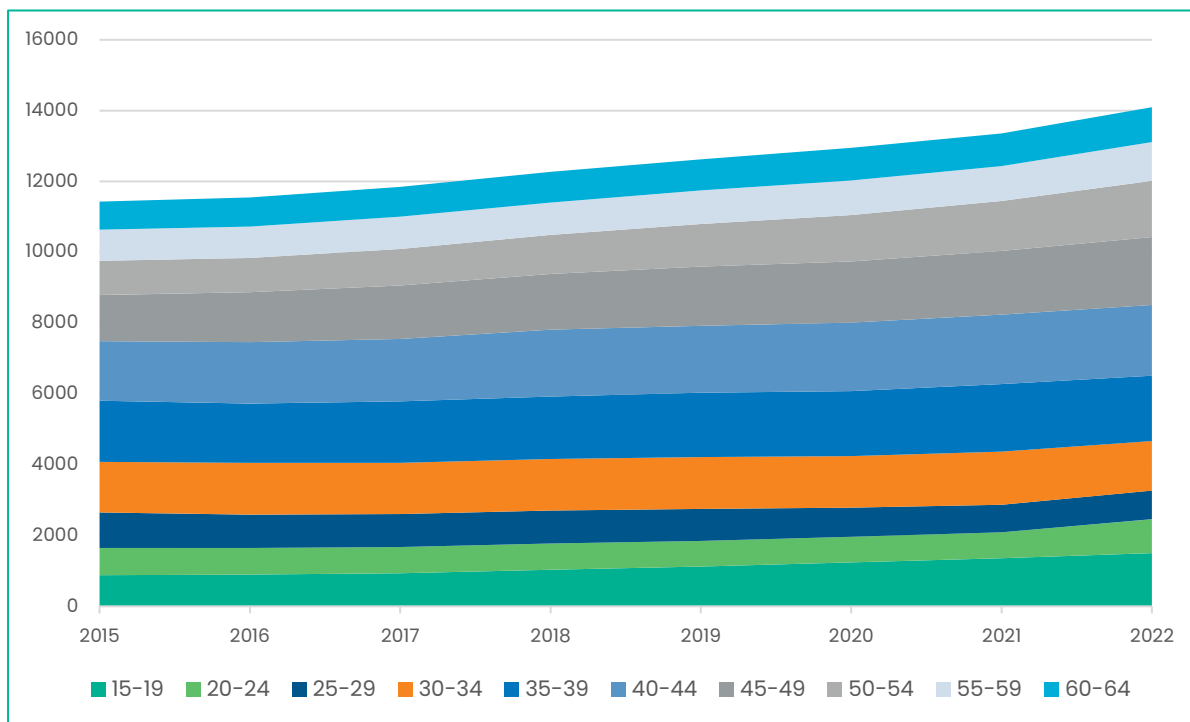
Valla suurimates asustusüksustes (Haabneeme alevik, Pringi küla, Pärnamäe küla, Püünsi küla, Randvere küla, Viimsi alevik) domineerib vanuserühmadest kuni 18 aastaste vanuserühm, protsentuaalselt teine vanuserühm kõikides suuremates asustusüksustes on 40-49 aastased.

Joonis 4. Suurimate asustusüksuste rahvastiku jaotumine vanuserühmiti. Allikas: Viimsi Vallavalitsus, 2022

2.8.3 Tööealine elanikkond (15-64)

Tööealine elanikkond (15–64-aastased) on viimaste aastate lõikes kasvanud (Joonis 5) koos rahvastiku kasvuga ning jäänud kogurahvastikust 62 - 64% (Tabel 1) sisse. See on endaga kaasa toonud ka tulumaksu laekumise suurenemise.

Joonis 5. Tööeas rahvastiku (15–64) jaotumine vanuserühmiti (2015–2022). Statistikaamet, 2022

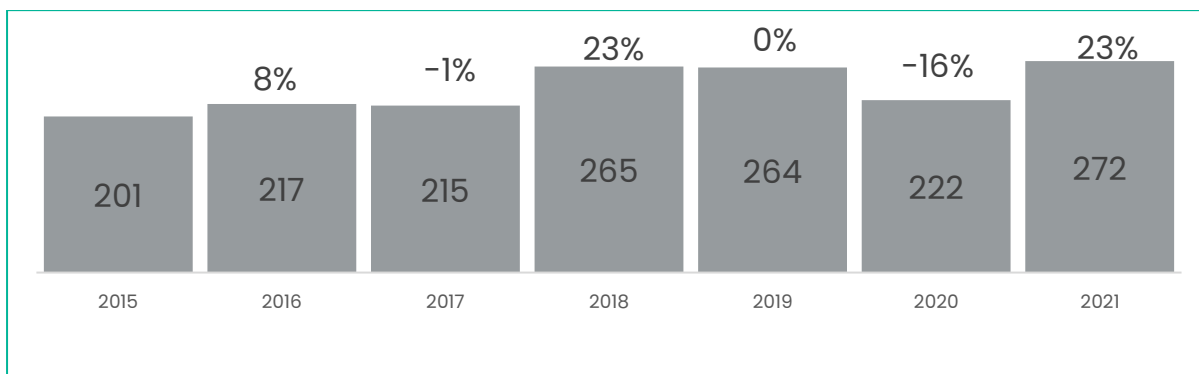
Tabel 2. Tööeas elanikkonna osakaal kogurahvastikust. Statistikaamet 2022, Viimsi vald, 2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tööeas rahvastik (Statistikaamet, 2022)	11427	11546	11844	12271	12628	12954	13360	14097
Kogu rahvastik (Viimsi vald, 2022)	18164	18428	19042	19782	20359	20728	21358	21974
Osakaal	63%	63%	62%	62%	62%	62%	63%	64%

2.9 Rahvastiku juurdekasv

2.9.1 Loomulik iive

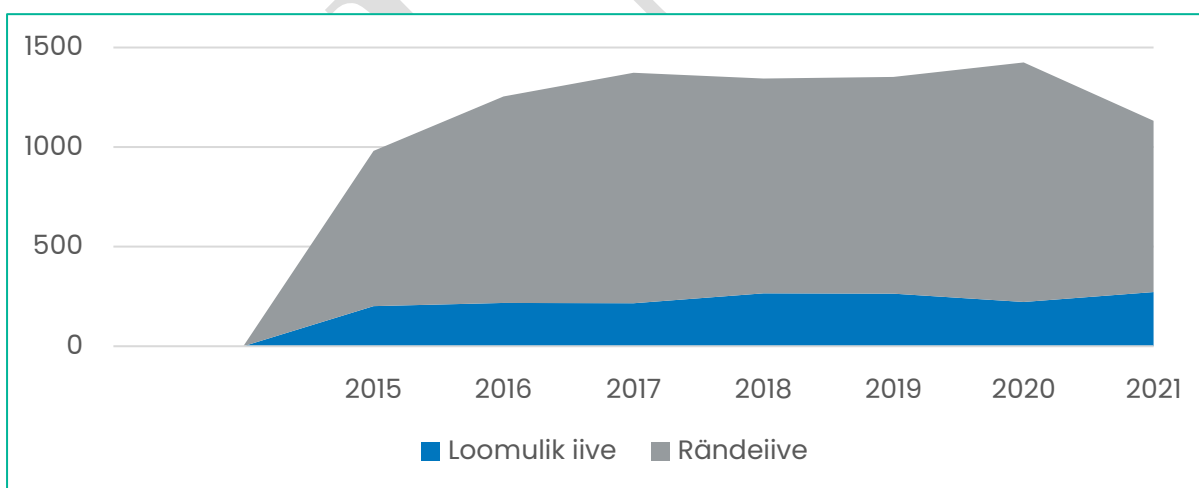
Viimsi valla loomulik iive on viimase seitsme aasta lõikes positiivne ja kasvanud keskmiselt 6% aastas. Loomuliku iibe näitaja oli aastal 2021 272 inimest (Joonis 6).

Joonis 6. Viimsi valla loomulik iive ja selle kõikumine (2015–2022). Allikas: Statistikaamet, 2022

2.9.2 Rändeiive

Loomulikku iivet ületab mitmekordselt rändeiive. Viimase viie aasta (2015-2021) keskmine rändeiive on 6 % aastas, kumulatiivselt 21%. Viimase viie aasta lõikes oli kolis Viimsisse kõige rohkem inimesi 2020. aastal – 1203 inimest. Suured kõikumised toimusid 2015. ja 2016. aasta vahel, kui juurdekasvuprotsent oli 33% ning ka 2020. ja 2021. aasta võrdluses kui langusprotsent oli –29%. **Rändeiive on ainsana negatiivne vanusegrupi 20-24, mis on tõenäoliselt seotud õpingutega. Sisse rändavad enamasti 30-39. aasta vanused inimesed koos kuni nelja aastaste lastega.**

Joonis 7. Rändeiive ja loomuliku iive võrdlus (2015-2021). Allikas: Statistikaamet, 2022

Viimsi valla heaoluprofiilile tuginedes on **sisserändajad olnud valdavalt noored (sh noored perekonnad), kes eeldatavasti näevad Viimsi valda sobiva elukeskkonnana laste kasvatamiseks.**

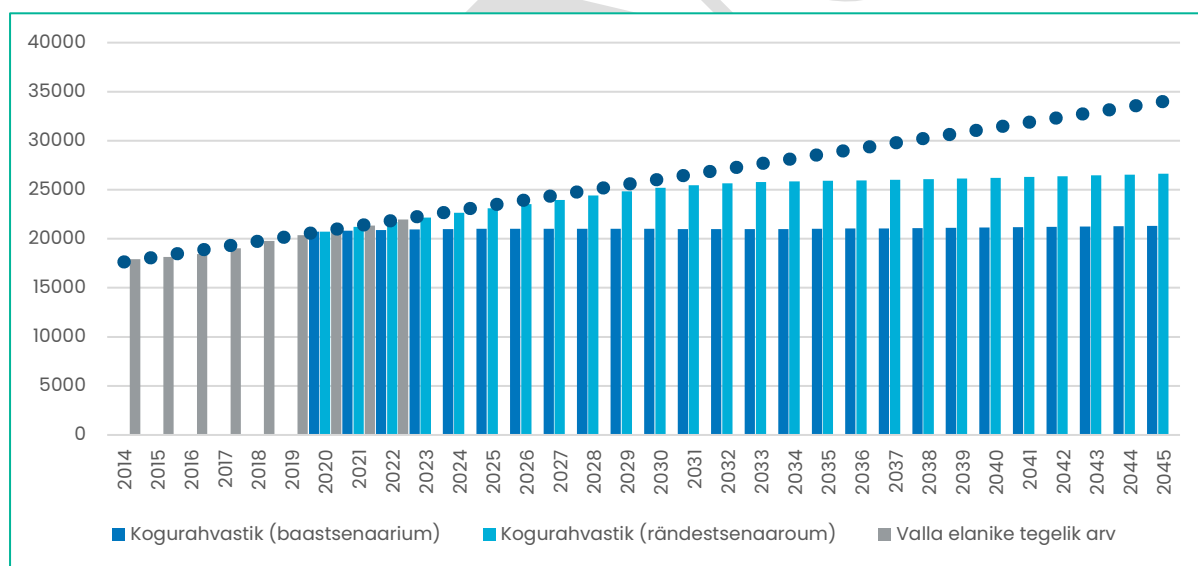
2.10 Rahvastikuprognosis aastani 2045

2.10.1 Stsenariumid

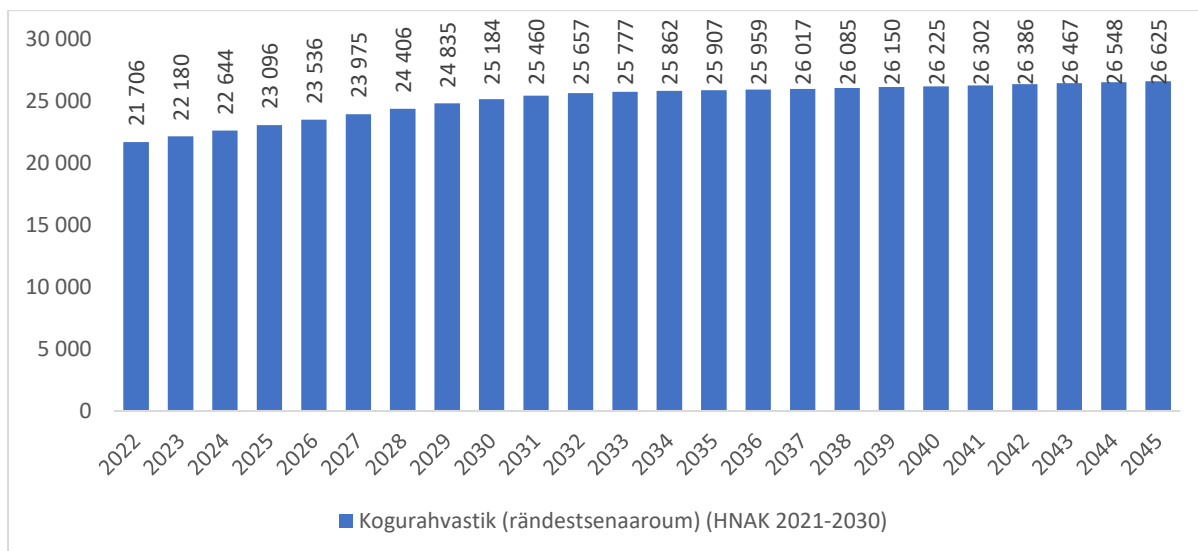
Haridus ja noorsootöö arengukava 2021 (HNAK) raames koostati baas- ja rändestsenaariumid *Spectrum* tarkvara abil. Baastsenaariumi tähendab rahvastiku kasvu ilma rändefaktorita ning rändestsenaarium arvestab ka rändega.

- HNAK baastsenaariumi prognoosi alusel on 2045 aastal Viimsi rahvastiku arv ilma sisserände faktorita ehk **sisemise taastumisvõime korral 21 303** inimest (Joonis 8).
- **Rändestsenaariumi alusel on rahvaarv 2045. aastal 26 625 inimest** (Joonis 8, Joonis 9), rahvastik kasvab **2% aastas kuni 2039 aastani ning saavutab 2045. aasaks 1% keskmise kasvu.**

Tuleviku elanike arvu prognoosimiseks on asjakohane võtta aluseks **rändestsenaarium**. Küll aga tuleb silmas pidada, et stsenaarium käsitleb Rahvastikuregistri alusel nähtavat rahvaarvu, mitte tegelikku rahvaarvu, mis on vähemalt paari tuhande võrra suurem. Lisaks on vaja arvestada ehitusõiguse rakendamise uuringu tulemustega, mis on esitatud järgmises peatükis.

Joonis 8. HNAK baastsenaarium ja rändestsenaarium. Allikas: HNAK, 2021, Statistikaamet, 2022

Joonis 9. Rändestsenaariumi lähivaade. HNAK, 2021

Arvestades aga kliimamuutustega kohanemise arengukavast tulenevat teavet joogiveepuuduse võimaliku süvenemise ja 2022. aasta rahulolu-uuringu kui üldplaneeringu lähteseisukohtade tagasiside alusel väljenduvat selget elanike vastuseisu elanikkonna kasvu suhtes, on selle stsenaariumi realiseerumine välistatud ning edaspidises analüüsis ei ole põhjust seda arvestada, sest üldplaneering seab kasvule piirid. Elanike ootused on täpsemalt käsitletud järgmises peatükis.

2.10.2 Elanike ootused ja ehitusõiguse rakendamise uuring

Viimsi valla üldplaneeringu lähteseisukohtade kaasamisprotsessi käigus küsiti valla elanikelt, kui palju võiks Viimsis inimesi elada 2038. aastaks. Küsitluses olid stsenaariumid toodud elanike arvu järgi:

- 27 000–29 000 inimest (0-stsenaarium)
- 29 000- 31 000 inimest (madala kasvuga stsenaarium I)
- 31 000 – 33 000 inimest (madala kasvuga stsenaarium II)
- 33 000 – 35 000 inimest (mõõduka kasvuga stsenaarium)
- Üle 35 000 inimese (senise juurdekasvuga stsenaarium)

Kõige eelistatum vastus oli 0-stsenaarium (595 vastanut). Viimsi valla uus **üldplaneering** seab seega eesmärgiks rahvastiku kasvu **senise trendi jätkumise pidurdamise, mis on kõige olulisemaks elemendiks tuleviku rahvastiku arvu kujundamisel.**

2022. aastal teostatud ehitusõiguse rakenduste uuringu andmetel on Viimsi vallas realiseerimata elamuühikute arv 1836, mis tähendab kokku 5136 võimalikku lisanduvat elanikku.

2.10.3 Rändestsenaariumi vastavus ehitusõiguse rakendamise uuringu tulemustele

Baas- ja rändestsenaariumi vahe 2045. aasta prognoosis on 5322 elanikku. Kui arvestada, et kõik elamuühikud realiseeritakse 2045-ndaks aastaks, siis jääb elanike arv rändestsenaariumiga prognoositud tasemele – ametlik elanike arv Viimsis oli 2022. aasta 1. jaanuaril 21 974 ja kui sellele lisada realiseerimata elamuühikutega lisanduvate võimalike elanike arv 5136, on koos sisserändega rahvaarv 27 110. Sellest aga on vaja lahutada väljarändajate arv, mis oli perioodil 2015-2021 Rahvastikuregistri andmetel keskmiselt 136 inimest. HNAK ja heaoluprofiili analüüsidele tuginedes lahkub Viimsist põhiliselt noori vanuses 20-24. Arvestades ka gümnaasiumieas elanike kasvu järgmise kümne aasta jooksul, on tõenäoline, et gümnaasiumi lõpetajate tõusuga tõuseb ka väljaränne.

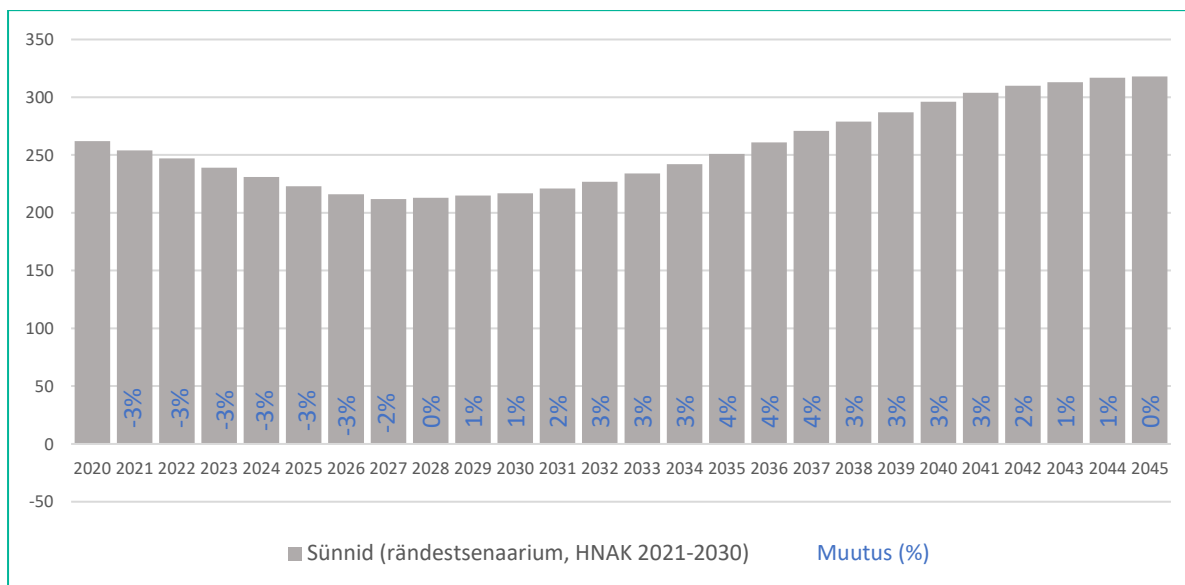
Seega võib eeldada, et rändestsenaariumiga välja arvatud ametlik rahvastiku arv (26 625 inimest) on tõenäoline ka arvestades realiseerimata elamuühikutega.

2.10.4 Vanuseline jaotus

2.10.4.1 Sündide prognoos, lasteaia- ja koolikohtade vajadus

Eesti rahvastik tervikuna väheneb ja vananeb. Sündide koguarv järgmise kümne aasta jooksul langeb, sisemise taastumisvõime arvestuses on tuleviku sünnipõlvkondade suurus keskmiselt 231 last aastas ja sisserände korral suureneb sündide arv keskmiselt 267 lapseni aastas (Joonis 10).

Sündide koguarvu langemise põhjus seisneb vanusstruktuuris, kus naiste vanuserühm 25–34 on praegu u 30% suurem (1237 naist) kui vanus 15–24 (941 naist). Samas on näha vanusstruktuuris uut pealekasvu (eelkõige vanuserühm 10–14) ning 2030-ndate aastate algusest hakkab sündimus tõenäoliselt taas suurenema. Riikliku prognoosi kohaselt “Riigirahanduse vaade aastani 2070” jätkubki sündimuse tõus 2045. aastani.

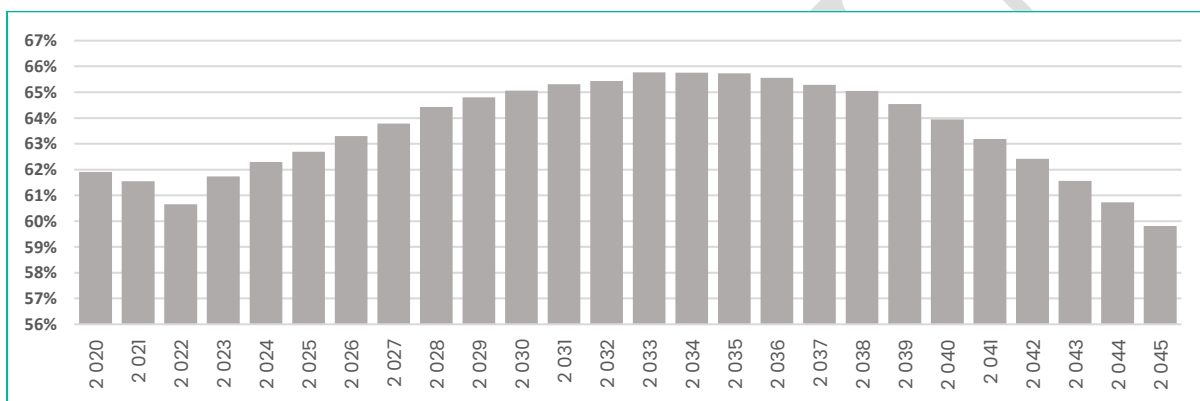
Joonis 10. Sünnide prognoos aastani 2045, HNAK 2021-2030

Järgnevalt on välja toodud järeldused HNAK rände- ja baastsenaariumi prognoos põhjal haridusastme lõikes (HNAK analüüs käsitleb eraldi ka valla nelja piirkonda, kus on demograafilised trende mõnevõrra erinevad):

- Prognoosi põhjal algab **lasteaiaeliste laste (1,5–6 a)** teenusvajaduse langus 2023. aastast. **Laste arvu arvestades on pikas perspektiivis vajadus täiendavate lasteaiakohtade järele ebatõenäoline.** Kaaluda võib täiendavate munitsipaalkohtade rajamist tingimusel, et eagrupi arv ei lange kogu vaadeldaval perioodil allapoole omavalitsuse kohtade oma. Samas tuleb aga arvestada, et
- **Põhikoolieas laste (7–15 a) arv** kasvab ca 2030. aastani ning siis pöördub langustrendile. Arvestades senist õpirännet **tulevikuvajadus täiendavate põhikoolikohtade järele puudub kui õpirände osas suuri muudatusi ei toimu.**
- **Gümnaasistide (16–18 a) arv** kasvab kümne aasta jooksul jõudsalt ning väljakutse on võimaldada õpilastele koolikoht kas Viimsi Gümnaasiumis või Tallinna koolides, sh riigigümnaasiumites. Demograafiliselt on sama olukord ka Tallinna linnas, mistõttu **gümnaasiumikohtade vajaduse suurenemine Viimsis on oluline aspekt arengu kujundamisel.**

2.10.4.2 Tööelise elanikkonna prognoos

HNAK rändestsenaariumi järgi kõigub tööeline elanikkond (16-64 eluaastat¹⁰) 60% sees nagu see on olnud ka seni (Tabel 1, Joonis 11). **HNAK rändestsenaariumi järgi kasvab tööeline elanikkond 2040. aastani, peale mida pöördub kergele langustrendile.** 2045. aastaks on kasv kumulatiivselt 25% ja keskmiselt 1% aastas. Prognoosi kohaselt on **16-64-aastaseid elanikke Viimsis kõige enam 2030-ndatel aastatel ehk kuni 66 % (+/- 17 000 inimest)** (16-64 vanuserühm - Joonis 11, Joonis 12 ja 18-64 vanuserühm - Joonis 13). Tööelise elanikkonna osakaal hakkab langema alates 2030-ndate aastate lõpust ning jõuab 2045-ndaks aastaks tagasi 60% juurde.

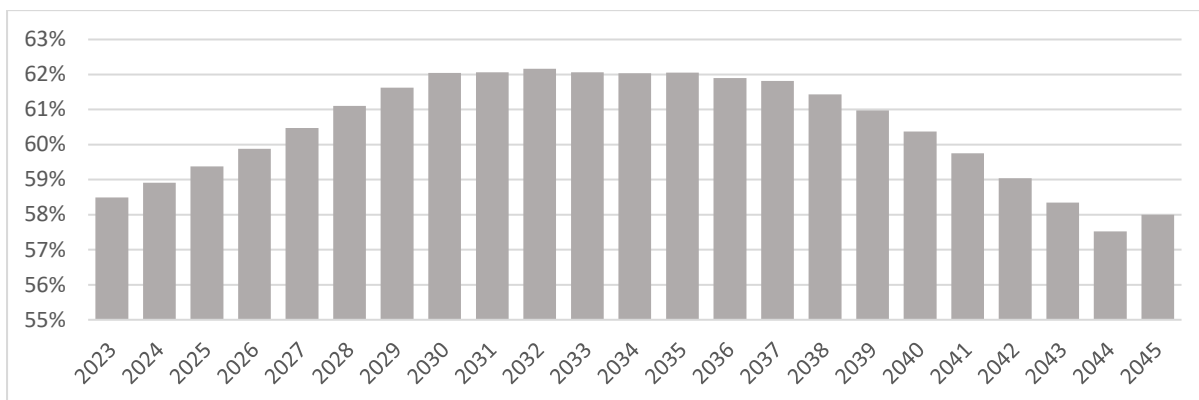

Joonis 11. Tööelise elanikkonna (16–64) osakaal aastani 2045. Allikas: HNAK, 2021

Joonis 12. Tööelise elanikkonna (16-64) arvu prognoos aastani 2045. Allikas: HNAK, 2021

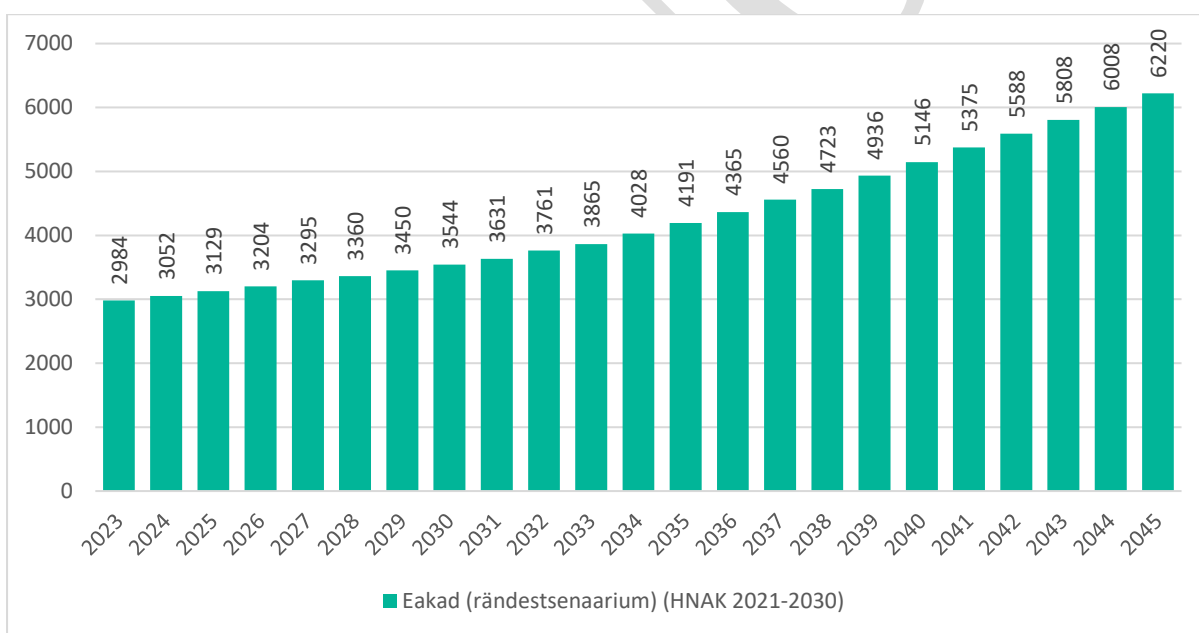
¹⁰ Aastane erinevus peatükiga 1.3.3, kus on tööelise vanusegrupina käsitletud rahvastikku vanuses 15-64 eluaastat.

Joonis 13 Töoealise elanikkonna (18-64) osakaal rahvastikust. HNAK, 2021

2.10.4.3 Eakate osakaalu prognoos

Eakate (üle 65-aastaste) elanike osakaal rahvastikust kasvab tulevikus terves Eestis ning samuti Viimsis jõudes 2045. aastaks 6220 inimeseni, mis teeb 23% elanikkonnast (Joonis 14).

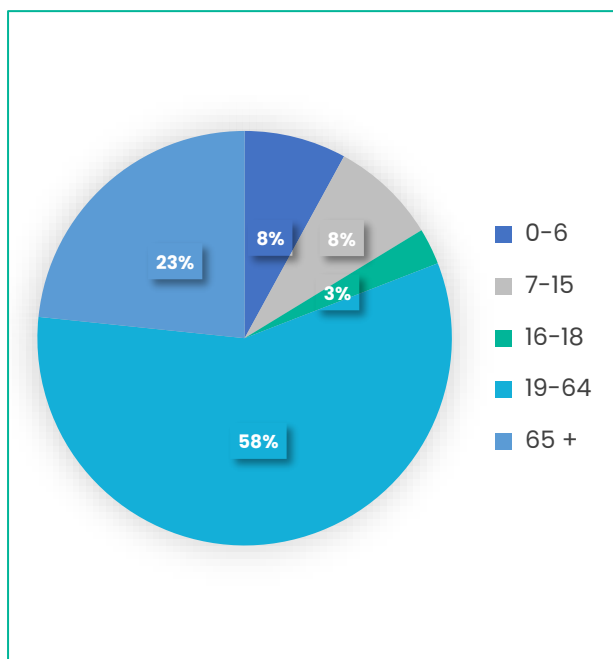
Joonis 14. Eakate osakaal elanikkonnast (HNAK 2021-2030)

2.10.5 Kokkuvõte ja järeldused

Rändestsenaariumiga välja arvatud ametlik rahvastiku arv (26 625 inimest aastaks 2045) on tõenäoline ka arvestades realiseerimata elamuühikutega, kuid silmas tuleb pidada, et selle arvu sees on elanike arv Rahvastikuregistri andmetel. **Reaalne elanike arv on 2045. aastaks**

on tõenäoliselt 30 000 piiri sees või veidi üle selle, mida on raske hinnata, sest täpne sissekirjutuseta elanike arv ei ole teada. Võttes arvesse praeguste Viimsi elanike vastuseisu elanikkonna suurenemisele ning veeressurssi ja rohealade ökoloogilist seisundit, on asjakohane põhjalikult kaaluda realiseerimata elamuühikute väljaehitamise õiguse andmise osalist tühistamist, et tagada 30 000 elaniku piir aastaks 2045.

Seejuures on ka oluline märkida, et detailplaneeringutega arvestamine annab küll hinnangu tuleviku rahvastiku arvule, kuid iga ühiku realiseerimise täpne aeg ei ole teada ning seega ei saa selle järgi teha väga täpset prognoosi aasta-aastalt. Samuti omavad ühiskonnas toimuvad muudatused ja kriisid olulist mõju inimeste rändekäitumisele ja ka pereplaneerimise otsustele. Seetõttu on soovituslik prognoos üle vaadata vähemalt iga viie aasta tagant.

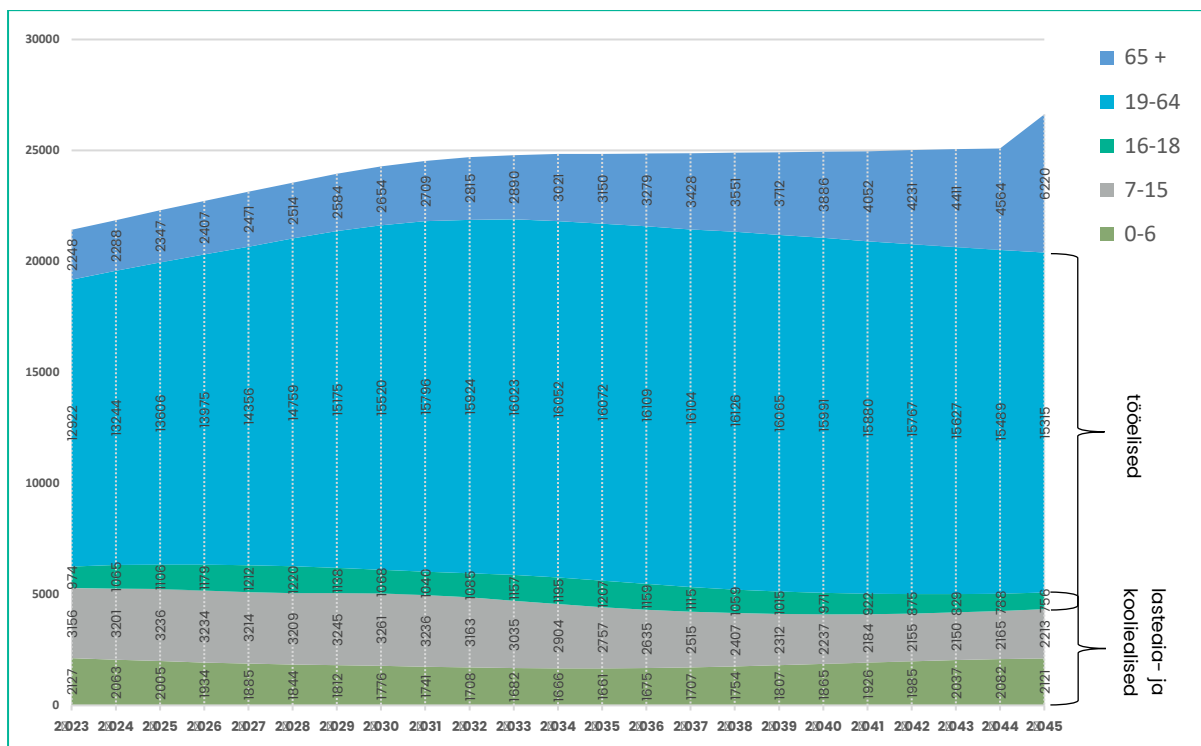
Joonis 15. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2045. aastal Viimsis. HNAK, 2021

Demograafiliste trendide osas (Joonis 16, Joonis 17) on oluline arvestada järgmiste muutujatega:

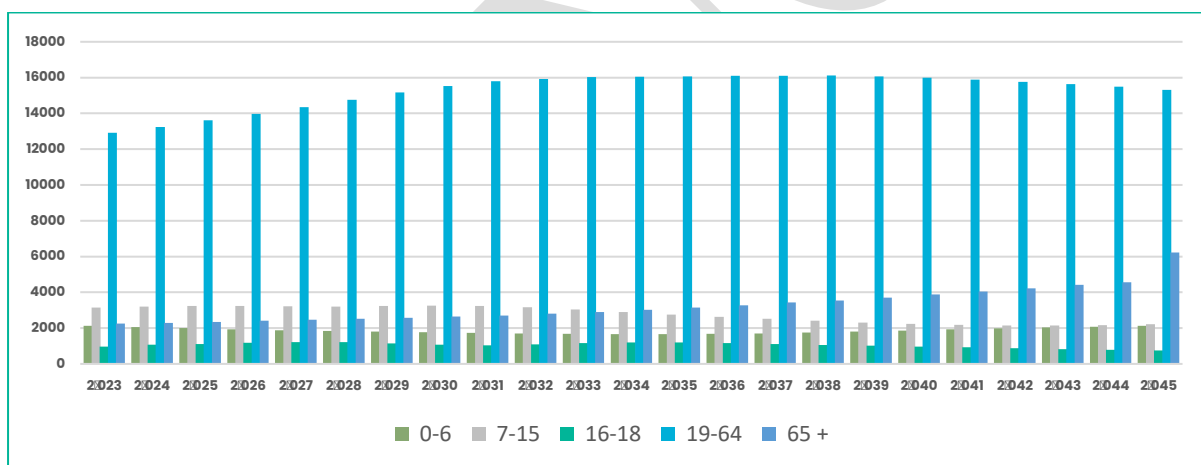
- **eakate osakaalu suurenemine**, mis toob väljakutseid tervise- ja sotsiaalsüsteemile ning see on ka analüüsi "Riigirahanduse pikk vaade aastani 2070" alusel demograafilistest trendidest suurim väljakutse kogu Eesti ühiskonnas.
- Sündide arv esialgu langeb ning hakkab alates 2030-ndates tõenäoliselt suurenema. Prognoosi alusel **ei tõuse lasteaiakohtade vajadus tervikuna, kuid arvestades, et see on probleem juba praegu, tasub**

sellesse suhtuda kriitiliselt.

- Kooliealiste lõikes suureneb **vajadus gümnaasiumiastme koolikohtadele järgmise kümne aasta jooksul, põhikoolikohtadele täiendavat vajadust ei nähta.**
- Valla finantsplaneerimise seisukohast on oluline **tööealise elanikkonna osakaal ning see kasvab** 2040. aastani, peale mida pöördub kergele langustrendile jäädes pidevalt 60% sisse. Tööealine elanikkond moodustab 2045 aastal enamuse Viimsi valla elanikkonnast nagu see on ka praegu (Joonis 15).

Joonis 16. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2023-2045 (1). HNAK, 2021

Joonis 17. Rahvastiku prognoositav vanuseline jaotus 2023-2045 (2). HNAK, 2021

2.11 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid

- Viimsi valla heaoluprofiil, 2020 (demograafilise olukorra kirjeldus)
- Haridus- ja noortevaldkonna arengukava. Lisa 1. Taustaanalüüs, 2021 (demograafilise olukorra kirjeldus ja rahvastikuprognoosi stsenaariumid)
- Viimsi valla liikuvusuuring, 2017 (mobiilpositsioneeringu andmete põhjal tuletatav tegelik rahvaarv).

- Viimsi valla elanike kaasamise uuring (rahulolu-uuring), 2019 (*rahvastikutihedusele, ülerahvastatusele viitamine*)
- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022 (*rahvastikutihedusele, ülerahvastatusele viitamine*)
- Üldplaneeringu lähteseisukohtade tagasiside, 2022 (*vallaelanike tagasiside tuleviku rahvastiku arvu osas*)

EELNÕU

3 Töökohad, ettevõtlus ja tulumaksu laekumine

Olulisemad tähelepanekud:

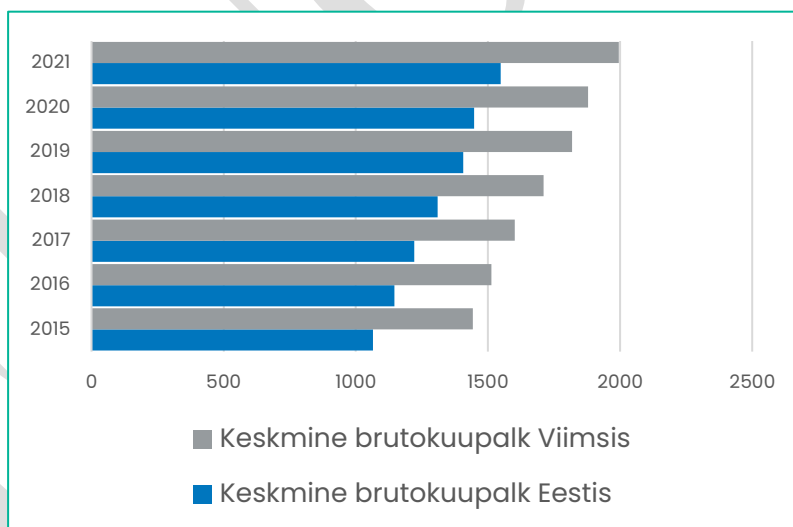
Viimsis on puudu eelkõige töökohtadest noortele ja kõrgharitutele.

Töealine elanikkond Viimsis kõigub 60% ümber ning prognoosi kohaselt (ptk 1.5) jääb see nii ka tulevikus.

3.1 Töökohad ja töötasu

2022. aasta mai aasta seisuga on Viimsi vallas 5846 inimest, kes töötavad 5905 valda registreeritud ettevõttes. **Maksumaksjate arv 2021. aasta seisuga on 11 316 inimest, 2022. aastal 11 744 ja 2023. aasta 31. mai seisuga 12 064.** Seega on maksumaksjate arv stabiilselt kasvanud

Tegelike töökohtade arv Viimsi vallas ei ole teada, sest kõik valla territooriumil tegutsevad ettevõtted ei ole kantud äriregistris Viimsi vallas tegutsevateks. Seega jääb teadmata kui suur osa maksutulust pärineb vallas tegutsevatest ettevõtetest. Tuginedes Viimsi valla heaoluprofilile ja rahvastikupüramiidile, on **Viimsis puudu töökohtadest noortele ja kõrgharitutele.**

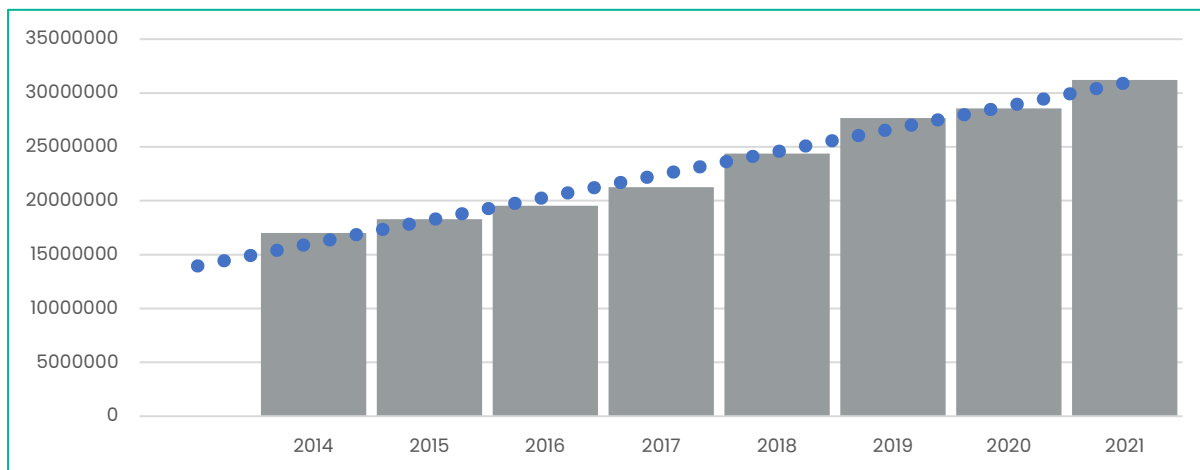
Joonis 18. Viimsi valla keskmise ja Eesti keskmise brutokuupalga võrdlus.
Allikas: Statistikaamet, 2022; Viimsi vald, 2022

2022. aasta rahulolu-uuringus oli **töökohtade loomise vajadus** välja toodud ühe enamlevinud punktina küsimusele „Kolm olulist teemat, millega Viimsi vald peaks järgneva 10 aasta jooksul kindlasti tegelema.”

Keskmine **brutokuupalk on Viimsis kõrgem Eesti keskmisest brutokuupalgast (Joonis 18)**. Viimasel viies aastal (2015-2021) on Viimsis keskmine palk tõusnud keskmiselt 6% aastas.

3.2 Tulumaksu laekumine

Tulumaksu laekus valda 2021. aastal 31 223 996 € ning laekumine on iga-aastaselt stabiilselt kasvanud (Joonis 19). Maksumaksjaid on 01.05.2022 seisuga vallas 13 470.

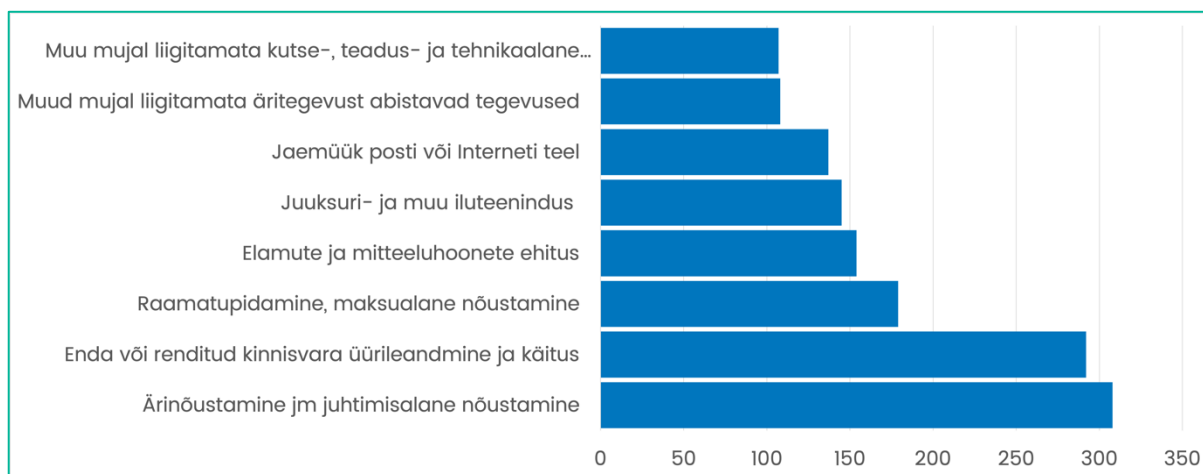

Joonis 19. Aastane tulumaksu laekumine Viimsi valda (2014–2021). Allikas: Viimsi vald, 2022

Tulumaksu laekumine toimub omavalitsusse, kuhu elanik on sisse kirjutatud. Kui inimene elab füüsiliselt Viimsis, siis ta kasutab valla loodud taristut, aga ei too maksutulu Viimsile tagasi. Tegelik kogurahvastik on käsitletud peatükis 1.1.2.

3.3 Ettevõtlus

Valda on kokku registreeritud 2022. aasta esimese poole seisuga 5905 ettevõtet. Kohalik **ettevõtlus on suuresti kontsentreerunud teenusmajandusele** ning vähem on tootmisettevõtteid. Enim tegutseb Viimsi vallas **ettevõtteid äri- ja juhtimiselase nõustamisega, kinnisvara üürimise või haldamise ning raamatupidamise ja maksualase nõustamisega** (Joonis 20).

Joonis 20. Viimsi valda registreeritud ettevõtted (mai 2021 seisuga). Viimsi vald, 2022

Töötajate arvu järgi on suurimateks Viimsi vallas tegelevateks ettevõteteks AS Konesko (391 töötajat), AS DBT (254 töötajat), *Interchemie Werken De Adelaar Eesti AS* (140 töötajat), AS Eesti Loots (117 töötajat) ja AS Viimsi haigla (107 töötajat).

Viimsi valla 2022. aasta rahulolu-uuringu küsimusele „Kolm olulist teemat, millega Viimsi vald peaks järgneva 10 aasta jooksul kindlasti tegelema” on kolmekümnel korral vastatud “ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna arendamine”.

Tulevikuperspektiivis on kehtivate planeeringutega kavandatud äri- ja ühiskondlike hoonete brutopind 120 193 m². Asustusüksuste lõikes on kavandatud hoonete pinnad suuremad Miidurannas (49900 m²) ja Haabneemes (46 150 m²).

Teenused, mida viimsilased Viimsisse ootaksid väljenduvad muuhulgas 2022. rahulolu-uuringust. Viimsilased tunnevad puudust kõige enam rõivakaupluste järele (98%), kuid mainiti ka kaubanduskeskuseid üdiselt ja erinevaid teisi kaupu pakkuvaid poode (nt ehituspood). Samuti märgiti ära meelelahutus ja toitlustuskohad ning meditsiiniteenused.

3.4 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid

- Viimsi valla heaolu-uuring, 2022 (*töökohtade olemasoluga rahulolu*)
- Viimsi valla heaoluprofiil, 2020 (*tööturuolukorra kokkuvõte*)
- Viimsi valla liikuvusuuring, 2017 (*sissekirjutuseta elanike arvu prognoos*)

4 Keskkond ja maakasutus

Olulisemad tähelepanekud:

Rohevõrgustiku teemaplaneeringu järgimine on kriitilise tähtsusega ning selle raames tehtud uuringust selgub, et kestliku kolmandiku printsiibi järgi on soovituslik valla ruumi isereguleeruvuse tagamiseks, et **vähemalt 60% vallast kataksid rohealad.**

Looduskaitsealised seisukohad ja elamuarenduse pidurdamine väljenduvad väga selgelt ka 2022. aasta rahulolu-uuringust.

Arvestades Viimsi geograafilist asukohta ja geoloogiat, nõuab pidevat tähelepanu põhjaveevaru ning see, et Viimsi vald lisatud kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu.

4.1 Looduskeskkond

Ligikaudu pooled Harjumaa kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid moodustavad Viimsi vallas metsaalade kaitseks moodustatud kaitsealad (Mäealuse maastikukaitseala, Rohuneeme maastikukaitseala, Leppneeme-Tammneeme maastikukaitseala, Krillimäe maastikukaitseala jt).

Üle poole (3693 ha) valla maismaaterritooriumist on looduskaitse all (Joonis 21, Joonis 22, Joonis 23).

Riikliku kaitse all on:

- Viimsi mõisapark;
- Viimsi sanglepik;
- Prangli maastikukaitseala (126 ha);
- Naissaare looduspark (1892 ha).

Kohaliku omavalitsuse kaitse all on:

- Rohuneeme MKA;
- Krillimäe MKA;
- Leppneeme-Tammneeme MKA;
- Mäealuse MKA;
- Lubja klindiastangu MKA;
- Haabneeme-klindiastangu MKA.

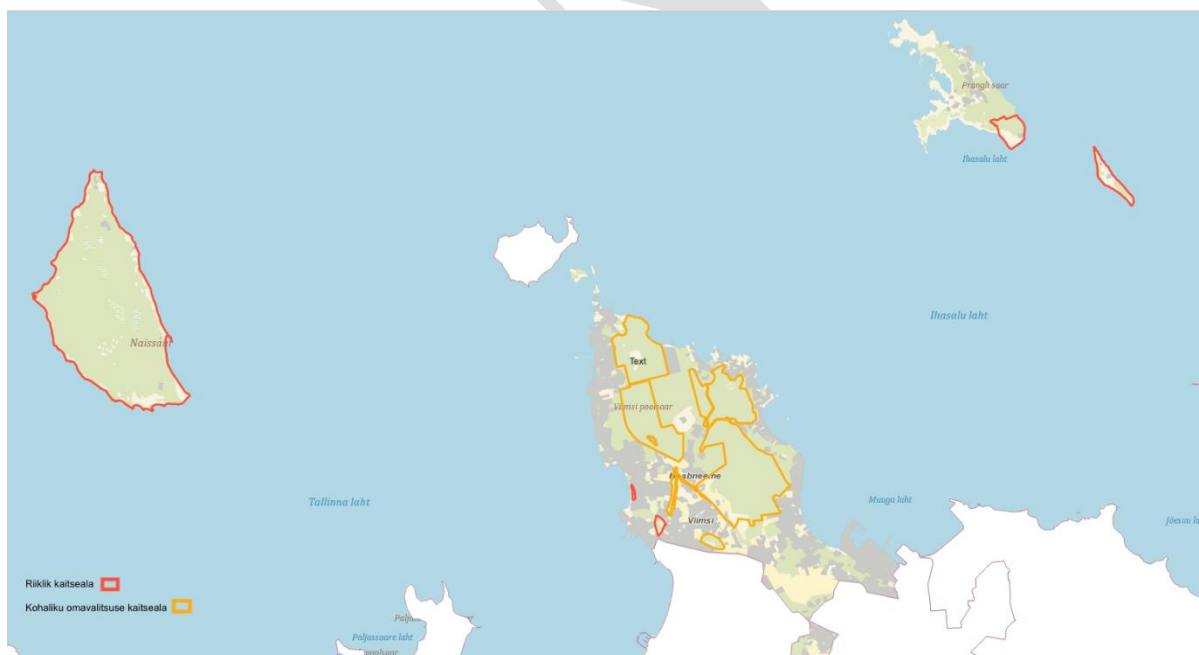
Valla territooriumit katab ka kaks Natura 2000 ala: Naissaare loodusala, Prangli loodusala.

Suur osa kaitsealusest territooriumist tuleneb saarealadelt (Joonis 22), kus inimtegevuse mõju on väiksem ja suur osa pindalast on riikliku kaitse alla võetud.

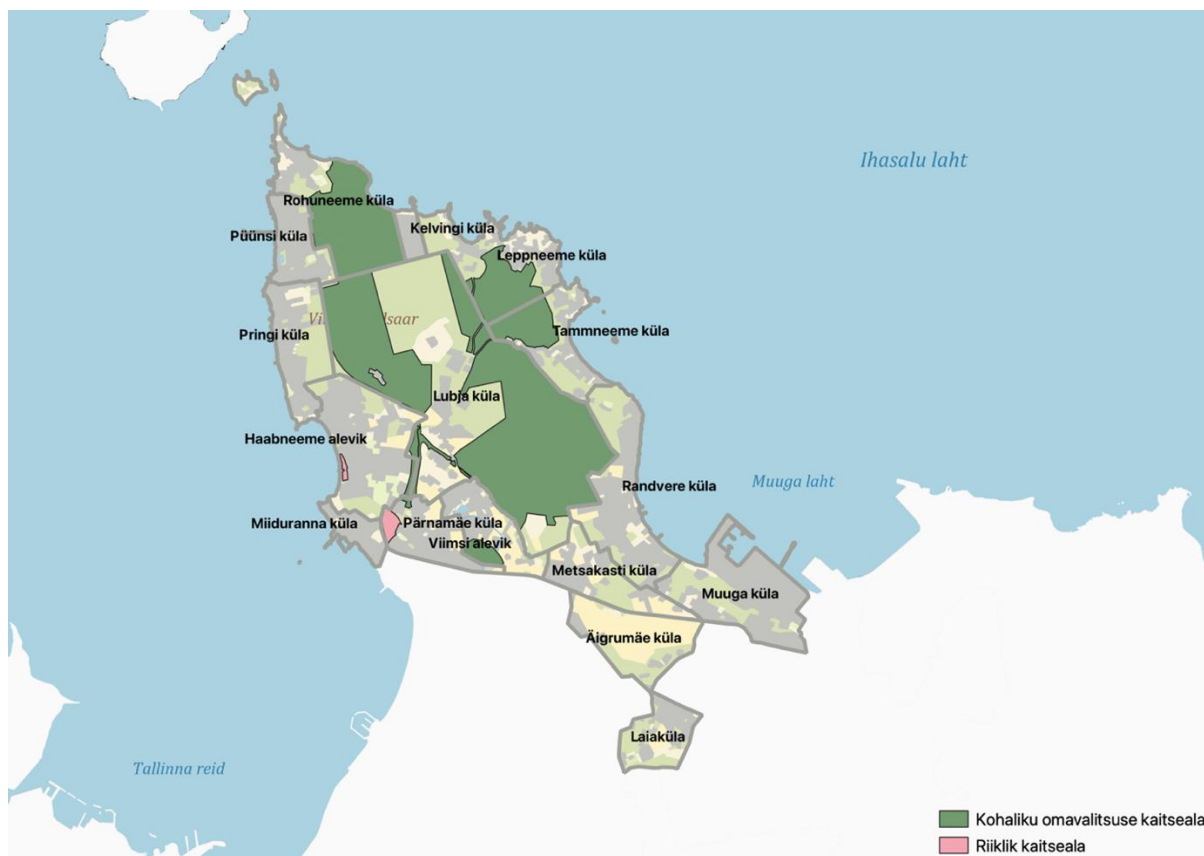
Riigimatsa Majandamise Keskuse (RMK) hallatavate maade pindala on Viimsi metsadest on 44% (2890 ha), need jagunevad majandusmetsadeks (309 ha), majanduspiirangutega metsadeks (945 ha) ja rangelt kaitstavateks metsadeks (1637 ha).

Joonis 21. Viimsi valla mandriosa riikliku ja kohaliku omavalitsuse kaitseala kaart. Allikas: Maa-amet, 2022.

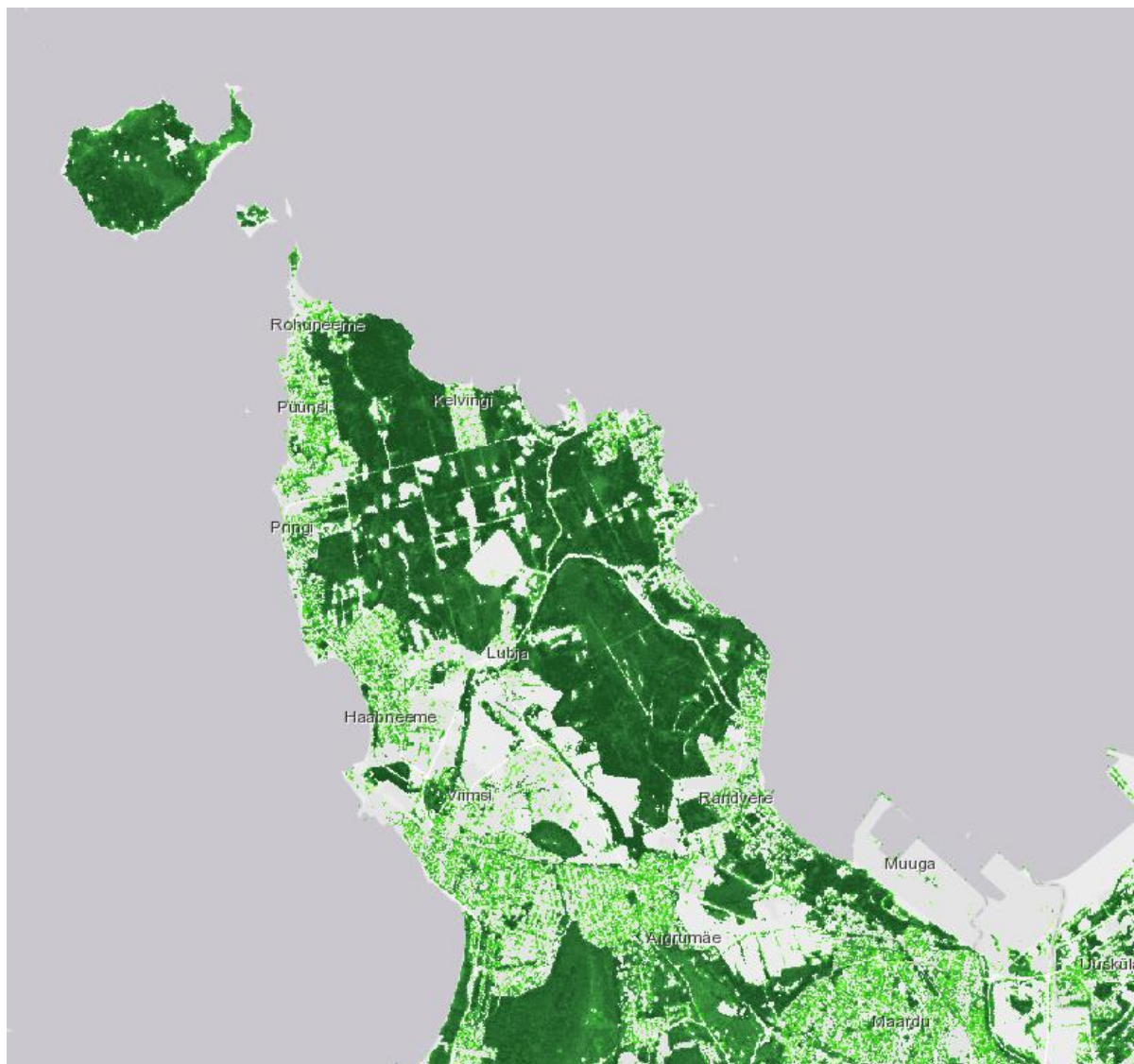

Joonis 22. Kogu Viimsi valla riikliku ja kohaliku omavalitsuse kaitseala kaart. Allikas: Maa-amet, 2022

Joonis 23. Viimsi valla kaitsealade kaart visualiseerimaks potentsiaalset kaitsealade pindala kasvu. Allikas: Maaamet, 2022

Viimsi valla kliimamuutustega kohenemise arengukavas (KLAK) kasutatud Copernicuse kaart (Joonis 21) annab sisendi rohealade arvust Viimsi poolsaarel 2018. aasta andmetele tuginedes.

Joonis 24. Puukatte tihedus (0–100%) 10x10m rastris, Viimsi valla mandriosa 2018. aastal. Allikas: Copernicuse kaugseire portaal, 2018.

Alates 2018. aastast rohealade võrgustikus toimunud (2018-2022) muutused on märgitud joonisel 22 oranži värviga. **2022. aasta rahulolu-uuringust selgub, et looduskeskkonna vähenemine on viimsilaste jaoks üks murettekitavamaid arenguid Viimsis ning vastuseis elamuarendustele looduskeskkonna arvelt.**

Joonis 25. Metsamuutuste kaart (2018–2022). Allikas: Maa-amet, 2022

Viimsi mandriosa olemasolevate looduslike- ja poollooduslike koosluste säilimiseks ning metsloomade elutingimuste tagamiseks vajaksid olulisemat kaitset teiste omavalitsusüksustega piirnevad asustusüksused nagu Laiaküla, Äigrumäe küla, Metsakasti küla, et ära hoida looduslike alade fragmenteerumist. Rohevõrgustiku teemaplaneeringu raames tehtud uuringust selgub, et kestliku kolmandiku printsiibi järgi on soovituslik valla ruumi isereguleeruvuse tagamiseks **vähemalt 60% vallast katma rohealad.** Viimsi vallas on problemaatiline just **rohevõrgustikus sidususe tagamine nii valla piiride sees kui ühendused ülejäänud Eestiga.**

Uute alade looduskaitse alla võtmine on jätkuvalt prioriteediks. Viimsi vallavolikogu kiitis heaks 2022. aastal menetluse, et võtta looduskaitse alla kaks uut looduskaitseala. Üks kaitstav ala asub Lubja külas Krillimäe ja Leppneeme-Tammneeme maastikukaitseala vahelisel alal ja teine Leppneeme külas Kelvingiga piirneval alal. Uued maastikukaitsealad aitavad liita senised kohalikud kaitsealad tervikuks ja tulevikus täiendada tervise- ja loodusradade võrku.

4.2 Keskkonnahäiringud

3.2.1 Välisõhu müra

Välisõhu müra kirjeldamiseks Viimsi vallas on 2021. aastal koostatud välisõhu mürakaart. Peamisteks müraallikateks peeti uuringus liikluse müra (auto-, raudtee- ja lennuliiklus), kuid dokumendis käsitleti vaid autoliiklusest tulenevat mürereostust. Automüra alla kuulusid nii sõidua autod, mootorrattad, veoautod, bussid, traktorid kui ka autorongid. Välisõhu mürakaart kirjeldab ka tööstushoonete mürareostust.

Liikluse müra väärtusi mõõdeti järgmistel teedel: Viimsi – Rohuneeme; Viimsi – Randvere; Pärnamäe tee (Pärnamäe küla); Ranna tee (Miiduranna küla); Aiandi tee (Viimsi alevik). Antud teede ääres paiknevate eluhoonete müratasemete piirväärtused on üldjuhul tagatud ja eluhoonetele, mille vahetusläheduses piirväärtust ületatakse, on kehtestatud Viimsi valla välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava. Viimsi valla välisõhus leviva müra tegevuskavas tuuakse vähendamise võtetena välja liikluskorralduslikke võtteid, hoonete välispiirete parandamist ja müraekraanide paigaldamist.

3.2.2 Saasteained õhus ja sademetes

Keskkonnaamet saab sagedasti teateid **Muuga ja Maardu piirkonnas leviva välisõhu halva kvaliteedi ja ebameeldiva lõhna levimise kohta.**

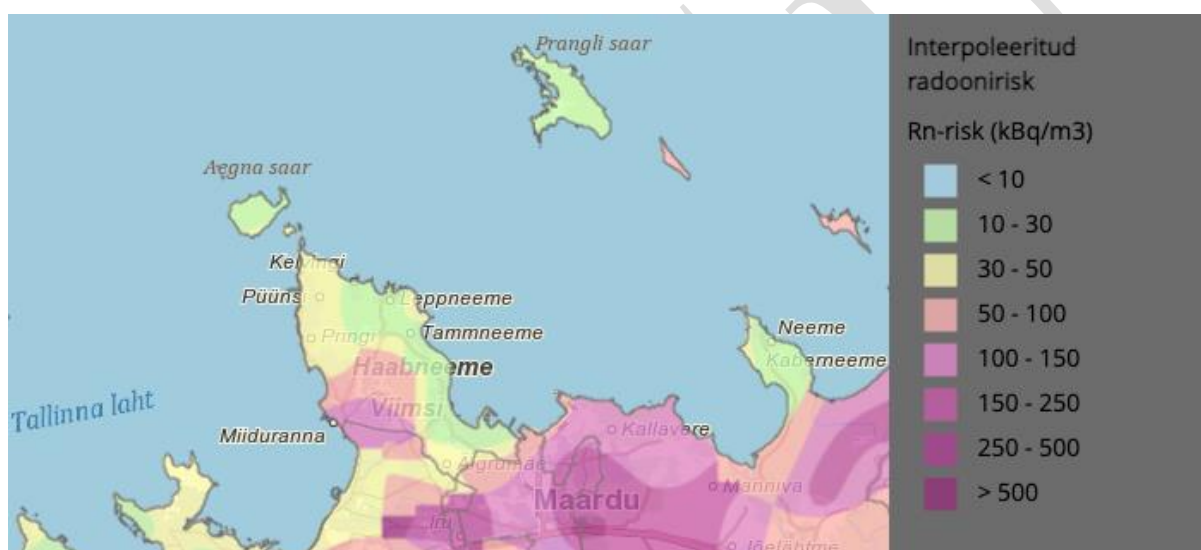
Saasteainete seiramiseks Viimsi valla välisõhus on võimalik kasutada Eesti Keskkonnauuringute poolt loodud Eesti välisõhu kvaliteedi kaarti, kus valla territooriumile jäävad kolm punkti: Muuga 1, Muuga 2 ja Muuga 3. Muuga 1 ja Muuga 2 seirejaamades mõõdetakse automaatanalüsaatoritega mittemetaaniseid süsivesinikke, aromaatsid süsivesinikke, vesiniksulfiidi ja meteoroloogilisi parameetreid. Muuga 3 seirejaamas mõõdetakse automaatanalüsaatoritega mittemetaansete süsivesinike, aromaatsete süsivesinike, vesiniksulfiidi ja peente osakeste kontsentratsiooni ning meteoroloogilisi parameetreid.

Saasteaineid õhus kuvatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskuse (EKUK) õhuseire veebilehel reaalselt ja hinnatakse nende kontsentratsiooni õhus viiepalli skaalal. **Viimase uuringu tulemuste kohaselt on õhukvaliteet Muuga ja Maardu piirkonnas paranenud. Muuga seirejaamades mõõdetud väärtused on ajaperioodil 01.01.2022 - 31.08.2022 jäänud tasemetele keskmine, hea ja väga hea, indikeerides, et keskkonnoahtusid need väärtused ei kujuta.**

Muude piirkondade kohta Viimsi vallas saasteainete levimise kohta andmed puuduvad.

3.2.3 Radoonioht

Alates 2018. aastast on kiirgusseaduse § 97 lõike 3 alusel kehtestatud määruse „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“ kohaselt on **Viimsi vald lisatud kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu** (Joonis 23). **Sellesse loetellu kuulumine toob teatud asukohtades tööandjale kaasa kohustuse kord viie aasta jooksul mõõta radoonisisaldust tööruumide õhus.**

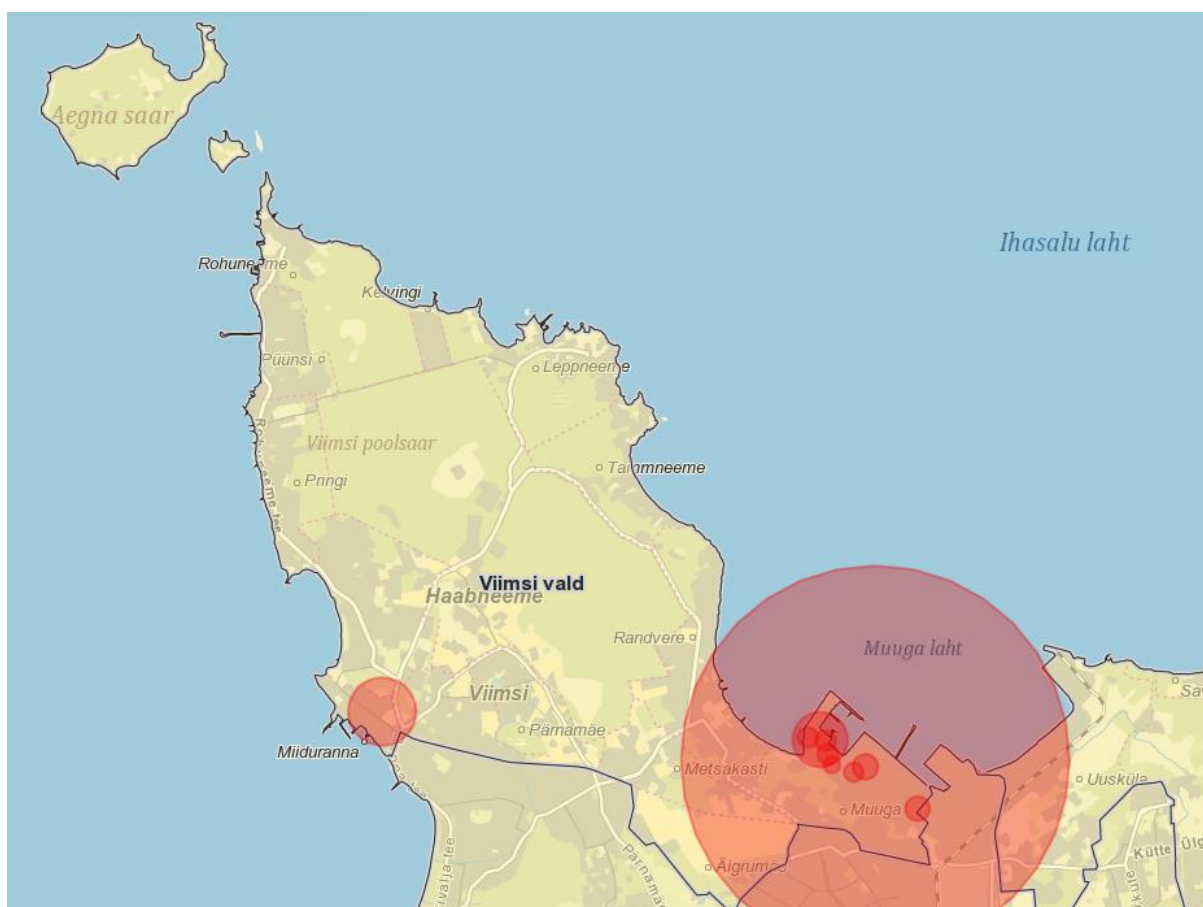

Joonis 26 Eesti pinnase radooniriski kaart. Allikas: Eesti Geoloogiateenistus, 2020.

Kiirgusohklikkuse riikliku arengukava 2018-2027 rakendusplaani 2022-2025 kohaselt on planeeritud Eesti elanikkonda radooniohust ja selle kaitsemeetmetest informeerimine. Samuti on rakenduskava kohaselt planeeritud radoonialaste koolituste korraldamine kõrgendatud radooniriskiga aladel asuvate kohalike omavalitsuste ametnikele.

3.2.4 Muuga sadam

Muuga sadam on Eesti suurim kaubasadam, asudes osati ka Viimsi valla territooriumil. Sadama territooriumile on koondunud erineva ohukategooriatega ettevõtteid. **Samuti on Muuga sadamas ka A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtteid, mille oht laieneb ka elamute territooriumiteni** (Joonis 27). **Suurõnnetuse ohuala on ala, mille piires tekib käitises toimunud õnnetuse korral oht inimese elule, tervisele ja varale.**

Joonis 27 A-kategooria suurõnnetuste käitiste ohuala ulatus Viimsi vallas. Allikas: Päästeamet, 2022.

Tallinna Sadama poolt 2019. aastal kokku pandud riskide hindamise ja summaarse riskianalüüsi tulemusena on Muuga sadama peamiseks riskiks naftasaadused, mis võivad tekitada leket ja keskkonnareostust. Ohtu tekitavad ka sadamaalal toimuvad ohtlikke jäätmehoidmeid vedavad raudteeveod, mis kahes kohas autovedudega ristuvad.

2022. aasta rahulolu-uuringust paistab, et just Muuga külas elavad inimesed vallas toimuva suhtes rahulolematud, mis võib olla selgitatav ohutundega.

4.3 Kliimamuutused

Viimsi valda mõjutavad enim rannikualade haavatavus üleujutustele ja tormidele, soojussaarte teke ning sademetest tingitud üleujutused, seda eriti aladel, kus on palju kõvakattelist pinda. Rahvastiku kiire juurdekasvu ning põuaperioodide pikenemise koosmõjul saab oluliseks väljakutseks ka elanikkonna joogiveega varus

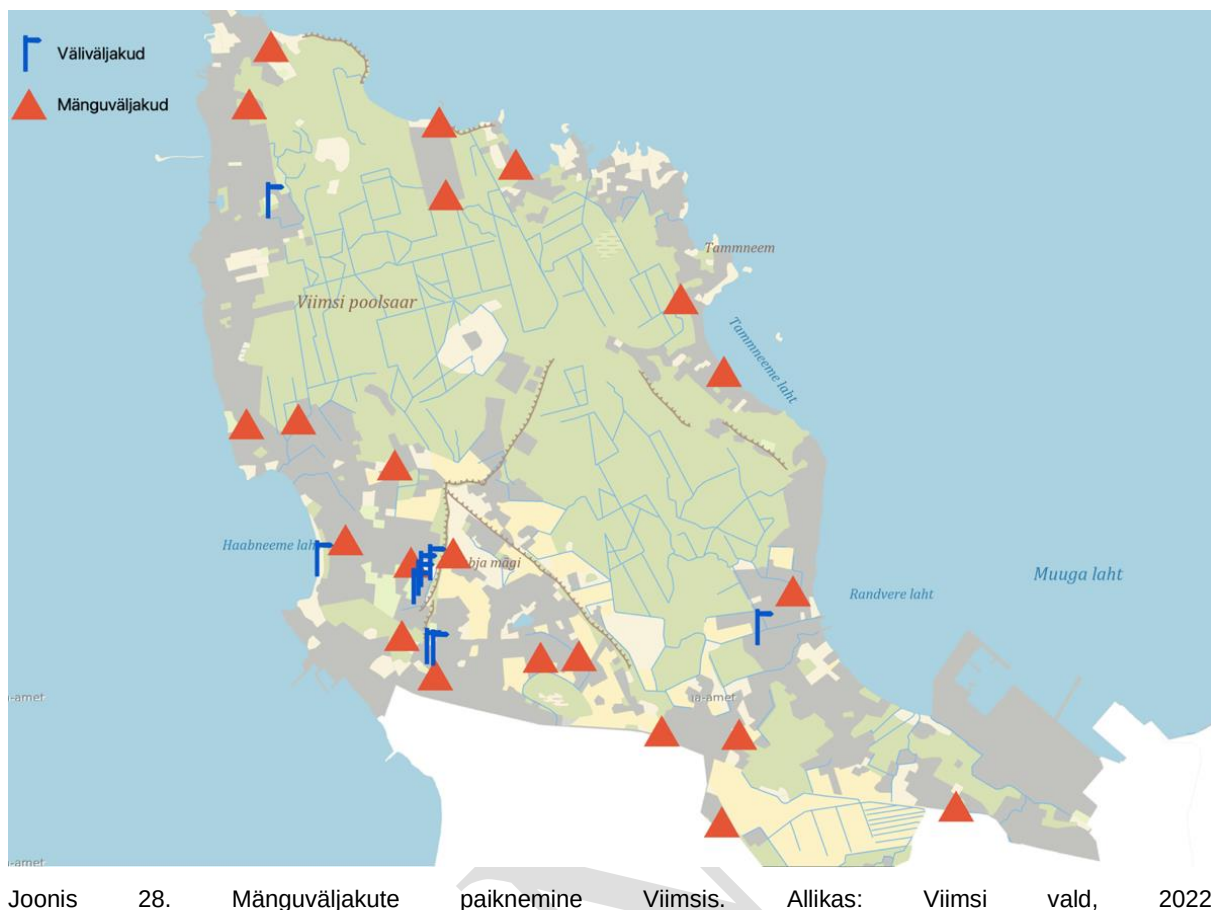
Põhjalik valdkonna kaardistus ja tegevuskava on käsitletud Kliimamuutustega kohanemise arengukavas, mis pärineb aastast 2021. 2022. aastaks on mitmeid tegevusi ellu viidud ning selle kohta on olemas ülevaateraport. Lisisisendi saamiseks on soojussaarte tajumise ja joogivee kättesaadavuse teema on kajastatud ka 2022. aasta Viimsi valla rahulolu-uuringus, mille kohaselt on **joogivee suhtes rahulolematud Naissaare ja Prangli saare elanikud. Keskmine rahulolu joogiveega on hea, 81%. Samas on 95. korral märgitud, et joogiveevaru säilitamine on oluline teema, millega vald peab arengust kavandades arvestama.**

Võimalik teema edasiarendus oleks Viimsi valla kasvuhoonegaaside auditi teostamine, et saada sisendit võimalikeks tegevusteks kliimamuutustega leevendamiseks. Jalajälje mõõtmine on teostatav ka üldplaneeringut kavandades. Arvestades, et Viimsi vald oli üks esimesi valdu Eestis, kes lõi kliimamuutustega kohanemise arengukava, oleks jalajälje põhjalik mõõtmine uus teedrajav samm.

4.4 Avalik ruum, heakord ja haljastus

Heakorra ja haljastuse valdkonna alla kuuluvad muuhulgas mänguväljakute, kalmistute, ranna-alade, teeäärsete alade heakord. Avalikud haljasalad on osa rohevõrgustikust. Rannaalade teemaplaneeringu koostamist alustati 2021. aasta suvel, mis on 2023 aasta alguses on veel menetluses. Viimsi valla suurimad haljakud pakuvad vallale nii ökoloogilist väärtust kui ka bioloogilist mitmekesisust, samuti potentsiaali areneda puhkealaks või avalikult kasutatavaks rekreatiivse väärtusega alaks.

Viimsi valla mänguväljakute nimistu on arvestades valla suurust pikk ja mänguväljakud jaotunud üle omavalitsusüksuse pindala (Joonis 25). **Rahulolu-uuringu 2022. aasta tulemustes on 36. korral siiski märgitud vajadust enamate mänguväljakute järele.**

2022. aasta rahulolu-uuringule tuginedes ei ole elanikud avaliku ruumiga rahul (rahulolu on 48 %). Märgitakse ka, et tähelepanu vajavad haljastus ja pargid.

Samuti tuuakse välja ootus keskuse või peatänava järele. Esimesed sammud selleks on tehtud *Augmented Urbans* projekti raames, kus töötati välja eskiis Randvere tee võimalikust tulevikunägemusest alates Rohuneeme tee ringteest kuni Tammepõllu tee ristmikuni, mis moodustab nn peatänava telje.

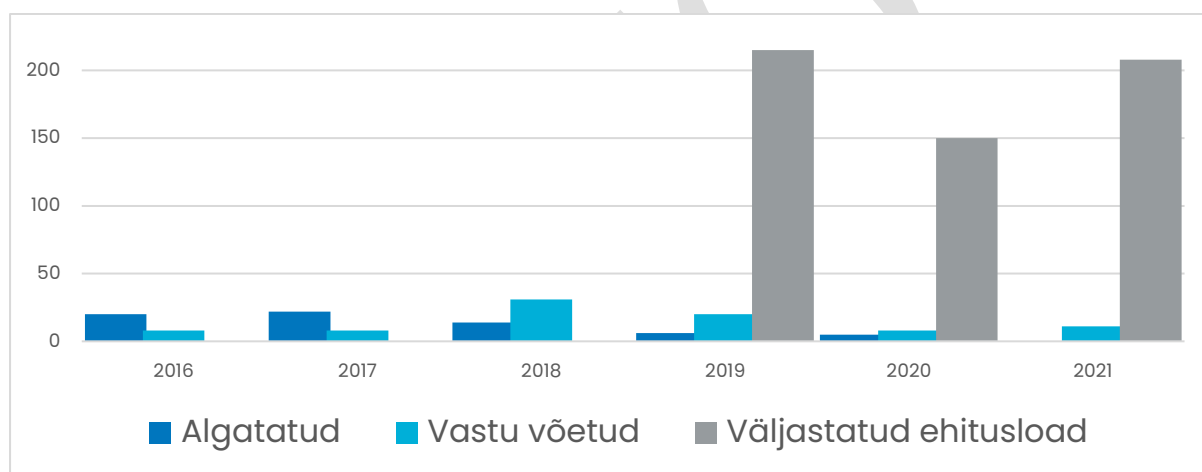
Eskiislahenduse kohaselt moodustub peatänava telg järgmistest elementidest:

- 360 alleepuud
- 90 efektset ilupuud
- 18 000 m² uuendatud haljasala
- 6 puhkeala
- 100 parkimiskohta
- 40 prügikasti
- 100 pinki
- 10 kiike
- 15 jalgratta
- 15 mänguväljaku atraktsiooni
- 108 uut valgustit
- 1 purskkaevu plats

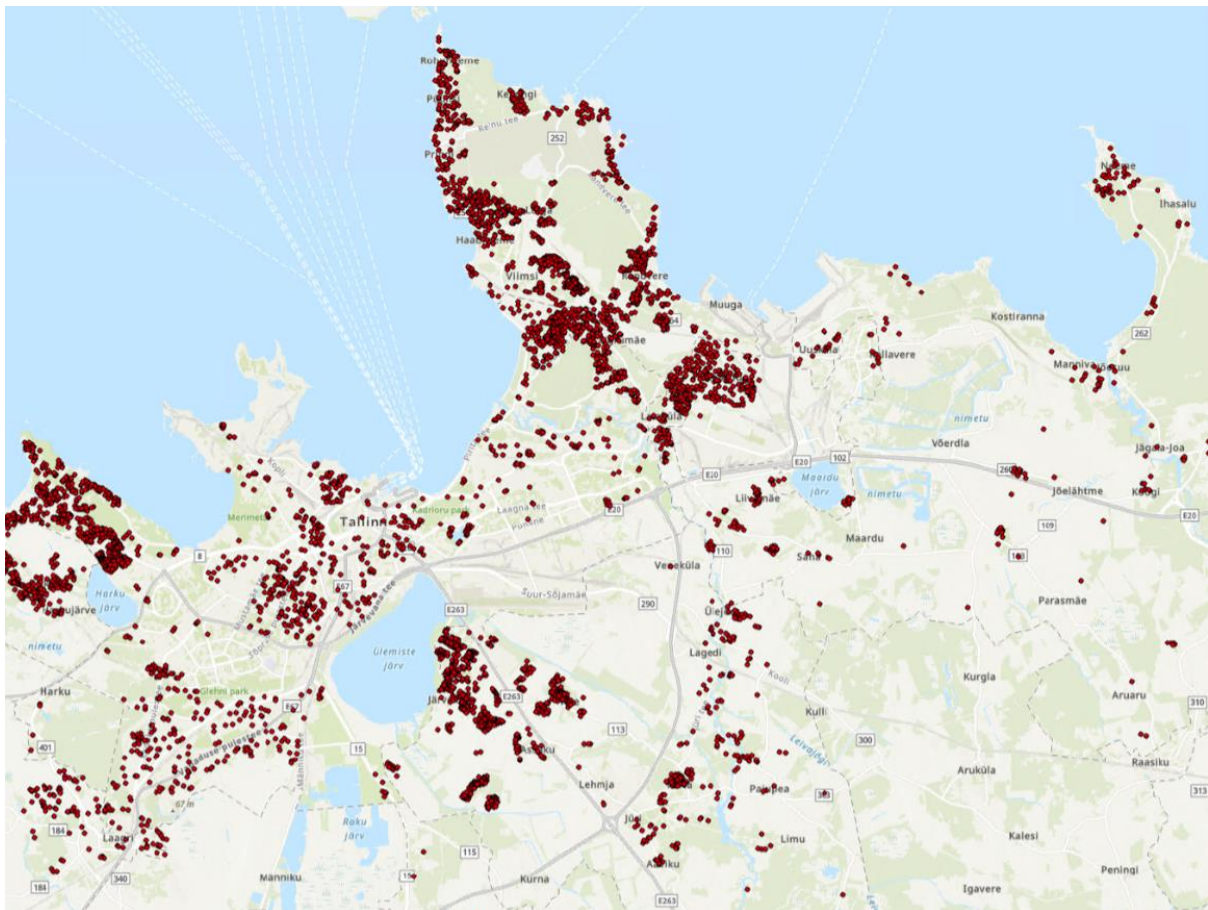
4.5 Elamuehitus

Viimsi valla uue üldplaneeringu loomine on alguse saanud ning selle lähteseisukohtade tagasisidest tulenevalt **soovivad vallaelanikud rahvastiku kasvu pidurdamist (ptk 1.5) ja elamuarenduse piiramist**. Selge ootus on ka keskuse ja avaliku ruumi arendamisele.

2022. aastal valminud ehitusõiguse uuring on oluline sisend üldplaneeringu koostamise protsessis. Uuringu kohaselt on **Viimsi vallas realiseerimata elamuühikute arv 1836, mis tähendab 5136 võimalikku lisanduvat elanikku**, samas ei tähenda see, et õigust ehitada kõigil juhtudel realiseeritakse ja ei ole teada ka ajaperspektiiv. **Eeldusel, et realiseerimata elamuühikud ka elamuteks välja ehitatakse, on asjakohane üle kaaluda seni realiseerimata planeeringute kehtetuks tunnistamist**. Viimastel aastatel väljastatud ehituslubade arv on märgitud joonisel 23, 2021. aastal ei algatatud ühegi ehitusloa andmise menetlust (Joonis 26).

Joonis 29. Ehitustegevuse korraldamine Viimsi vallas. Allikas: Viimsi vald, ja Ehitisregister, 2022

Kaart: Uued hooned, mis on ehitatud 2009-2019. Allikas: Andres Sevtsuki analüüs. Ehituse teekaart 2040

4.6 Uuringud ja arengudokumendid

- Viimsi valla heakorra ja haljastuse arengukava 2018-2028
- Viimsi valla välisõhus levila keskkonnamüra vähendamise tegevuskava, 2021
- Viimsi valla välisõhu mürakaart, 2021
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2021-2031
- Viimsi valla sademevee arengukava 2016-2027
(*sademevee juhtimissüsteemi väljatöötamise ja kasutuselevõtt koos teiste sademevee paremat korraldamist toetavate tegevustega*)
- Välisõhu kvaliteedi, lõhnahäiringu ja saasteainete heitkoguste hindamine Muuga-Maardu piirkonnas, 2021
- Viimsi mandriosa rohevõrgustiku toimivuse uuring, 2022
- Teemaplaneering „Miljööväärtuslikud alad ja rohevõrgustik, 2021
- Viimsi valla ehitusõiguse rakenduste uuring, 2022
 - Viimsi valla heakorra eeskiri, 2017

- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022
- *Valmimisel:* Viimsi valla üldplaneering
- *Valmimisel:* Rannaalade teemaplaneering

EELNÕU

5 Haridus ja noorsootöö

Olulisemad tähelepanekud:

Viimsis järgmise kümne aasta jooksul vajadus **täiendavate gümnaasiumi õppekohtade järele.**

5.1 Alusharidus ja lastehoiud

Viimsis pakutakse alusharidust MLA Viimsi Lasteaedade kaheksas majas ja Püüksi kooli lasteaias. Viimsis tegutseb ka seitse eralasteaeda ning kolm eralastehoidu. Lisaks on Viimsil koostööleping kolmeteistkümne eralasteaia ja kolmeteistkümne eralastehoiuga väljaspool Viimsi valla territooriumit.

Rahvastikuregistri andmetel on Viimsis 1793 lasteaiaaalist last 2023. aasta seisuga. Kogu lasteaiaaalistate vanusegrupist käib lasteaedades 89% lastest, neist omakorda 52% Viimsi valla munitsipaallasteaedades. Alushariduses osalemine on vabatahtlik ning vanemal on õigus valida, millises lasteasutuses tema laps käib. Viimsi vallas elavatel lastel on võimalik käia eralasteaias või -hoius nii Viimsis kui ka mujal omavalitsustes.

Alushariduse õpetajate arv Viimsis õppeaastal 2020/2022 oli 110, kellest kõrghariduse, rakenduskõrghariduse või nendele vastava kvalifikatsiooniga oli 85% õpetajatest.

2020.a loodud hariduse- ja noortevaldkonna arengukava raames koostati teenusvajaduse hindamise aluseks laste arvude prognoosid.

Sellest analüüsist on näha, et 2024 aastast algab eagrupi (1,5 – 6a) arvu langus mõlema prognoosvariandi puhul. Tabeli vaates on välja toodud andmed kahe stsenaariumi kohta. A-stsenaarium iseloomustab olukorda, mis rännet ei arvesta ja B-stsenaarium arvestab ka rännet (andmed on pärit Viimsi valla haridus ja noortevaldkonna arengukavast 2021–2030).

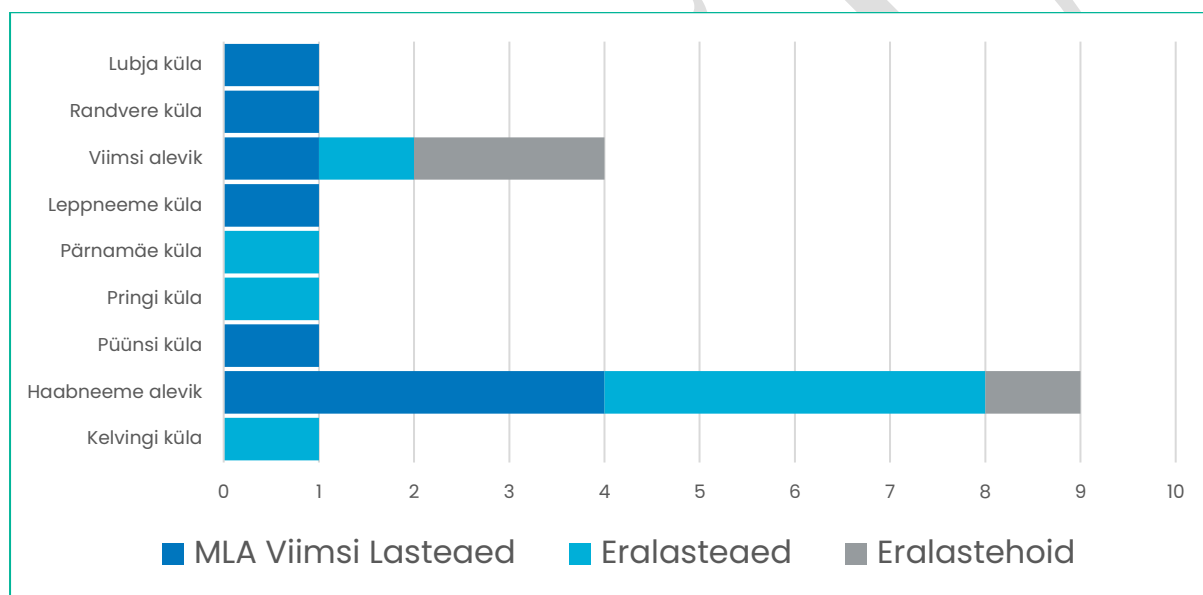
Õppeaasta	Laste arv (A-stsenaarium)	Laste arv (B-stsenaarium)
2022/2023	1590	1700
2023/2024	1500	1690
2024/2025	1390	1622
2025/2026	1290	1580
2026/2027	1200	1510
2027/2028	1150	1490
2028/2029	1090	1420
2029/2030	1030	1413
2030/2031	1000	1390

Tabel 1. Lasteaiaaalistate laste arvu prognoos

Kõige rohkem lasteaedu ja lastehoiude kokku on Haabneeme ja Viimsi alevikes, mis on korrelatsioonis rahvastiku paiknemisega (Joonis 27). **Ruumipuudus lasteaiakohtadele on**

regionaalne. Püüsi piirkonnas on kohti piisavalt, samas lapsi on vähe. Lasteaiakohti napib Randveres ja Viimsi keskuses.

MLA ja Püüsi lasteaed suudavad pakkuda 826 lasteaiakohta. Lasteaiakohtade pakkumiseks tehakse koostööd erasektoriga. Kohalikul omavalitsusel on kohustus tagada kõikidele eagrupi lastele lasteaiakoht. Teenuse tagamiseks on vajalik luua juurde munitsipaallasteaia kohti. Hankekohad võimaldavad ajutiselt kohtade puudust leevendada, kuid arvestades rände ja rahvastiku juurdekasvu prognoose, ei suuda täna omavalitsus piisaval hulgal lasteaiakohti tagada.

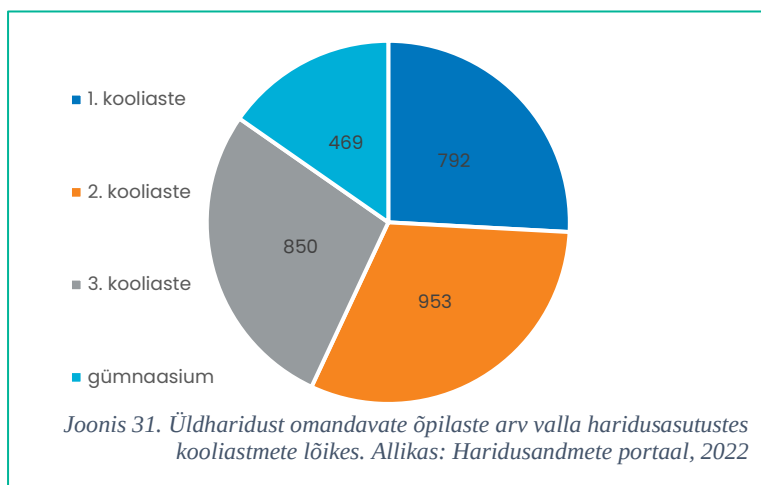
Joonis 30. Viimsi vallas paiknevad lasteaia- ja lastehoiud. Allikas: Viimsi vald, 2022

5.2 Üldharidus

2021/2022 õppeaastal pakkusid üldharidust Viimsi vallas kuus riigi- ja kohaliku omavalitsuse õppeasutust:

- Viimsi Gümnaasium
- Viimsi Kool
- Haabneeme Kool
- Püüsi Kool
- Randvere Kool
- Prangli Põhikool

Samal õppeaastal õppis neljal erineval kooliastmel kokku 3064 õpilast (Joonis 28). Nagu ka lasteaedade puhul, on ruumipuudus regionaalne ka üldhariduses: Püüsis ja Randveres on kohti piisavalt, Viimsi koolis jagub kohti napilt ja Haabneeme kool vaevleb ruumipuuduses.

Valla üldharidusõpetajate arv 2022. aastal oli 305 õpetajat, kellest 91% olid kõrghariduse, rakenduskõrghariduse või nende vastava kvalifikatsiooniga.

Tugispetsialistide arv kohaliku omavalitsuse ja riigi poolt hallatavates haridusasutustes on viimase viie aasta jooksul

kasvanud 23% võrra. 2021. aastal töötas Viimsi valla haridusasutustes kokku 30 tugispetsialist – 11 eripedagoogi, 7 koolipsühholoogi, 6 logopeedi ja 6 sotsiaalpedagoogi.

Õppijate arv ja Viimsis õppijate arv (HNAK alusel, 2021 aasta andmetel)

- Kokku õpib 99% põhikooliealistest viimsilastest ja neist 80% õpib Viimsis.
- Gümnaasiumiealistest viimsilastest õpib 76% ja neist omakorda omandab haridust Viimsi vallas 52%.

2022. aasta rahulolu-uuringu andmetel on elanikud Viimsis pakutava hariduse ja huviharidusega rahul (keskmiselt üle 70 %), kuid vabas vormis esitatud vastustest selgub, et esineb rahulolematust riikliku gümnaasiumi süsteemiga, kus kõik õpilased konkureerivad gümnaasiumi kohtadele võrdsetel alustel. See aspekt muutub tulevikus veel kriitilisemaks sest konkurents gümnaasiumiharidusele suureneb (vt ptk 4.4). Rahulolematust esineb ka põhikooli kvaliteedis.

Hariduse valdkonna puhul on väga oluline koostöö transpordi- ja liikuvuse valdkonnaga, muuhulgas seetõttu, et võimaldada näiteks õppetöö osalist läbiviimist Viimsi Artiumis, kui koolides kohti napib.

5.3 Elukestev õpe

Elukestvat õpet pakub Viimsi vallas Tartu Ülikool, korraldades Väärikate ülikooli, mille raames toimuvad loengud kuulise intervalliga. Loodus- ja täppisteaduste ning tootmise- ja tehnoloogiaalast huvitegevust täiskasvanutele pakub Viimsi Teaduskool, teistes, muusika-, spordi-, keeleõppe- ja kunstivaldkondades pakub erinevatele vanusegruppidele Viimsi Huvikool.

5.4 Huviharidus ja huvitegevus

Viimsis tegutseb kolm munitsipaalhuvikooli (Viimsi Muusikakool, Viimsi Kunstikool, Viimsi Teaduskool) ning kümme erast huvikooli ja huviringi (Väike-Päike Huvikool, Ita-Riina Muusikastuudio, Huvikool Teadmiskeskus Collegium Eruditionis, Viimsi Huvikeskus, Maire Eliste Muusikakool, Viimsi Kitarriõpe, LA Klaverikool, Isemoodi Isetegijate Loovustuba, Kaie Kõrbi Balletistuudio, Pingu's English Viimsi huvikool, 36 spordiklubi). Viimsi Artium pakub täiendavaid kohti huvitegevuse ringide ja huvihariduse pakkumiseks. 2019. aasta huvihariduse uuringule tuginedes on kõige suurem osakaal spordi, sh tantsu ja liikumise-alast huviharidust pakkuvatel tegevustel.

Üld- ja huvihariduse parem lõimimine on perspektiivikas lähenemine, sest aitab vähendada õppemahtu ja dubleerimist. Haridus- ja Teadusministeerium toetab antud lähenemisele üleminekut ning Viimsi vald on seda võimalust teadvustanud.

Viimsi valla 2022. aasta rahulolu-uuringule tuginedes on viimsilased Viimsis pakutavate huvitegevuste rahul (76 % rahulolu huvitegevustega lastele, 80 % rahulolu üldiselt).

5.5 Noorsootöö

Viimsi valla heaoluprofiili analüüsi alusel on noortel Viimsis palju võimalusi oma vaba aja sisustamiseks, kuid murekohaks on 16+ aastaste noorte kaasamine.

Viimsi noortekeskuse tegevusega rahulolu on rahulolu-uuringu andmetel 2022. aastal kõrge, 76 %.

Nagu ka õpetajate puhul, on äärmiselt oluline valdkonna spetsialistide väärtustamine ja palgataseme suurenemine, et tagada kvaliteetne teenus.

Viimsi noorsootöö struktuurid jaotuvad järgmiselt:

- [Viimsi Noortekeskus](#)
- Randvere Noortekeskus
- [Püüsi Noortekeskus](#)
- [Viimsi Muusikakool](#)
- [Viimsi Kunstikool](#)
- [Viimsi Teaduskool](#)
- [MTÜ Teadmisekeksus Collegium Eruditionis](#)
- [Viimsi Noortevolikogu](#)
- Noorteühingud Noored Kotkad ja Kodutütred
- Koolide Õpilasesindused
- Viimsi Õpilasmalev
- Erahuvikoolid ja spordiklubid

5.6 Asjakohased uuringud ja arengudokumendid

- Haridus ja noortevaldkonna arengukava (2021-2030)
- MLA Viimsi Lasteaiad arengukava (2020-2023)
- Viimsi valla heaoluprofiil, 2020
- Viimsi valla 2022. a huvihariduse ja huvitegevuse kava
- Ülevaade Viimsi valla noorte huviharidusest ja huvitegevusest, 2019
- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022 (*rahulolu kõigi hariduse- ja noorsootöö kategooriatega eraldi*)

6 Transport ja liikuvuskorraldus

6.1 Liikumisviisid ja transpordiühendused

2017. aastal läbi viidud Harjumaa liikuvusuuringu andmetel on Viimsi valla elanike igapäevaste liikumiste liikumisviiside modaalkaotus järgmine:

- 86,4 % sõiduauto
- 11,8% buss
- 1,9 % muu

2017. aasta uuringu tulemustest on näha, et Viimsi elanike eelistatav liikumisvahend on isiklik sõiduauto.

Autokasutuse vähendamise vajadus on märgitud ka kliimakavas. Seoses liikumisviiside tänavapilti lisandumisega (tõukerattad, muud elektrilised sõiduvahendid) võib olla modaalkaotus muutunud.

Ühistranspordi teenust korraldab Viimsi vallas MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus. Ühistranspordi mugavamaks kasutamiseks on kasutusel ühiskaart ning kogu Harjumaa on jagatud neljaks tsooniks. Viimsis sõidavad Harju maakonna avalikud bussiliinid. Tallinna ühtse piletisüsteemi bussiliinid, Viimsi – Tallinn koolibuss ning kaks ühendust Balti jaamaga.

Viimsi valla 2022. aasta rahulolu-uuringust nähtub, et viimsilased ei ole ühistranspordikorraldusega rahul (rahulolu 56%). Ühistranspordi edasiarendamise vajadust on märgitud 206. korral, välja toodi muuhulgas: paindlikum / tihedam graafik, äärealadel parem liiklus, ekspressliinid, koolibussid, tramm, tasuta ühistransport.

Viimsi valla 2017. aasta liikuvusuuringus on soovitud muuhulgas ühistranspordiühenduste efektiivsemaks muutmiseks, kuid puudub ülevaade, milliseid soovitusi on arvestatud. Liikuvusuuring võib olla osaliselt aegunud, kuid enamjaolt on seal välja toodud põhimõtted ja soovitud endiselt rakendatavad. Samuti aitaks kaasa uute modaalkaotuse andmete teada saamine.

2022. aasta rahulolu-uuringu väitele „Viimsi vallas on tagatud liikumisvõimalused, mis arvestavad laste, eakate, erivajadustega inimeste, väikelaste vanemate vajadustega“, vastas rahulolevalt vaid 58 %. Samas on kõnniteede, jalgrattateede ja sõiduteedega rahulolu peaaegu võrdselt pigem hea (vastavalt 72 %, 70 % ja 73%). Rahulolu on madalam

Olulisemad tähelepanekud:

Valdkonda aitaks edasi arendada ka täiendavate uuringute läbiviimine, mis annaksid aimu, millega viimsilased teevad oma liikumisi põhiliselt Viimsisisest ja Viimsist välja ning kas see on muutunud.

Modaalkaotuses on isikliku sõiduauto osakaal viimaste andmete põhjal 86,4%.

Muugal, Laiakülas ja Naissaarel. **Sajal korral on välja toodud, et liikluskorraldus vajab edendamist – nii ühendused Tallinnaga, ummikud kui ka liikluskultuur ja liiklusohutus.**

2021. aasta seisuga on Viimsis kokku 405 kilomeetrit teid, millest sõiduteid 327 km ning kergliiklusteid 78 km.

6.2 Teehooldus

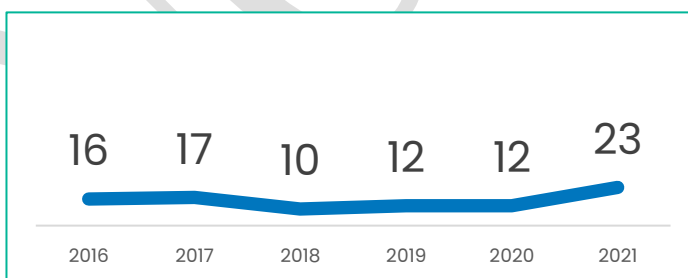
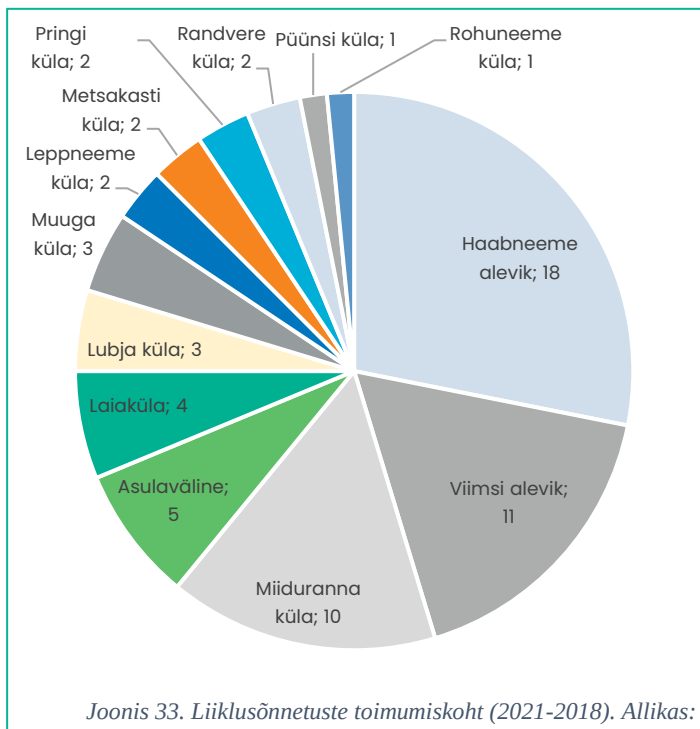
Teeolusid saab Viimsis jälgida Pärnamäe teeilmajaamast, Rohuneeme teeilmajaamast ja Randvere teeilmajaamast.

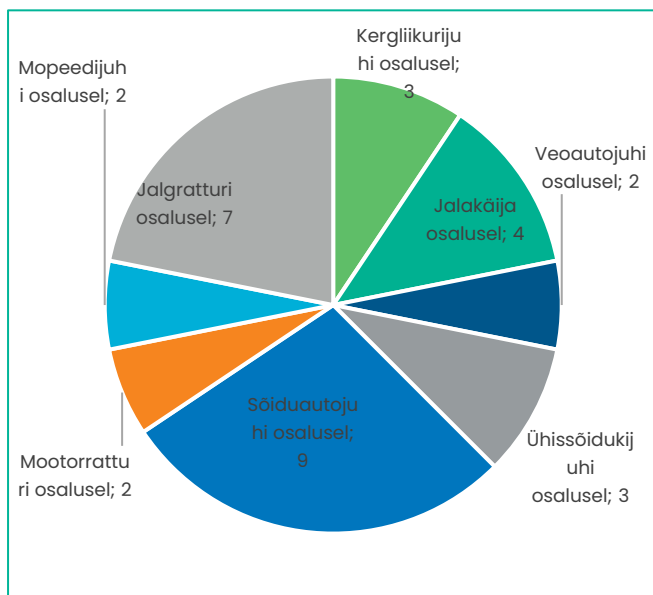
2022. aasta rahulolu-uuringu andmetel on viimsilased suvise teehooldusega üsna rahul (keskmiselt 73 %). Madalam rahulolu on Miiduranna külas ja väga madal rahulolu Naissaarel. Suvise teehoiuga rahulolu on 2019. aastast keskmiselt tõusnud 9 protsendipunkti võrra. Talvisega teehoiuga on rahulolu on madalam (65 %).

Suurema liikluskoormusega teedel teostatakse libeduse tõrjet teekatte soolatamisega (kloriidid). 2022. aastal katsetati Haabneemes Randvere teel kloriidivaba teehooldust asendades see graniitkillustikuga. Kloriidivaba teehoolduse eesmärk on keskkonnasõbralikuma alternatiivi väljatöötamine.

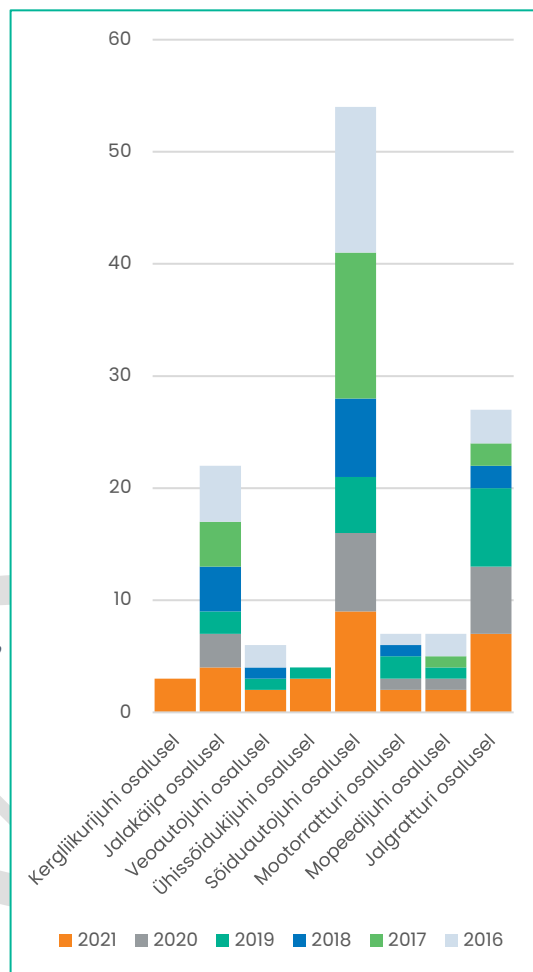
6.3 Liiklusõnnetused

Kõige enam õnnetusi on 2018-2021 (Joonis 30). aastal toimunud Haabneeme alevikus (18 õnnetust), Viimsi alevikus (11 õnnetust) ja Miiduranna alevikus (10 õnnetust) (Joonis 29). Enim õnnetusi on Viimsi vallas aastatel 2016-2021 toimunud sõiduautojuhtide osalusel (Joonis 31). Viimasel kolmel aastal on suurenenud ka õnnetused jalgratturitega, õnnetused jalakäijatega on aga summaarselt veidi vähenenud. Kergliikuri juhi (elektritõukeratas ja muu elektrijõul liikuv ilma istmeta sõiduk) osalusel toimunud õnnetused on liiklusesse tulnud 2021. aastal.

Joonis 34. Liiklusõnnetustes osalejad liikumisviisi alusel 2021. aastal. Allikas: Transpordiamet, 2022

Joonis 35. Õnnetustes osalejad liikumisviisi alusel 2016-2021. Allikas: Transpordiamet, 2022

6.4 Uuringud ja arengukavad

- Viimsi valla transpordi ja liikuvuskorralduse arengukava 2020-2030 (TRAK)
- Viimsi valla kliimamuutustega kohanemise arengukava 2021-2030
(Transpordi ja liikuvuskorralduse valdkond on arengukavas käsitletud nii kliimamuutuste leevendamise kui kliimamuutustega kohanemise vaatepunktidest)
- Viimsi valla teede liiklusuuring, 2018
- Viimsi valla teedevõrgu arengukava 2018-2028
- Viimsi liikuvusuuring, 2017
- Viimsi valla rahulolu-uuring 2022 (*Rahulolu erinevate liikumisviisidega*)

7 Kommunaalteenused

Olulisemad tähelepanekud:

Erilist tähelepanu tuleb pöörata joogiveevarule ja sademeveele.

7.1 Tänavavalgustus

Valla tänavavalgustust kirjeldavaks dokumendiks on Viimsi valla tänavavalgustuse arengukava 2019-2029,

milles kirjeldatakse tänavavalgustussüsteemide toimimise tagamist, tänavavalgustussüsteemide moderniseerimist, tänavavalgustussüsteemide võrgustiku laiendamist, energiasäästu ja valgusreostuse vältimist.

Arengukavas on välja toodud välisvalgustusvõrgu üldandmed, millest selgub, et tänavavalgustitele kuluv energiatarbimine nimivõimsustel on 2178 mWh aastas ja kulutused välisvalgustusvõrgule nimivõimsusel on 287 000 € aastas. Teevalgustusvõrgu suuruseks aastal 31.12.2021 on 6153 valgustuspunkti.

Arengukava strateegiliste eesmärkidena tuuakse välja **tänavavalgustusvõrgu tihendamist piirkondades kus valgustus on ebaühtlane ja olemasolevate valgustite asendamist energiatõhusamate LED valgustitega**. LED valgustitele üleminek oleks oluline nii energia- kui ka kulutõhususe perspektiivist.

Viimsi valla 2022. aasta rahulolu-uuringu andmetel on elanike rahulolu tänavavalgustusega üldiselt kõrge, välja arvatud Muuga külas, Naissaarel ja Pranglil.

7.2 Ühisveevärk ja kanalisatsioon

Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni teenust osutab Viimsis AS Viimsi Vesi ning selle teenuse sisse kuulub reoveekanaliseerimine ja joogiveeühendused. Sademeveekanaliseerimine on käsitletud eraldi ja seda haldab Viimsi Vallavalitsus.

Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenusega on väga madal rahulolu Naissaarel ja üsna madal rahulolu Pranglil. Ülejäänud Viimsis on rahulolu kõrge (keskmiselt 78 %).

7.2.1 Joogivesi

Viimsi valla joogivesi pärineb Viimsi veehaardest ja Tallinna veevõrgust ning erakaevudest. AS Viimsi Vesi andmetel arvestatakse ühe inimese keskmiseks veekuluks ööpäevas 145 liitrit ($0,145\text{m}^3/\text{d}$), saartel 110 liitrit ($0,11\text{m}^3/\text{d}$)

2017. a andmetel puudub ühisveevärgi ühendus 10% elanikest, kes saavad vett eraomanduses olevatest puur- või salvkaevudest.

Viimsilastele on tuttav kuumade suvepäevade madal veesurve ja üleskutsed vett mitte raiskama. Veevarustuse põhiprobleemid tulenevad rahvastiku kasvust ehk tarbimise igaaastasest kasvust, aga ka kuumalainete ja põudade sagenemisest, kui kasvab eelkõige kastmisvajadus. Joogivee puuduse riski maandab ühendus Tallinna veevõrguga, kuid vastavalt kliimamuutustega kohanemise arengukavale tuleb üle 30 000 elaniku puhul leida veel alternatiivseid veeallikaid, sest nii olemasolevad põhjaveevarud Viimsis kui ka Tallinna veevõrk rohkemat ei võimalda.

2022. aasta rahulolu-uurigu vastuste nähtub, et viimsilased on joogivee kvaliteediga rahul (81 %), probleeme on Naissaarel ja Pranglil. Siiski on märgitud, et joogiveevaru on oluline teema, millega tegeleda tulevikku kujundades.

7.3 Sademevesi

Viimsi Vallavalitsus haldab ja valdab sademeveesüsteeme, mis asuvad valla maal või neid eramaal asuvaid süsteeme millele on seatud servituut. Sademeveesüsteemiga liitumine on tasuta ning see käib läbi ehitusprojekti protsessi. Sademeveekanalisatsioon peab olema eraldatud reoveekanalisatsioonist. Valeühendusi on Viimsis vähe ja tuvastamisel toimub üldjuhul kiire ümberehitus.

Viimsi vallas on projekteermistingimustes seatud tingimused, et uutel planeeritavatel hoonetel on kohustus kasutada säästlikke sademevee lahendusi.

Sademeveesüsteemid on järgmised:

- Kraavid (ca 175 km ulatuses)
- Sademeveetorustik (ca 110 km ulatuses)
- Looduslikud sademeveesüsteemid (SUDS): Mõisapargis, Karulaugu tee 16, Põldheina tee parkla. Projekteerimisel: Randvere tee 21/Purskkaevude väljak, Mõisapargis, Karulaugu

tee 16, Põldheina tee parkla. Projekteerimisel: Randvere tee 21/Purskkaevude väljak, Lisaks on mitmed projekteerimise eelses faasis Randvere tänaval

- Projekti "LIFE UrbanStorm" raames, mille eesmärk on vähendada Eesti linnade haavatavust kliimamuutuste mõjule ning tõsta suutlikkust leevendada paduvihmadest tingitud üleujutusi, on seatud Viimsis erilise tähelepanu alla just looduslike sademeveesüsteemide arendamine.
- Looduslikud voolu- ja seisuveekogud: Muuga oja, Mähe oja, Viikjärv
- Sademeveevõrgu osana on oluline roll ka Soosepa rabal (looduslik veereservuaar)
- Tehissüsteemid: Mõisapargi tiikide kaskaadisüsteem (sh Roosi tee tiik), Pärnamäe veehoidla, Silva tee tiik, Koralli tee tiik, Kooli tee tiik, Randvere peakraav, erakinnistutel asuvad ilutiigid
- Maaparandussüsteemid:
 - 1. Viimsi, TT-482 (486, 8 ha)
 - 2. Viimsi, TT-482 (92, 6 ha)
 - 3. Krillimäe-Tädu, TT-482 (184, 3 ha)
 - 4. Viimsi, TT-482 (69, 4 ha)
 - 5. Kivirinna, TT-330 (450 ha)

Valdkond on põhjalikult käsitletud Viimsi valla sademevee arengukavas ja kliimamuutustega kohanemise arengukavas. **Vastavalt kliimamuutustega kohanemise kavale on pikkade sajuperioodide ja hoovihmade tulemusel haavatavad teed ja tänavad Viimsi madalamatel aladel, kuhu koondub pinnasesse imbumata ja kanalisatsiooni poolt ära juhtimata sademevesi.**

7.4 Soojamajandus ja energia

Viimsi valla soojamajandus ja energia tugineb Viimsi valla soojusmajanduse arengukavale 2016-2026, mille eesmärgiks oli koostada Viimsi valla kaugküttesüsteemide arengukava järgnevak kümneks aastaks, vaadelda komplekselt ja hinnata antud kaugküttepiirkondade energia- ja kütusevarustuse süsteemide jätkusuutlikkust.

Soojusmajandust ja energiat puudutavaid küsimusi käsitletakse ka Viimsi valla kliimamuutustega kohanemise arengukavas, kus tuuakse valla üldeesmärgina välja varustuskindluse suurendamist elektrienergia tootmise osas, eelkõige suurendades kohaliku päikeseelektri tootmist ja soojuste koostootmist elektrienergiaga.

Valla üleüldist energiatõhusust oleks võimalik suurendada läbi ühistranspordisüsteemi parendamisele ja mootorivabade liikumisviiside propageerimise.

Elektrivarustatusega tegelevad vallas Imatra Elekter AS ja Elektrilevi OÜ. Kaugkütteteenust pakub Adven Eesti AS. Kaugküttepiirkond katab Haabneeme ja Viimsi alevikke osaliselt ning sellest piirkonnast välja jäänud kodumajapidamistel on individuaalkütte võimalus.

2022. aasta rahulolu uuringus on 21 korda välja toodud alternatiivsete ja säästlike energiaallikate kasutuselevõtu ootus.

7.5 Jäätmed

Viimsi valla korraldatud jäätmeveo teenust valla mandriosas pakub alates 01. august 2020 AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (TJT) ning antud teenuse pakkumiseks on leping sõlmitud viieks aastaks. Viimsi valla elanike teenindab Vanapere ja Pärnamäe (Tallinn) jäätmejaamad. Keskkonnaameti jäätmete infopäringust tuleneva info kohaselt koguti 2021. aastal Viimsi vallas kokku 38 032 t jäätmeid. Enim koguti ehitus- ja lammutusprahti sh maa-aladelt eemaldatud pinnas (25 738 t) ja olmejäätmeid (5613 t), Ohtlikke jäätmeid koguti 1389 t. Pakendijäätmeid koguti 2075 t.

Tabel 3 Kogutud pakendijäätmed liigiti. Allikas: Keskkonnaagentuur, 2022.

Pakendiliik	Kogus (t)
Paber- ja kartongpakendite jäätmed	571,427
Plastpakendi jäätmed	98,344
Puitpakendijäätmed	431,857
Segametallpakendid	41,828
Muud alumiiniumijäätmed	0,000
Segapakendid	443,085
Klaaspakendid	489,386

Viimsi jäätmemajanduse areng ja üldine tegevus tugineb riiklikult kehtestatud jäätmemehierarhiale, mille põhieesmärkideks oleks jäätmetekke vältimine, ringlussevõtt ja taaskasutus.

Vallal on käesolevaga valmimisel jäätmehoolduse arengukava, mis koondab kogu vajaliku informatsiooni. Valla jaoks olulised üldised jäätmemajandust puudutavad teemapunktid tuginedes Viimsi jäätmemajanduse arengukava 2022-2032 eelnõule on:

- korraldatud jäätmevedu kogu valla territooriumil;
- valla jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine;
- jäätmemajanduse pidev täiustamine nii valla mandriosal kui ka saartel;
- probleemsemate jäätmete jäätmejaama tasuta üleandmisvõimaluse korraldamine;
- pakendikoti või -konteineri teenuspunktide laiendamine pakendijäätmete kogumisega.

Statistikaameti andmetel on vallas kokku 4 065 eramut, 508 kahe korteriga elamut, 3 075 kolme ja enama korteriga elamut ning 54 mitteelamut – kokku 7 702 jäätmetekkekohta majapidamistelt. Jäätmete osas on oluline tähelepanupunkt Muuga sadam ja terminalid, mis moodustavad suurima osa ohtlikest jäätmetest. Viimsi valla territooriumil ei toimu ohtlike jäätmete taaskasutust ning kõik ohtlikud jäätmed transporditakse valla territooriumilt välja.

Arvestada tuleb, et elanike arvu kasvuga on oodata jäätmetekke kasvu. Oluline roll on ka elanike keskkonnateadlikkuse ja liigiti kogumise teadlikkuse kasvatamises, aga ka selle lihtsustamises, nt uute elamuarenduste puhul.

2022. aasta rahulolu-uuringu põhjal ollakse jäätmehooldusega rahul kõikjal (rahulolu 80 %), välja arvatud Naissaarel.

7.6 Uuringudja arengukavad

- Viimsi sademevee arengukava 2016-2027
- Viimsi valla kliimamuutustega kohanemise arengukava 2021-2030 (*kliimariskidega seotud aspektid ühisveevärgi ja kanalisatsiooni, joogivee ja sademevee osas*)
- Viimsi valla tänavavalgustuse arengukava 2019-2029
- Viimsi valla soojusmajanduse arengukava 2016–2026
- Viimsi valla sademeveesüsteemide kasutamise eeskiri
- Viimsi valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava 2019–2030
- Viimsi valla heakorra eeskiri, 2017
- *Eelnõu:* Viimsi valla jäätmehoolduse arengukava 2022-2032

8 Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Olulisemad tähelepanekud:

Viimsi valda iseloomustab eakate madal osakaal rahvastikust.

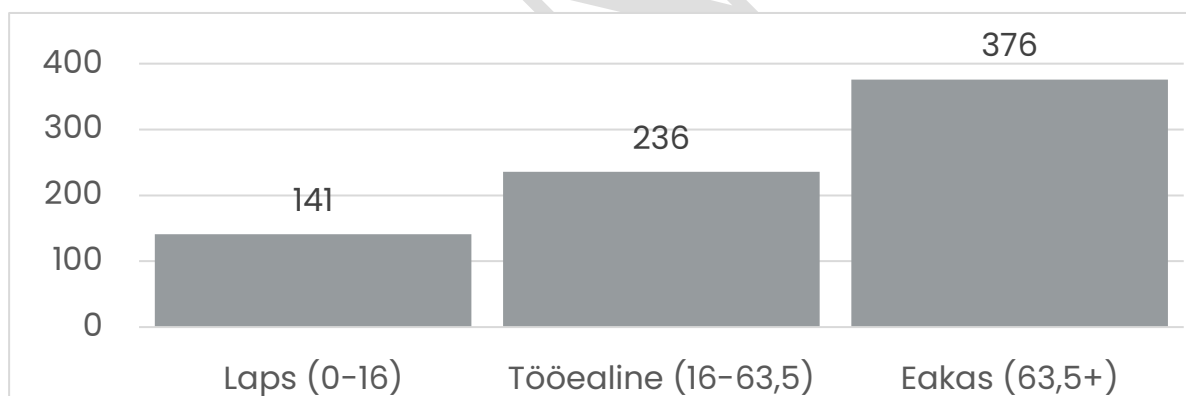
Nagu ka mujal Eestis, on pikaajalist arengut kavandades oluline arvestada **eakate osakaalu suurenemisega, mis on terve Eesti demograafilise trendi väljapaistvaim osa**. Sündimus järgmise kümne aasta jooksul aga langeb.

8.1 Sotsiaalhoolekanne

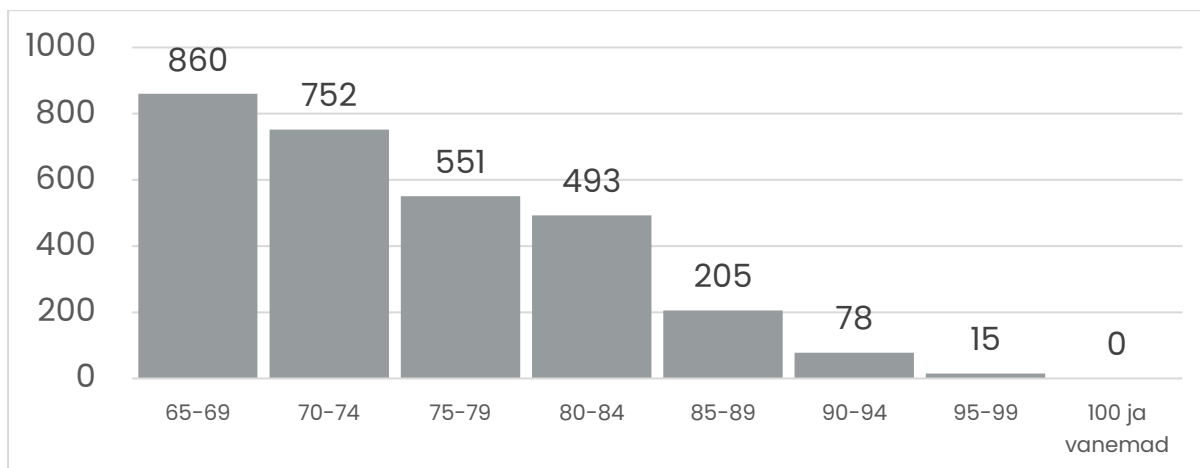
Sotsiaalhoolekanne pakub abi ja toetust kogu elukaare vältel. Sihtrühmadeks on eakad, erivajadusega isikud, toimetulekuraskustes pered.

***Puuetega inimeste** osakaal kogu rahvastikust on 3,56% ning kõige rohkem on Viimsis puuetega eakaid (Joonis 36).*

Joonis 36. Puuetega inimeste arv Viimsi vallas. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet, 2022

2022. aasta seisuga elab Viimsi vallas 2954 eakat (65+), mis moodustab valla kogurahvastikust 13,5% (Joonis 34).

Joonis 37. Eakate vanuseline jaotus. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet, 2022

2021. seisuga elab vallas 3314 vanaduspensionäri, mis on 16% Viimsi kogurahvastikust. Invaliidsus- ja töövõimetuspensionäride osakaalu kogu pensionäride arvust moodustab aastal 2021 1%.

2022. aasta rahulolu-uuringus hindasid viimsilased valla sotsiaaltoetuseid ja hoolekandeteenuseid rahuldavalt (rahul on vastavalt 61% ja 65% vastajatest). Arenguvajadus märgiti ära järgmiste teemade puhul: lapsetoetused, eakate hoolekanne ja toetused, hooldekodud, puuetega laste toetus. Uuringu teostaja märkis ära asjaolu, et paljud Viimsi valla elanikud ei ole hoolekande ja sotsiaaltoetuste teemadega kokku puutunud ning hindasid teemat eeldustest lähtuvalt. Et saada täpsemaid andmeid sotsiaalteenusega rahuloleku kohta, on vaja läbi viia valdkonnaspetsiifiline uuring.

8.2 Tervishoid

Vallas tegutseb kokku 12 perearstinimistut ja nende nimistutesse kuulub kokku 22 347 inimest. Tervishoiuteenuseid pakutakse Haabneeme alevikus. Haiglateenuseid pakub erahaigla Fertilitas (AS Viimsi Haigla), hambaravi pakuvad Lumeni erakliinik kahel erineval aadressil Haabneemes ja Viimsi Hambakliinik. Alates 01.04.2020 on võimalik esmaabiteenuseid saada ka Prangli saarel.

2022. aasta rahulolu-uuringus hindasid viimsilased raviteenuste pakkumist pigem rahuldavalt või madalalt (58%). Probleemkohana toodi välja perearsti teenuse kättesaadavuse probleem, samuti eriarstiabi ja erakorralise meditsiini teenuse vajadus ning apteekide puudumine külades.

8.3 Korrakaitse

Korrakaitsest situatsiooni kirjeldavad näitajad Viimsi vallas on välja toodud aastate 2020 ja 2021 kohta, mille jooksul pandi toime vastavalt 211 ja 253 kuritegu.

Tabel 4 Registreeritud kuriteod Viimsi vallas. Allikas: Viimsi vald, 2022

Registreeritud kuriteod	2020	2021	Muutus	%
Ptk. 9. Isikuvastased süüteod	47	43	-4	-9%
Ptk. 10. Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod	3	2	-1	-33%
Ptk. 11. Süüteod perekonna ja alaealiste vastu	3	1	-2	-67%
Ptk. 12. Rahvatervisevastased süüteod	7	6	-1	-14%
Ptk. 13. Varavastased süüteod	113	155	42	37%
Ptk. 16. Avaliku rahu vastased süüteod	6	3	-3	-50%
Ptk. 17. Ametialased süüteod	1	2	1	100%
Ptk. 18. Õigusemõistmisevastased süüteod	2	1	-1	-50%
Ptk. 19. Avaliku usalduse vastased süüteod	4	7	3	75%
Ptk. 21. Majandusalased süüteod	0	4	4	0%
Ptk. 22. Üldohklikud süüteod	4	5	1	25%
Ptk. 23. Liiklussüüteod	21	24	3	14%
Kokku	211	253	42	20%

Viimsi valla korrakaitstes on suur roll ka kodanikualgatustel – vallas on kokku 20 Eesti Naabrivalve poolt hallatavale ennetusstrateegiale tuginevat naabrivalve sektorit, millega on kokku liitunud 479 kodu. Liiklusõnnetuste statistika on käsitletud peatükis 5.3.

8.4 Uuringud ja arengudokumendid

- Viimsi valla heaoluprofiil, 2020
- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022

9 Turism, merendus ja sadamad

9.1 Turism

Viimsi valla turismi arengukava aastani 2025, milles kirjeldatakse eelkõige Viimsi atraktiivsust Tallinna läheduse ja ajaloo-ja kultuuripärandi perspektiivist, on koostatud aastal 2014, olles ka kõige vanem kehtiv arengukava Viimsi vallas. Arengustrateegia kirjutamisel peab arvestama, et valdkonna arengukava vajab tõenäoliselt ajakohastamist.

Turismist Viimsis räägitakse kolmes mõõtnes: Viimsi valla mandriosa turismiarendus, Viimsi valla väikesaarte turismiarendus ja Viimsi valla turismitoodete arendus. Potentsiaal lasub saarte ja mandriturismi lõimimises. Ettevõtja seisukohalt on oluline, et turist jääks piirkonda pikemalt, tarbides erinevaid tooteid ja teenuseid.

9.2 Merendus, ligipääs merele ja sadamad

Sadamatel Viimsi vallas on erinevad funktsioonid:

- kaubasadamad – Muuga ja Miiduranna
 - harrastussadamad - Pringi, Kelvingi, Naissaare
 - multifunktsionaalsed sadamad - Rohuneeme, Leppneeme, Kelnase
- Leppneeme ja Kelnase sadamatest toimub ühenduse pidamine mandri ja saare vahel.

Pidev laevauhendus on loodud Naissaarega, Prangli saarega, Keri saarega ja Aksi saarega.

Sadamateenuseid osutatakse sõltumata veesõiduki suurusest:

- Muuga sadamas (AS Tallinna Sadam)
- Kelnase sadamas (Viimsi Vallavalitsus)
- Leppneeme sadamas (Viimsi Vallavalitsus)
- Miiduranna sadamas (AS Miiduranna Sadam)
- Naissaare sadamas (AS Saarte Liinid).

Sadamateenuseid osutatakse vaid alla 24 m kogupikkusega veesõidukitele Kelvingi sadamas (MTÜ Kelvingi paadisadam) ja Rohuneeme sadamas (AS Eesti Loots).

Väikesadamad, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid on Nurme sadam (Laine Osa), Oti sadam, Rohuneeme väikesadam, Tammneeme sadam (ehitamisel) ja Leppneeme kalasadam (Mittetulundusühing Räimeühing).

2022. aasta rahulolu-uuringu järgi on keskmine **rahulolu väikesaarte ühendustega rahuldav, 65 %** ning see on võrreldes 2019. aastaga veidi vähenenud. 29 korda on uuringus mainitud vajadust sadamate arendamisele ja laevaühendustele tähelepanu pöörata.

103 korda on välja toodud, et vald peaks järgneva kümne aasta jooksul tegelema **rannaala arendamise, ujumiskohtade korrashoiu ja merele parema ligipääsu tagamisega**. 71 % vastanutest on samas märkinud, et **liikumine mereranda ei ole nende jaoks takistatud – probleeme esineb Rohuneeme, Pringi, Leppneeme ja Muuga külades**.

9.3 Uuringud ja arengudokumendid

- Viimsi valla turismi arengukava aastani 2025
- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022

10 Kultuur ja sporditegevus

10.1 Kultuuriasutused ja sündmused

Kultuur Viimsis on kirjeldatav läbi rannarahva loo nii mandril kui saartel, visuaalse kunsti noorte talentide ja galeriide, ning mitmekülgsete võimaluste kultuuri harrastada. Palju kultuurimaastiku tähelepanu toob Viimsisse 2022. aastal avatud **Viimsi Artium**. Väiksemateks kultuurikeskmeteks on endise kalatööstuse ruumides tegutsev Viimsi *Black Box Studio*, kultuuriüritusi korraldatakse ka Viimsi Kooli aulas. Viimsi Raamatukogu on kaasaegne ja pakub viimsilastele võimalusi enese kultuurialaseks täiendamiseks.

Vallas asuvate riiklike muuseumide nimistusse kuulub Eesti Sõjamuuseum - Kindral Laidoneri Muuseum. Teiste suuremate tegutsevate muuseumidena võib välja tuua Viimsi Vabaõhumuuseum, mis on tegev ka kultuurisündmuste korraldajana, Rannarahva muuseum ja Naissaare muuseum.

Tabel 5. Kultuuriasutuste, muuseumide ja kirikute aadressid. Allikas: Viimsi vald, 2022.

Kultuuriasutuste, muuseumide ja kirikute aadressid	
Viimsi Artium	Randvere tee 20, Lubja, 74001
Viimsi Vabaõhumuuseum	Rohuneeme tee 53a, Pringi, 74011
Viimsi kooli aula	Viimsi Kool, Randvere tee 8, Haabneeme, 74001
Viimsi Black Box Studio	Rohuneeme tee 1/7, Haabneeme, 74001
Eesti Sõjamuuseum	Mõisa tee 1, Viimsi, 74001
Pranglisaarte muuseum	Vanani, Lääneotsa küla, Prangli saar, 74006
Rannarahva Muuseum	Nurme tee 3, Pringi, 74011
Naissaare muuseum	Männiku tee 10, Lõunaküla, Naissaar, 74001
EELK Viimsi Püha Jaakobi kirik	Nurme tee 2, Haabneeme, 74011
EELK Randvere Püha Peetri kirik	Kirikaia tee 1, Randvere, 74016
EK Viimsi Vabakoguduse kirik	Rohuneeme tee 40, Haabneeme, 74001
EELK Püha Neitsi Maarja kabel Naissaarel	Lõunaküla, Naissaar, 74001

EELK Prangli Püha Laurentsiuse kabel	Lääneotsa, Prangli saar, 74005
EELK Rohuneeme kabel	Kalmistu tee 18, Rohuneeme, 74012
Oikumeeniline Muuga sadama meremeeste kodu kabel	Lasti tee 4, Muuga küla, 74115

Vallas asuvate muuseumide ja teiste kultuuriasutuste kontsentratsioon on suurim valla lääne- ja kaguosas (Joonis 35), muutes kultuurisündmused ja muuseumide külastusvõimalused eelkõige kättesaadavaks Viimsi ja Haabneeme alevikes ning Miiduranna, Pärnamäe ja Pringi külas elavatele elanikele. Seeläbi elavdatakse ka sisserändavate kultuuriküllastajate toodava tulu abil just nende asustusüksuste vahetusläheduses olevate ettevõtete käivet.

Joonis 38. Kultuuriasutuste paiknemine Viimsis. Allikas: Viimsi vald, 2022

Olulisemate kultuuriüritustena võib välja tuua iga-aastase Nargenfestivali, mis on toimunud 16 järjestikulist aastat ning mis toob Viimsisse külalisi nii riigisiselt kui välismaalt.

10.2 Sporditegevus

Liikuv ja tervist toetava eluviisi tagamiseks on Viimsi vallas kergliiklusteid 2022. aasta

andmetel 78 km (Joonis 36, 2019. aasta andmetel). Viimsi vallas on erinevate spetsiifilisemate sporditegevuste harrastamiseks kümme erinevat väliväljakut: Viimsi mõisapargi tenniseväljakud, Viimsi mõisapargi jalgpalliväljakud, Püüsi kooli tenniseväljakud,

Joonis 39. Viimsi valla kergliiklusteede kaart. Allikas: Viimsi vald, 2019

Haabneeme ranna võrkpalliväljak, Viimsi

skatepark, Haabneeme võimlemislinnak, Viimsi staadion, Viimsi kooli spordikompleks, Randvere kooli väljak ja Prangli saare multifunktsionaalne spordiväljak.

Suur osa väliväljakutest asuvad Valla kaguosas ning tulevikuperspektiive silmas pidades võiks nende rajamise peale mõelda ja valla teistes osades.

Muude, siseruumi vajavate sporditegevusvõimaluste nimistu on pikk. Viimsi vallas on võimalik erinevates klubides ja allasutustes tegeleda jalgpalli, jalgrattaspordi, jõu- ja rühmatreeningute, kergejõustiku, korvpalli, käsipalli, lauatenise, purjetamise, rulluisutamise, saalijalgpalli, sulgpalli, suusatamise, tennise, ujumise, võimlemise, tantsu, akrobaatika, võitluskunste ja võrkpalliga.

11 Juhtimine

11.1 Vallavalitsuse ja volikogu töökorraldus

Viimsi vallavalitsuses töötab 2023. juuli aasta seisuga kokku 95 töötajat, kelle keskmine staaž on 5,1 aastat.

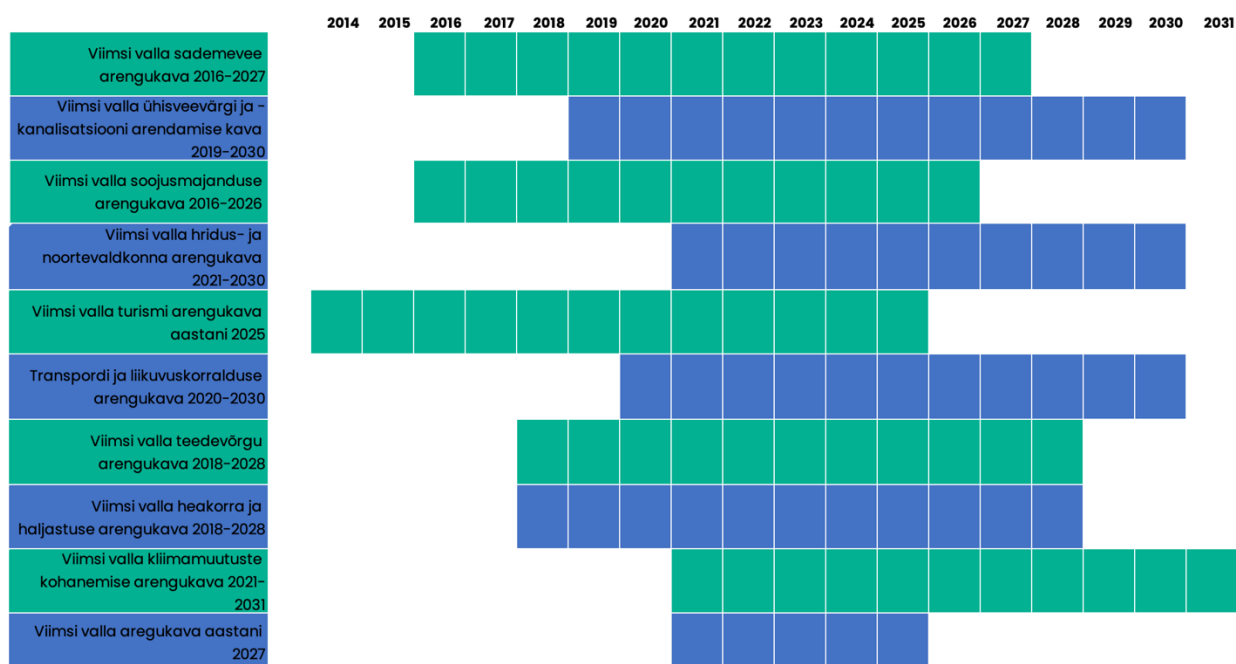
Vallavalitsuse töökorraldus jaguneb:

- Valla juhtkond
- Vallakantselei
- Õigusosakond
- Personaliosakond
- Avalike suhete osakond
- Rahandusosakond
- Planeeringute osakond
- Keskkonnaosakond
- Ehitus- ja kommunaalosakond
- Järelevalveosakond
- Sotsiaal- ja tervishoiuosakond
- Haridusosakond
- Kultuuriosakond
- Arendusosakond

Volikogu töökorraldus jaguneb:

- Revisjonikomisjon
- Eelarvekomisjon
- Noorsoo- ja hariduskomisjon
- Kultuurikomisjon
- Sotsiaalkomisjon
- Maa- ja planeerimiskomisjon
- Keskkonna- ja heakorrakomisjon
- Spordi- ja liikumisharrastuste komisjon
- Innovatsiooni- ja arengukomisjon

11.2 Strateegiline juhtimine ja kriisijuhtimine

Joonis 40. Viimsi valla arengukavad ajateljel. Allikas: Viimsi vald, 2022

2022. aasta seisuga on kümme kehtivat arengukava (Joonis 37), vanim neist on turismi arengukava, mis lõpeb 2025. aastal. Valdkondlikke arengukavasid ei ole ettevõtlusvaldkonnal, sotsiaal- ja tervisevaldkonnal ega kultuuri- ja spordivaldkonnal.

Viimsi vallas juhib kriisilukordade lahendamist kriisikomisjon, kuhu kuuluvad vallavalitsuse esindajad ja elutähtsate teenuste osutajad. Kriisikomisjoni ülesandeks on koordineerida kriisireguleerimist, tagada operatiivne infovahetus ning abistada vallaelanikke ning asutusi.

Riski plaanid ja riskianalüüsid:

- Viimsi valla korraldatavate elutähtsate teenuste kirjeldus ja toimepidevuse nõuded
 - Viimsi valla riskianalüüs, 2007
 - Viimsi valla riskiplaan (HOLP)
 - Muuga sadama sadamaalal asuvate ettevõtete tegevusega seonduvate riskide hindamine ja summaarne riskianalüüs, AS Tallinna Vesi, 2019
 - Viimsi valla kliimamuutustega kohanemise arengukava 2021 (analüüsitud kliimariskid)
 - AS Viimsi Vesi hädaolukorra lahendamise kava, AS Viimsi Vesi - ei ole avalik dokument

11.3 Maine, rahulolu ja kuuluvustunne

Viimsi valla 2022. aasta rahulolu-uuringu kohaselt ei ole ligikaudu pooled viimsilased valla juhtimisega rahul. Vastajad hindasid alla 60 % ametnike kompetentsust (57 %), toimingute kiirust (56 %), informeeritust (56 %), asjaajamise lihtsust (55 %), valla juhtimist üldiselt (57 %), ootustele vastavust (55 %) ning **kõige madalamalt kaasamist (48 %).**

Samas on vallaelanike lojaalsus kõrge – 79%, mis väljendub selles, et Viimsis plaanitakse elada ka viie aasta pärast. Valla mainet hindab heaks 65 % vastanutest ja soovitusindeks oli 67 %. Rahulolu teenustega üldiselt oli kõrgem – 65 %.

11.4 Uuringud ja arengudokumendid

Viimsi valla juhtimist puudutavad kõik kehtivad arengukavad ja uuringud.

Valdkondade ülesed olemasolevad arengudokumendid (lisaks kehtivale valla üldisele arengukavale) on:

- Viimsi valla heaoluprofiil, 2020
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2021-2030
- Viimsi valla rahulolu-uuring, 2022

12 Viimsi valla ajalugu

1866. aastal moodustati Viimsi mõisa baasil eraldi vald, mille ülesandeks oli kooli, kohtu ja teatud riiklike kohustuste täitmise korraldamine. Selleaegsed vallad ei olnud territoriaalsed vaid seisusepõhised omavalitsused ja valla võim kehtis ainult talupoegade üle, omamata mõju aadlike, riigiteenistujate, kirikutegelaste jt. üle.

1891. aastal toimus omavalitsusreform ja siinne vald ühendati Nehatu ja Maardu vallaga. Juba 1917. aastal pöördusid siinsed elanikud valitsuse poole palvega Viimsi vald taas eraldada. Uue valla loomiseni jõuti juba Eesti Vabariigi ajal, mil 11. mail 1919 moodustati territoriaalne omavalitsus – Viimsi vald. Viimsi vald kestis sellisena 1939. aastani, mil järjekordse reformi tulemusena see liideti Iru vallaga. Nõukogude ajal tegutses siin Viimsi Külanõukogu, mis 20. detsembril 1990. aastal sai taas valla õigused.

2019. aastal tähistati Viimsi valla 100. sünnipäeva.